

Granskningsutlåtande

Detaljplan för Enskede Gård 1:1 i stadsdelen

Enskedefältet i Stockholm Dp 2017-09908

Innehåll

Sammanfattning	2
Bakgrund.....	2
Förslagets syfte och huvuddrag.....	2
Samråd	3
Granskning.....	4
Remissinstanser	4
Sakägare enligt fastighetsförteckningen	8
Föreningar mfl.....	21
Övriga.....	23
Synpunkter inkomna under samråd och granskning som ej	
tillgodosetts	70
Stadsbyggnadskontorets ställningstagande	71
Allmänt om planprocessen	71
Allmänt om planförslaget	72
Arkitektur och gestaltning	74
Kulturmiljö	75
Landskapsbild/ stadsbild.....	77
Olägenheter för grannar	77
Parker och grönområden	79
Natur och klimat.....	81
Social hållbarhet och jämställdhet	82
Gata och trafik.....	84
Vatten och avlopp	86
Hälsa och säkerhet	87
Övriga frågor	89
Stadsbyggnadskontorets sammanvägda ställningstagande	90

Stadsbyggnadskontoret

Fleminggatan 4
Box 8314
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 27 300
stadsbyggnadskontoret@stockholm.se
stockholm.se

Sammanfattning

Detaljplanens syfte är att möjliggöra uppförandet av två lamellhus i fyra våningar och fem parhus inom del av fastigheten Enskede Gård 1:1 i Gamla Enskede, på en yta som idag består av parkmark och en naturslänt. I detaljplanen föreslås totalt 70 nya bostäder.

Granskningen hölls 2020-09-09 – 2020-10-06 och cirka 225 yttranden inkom. Flertalet remissinstanser tillstyrker planförslaget. Kulturförvaltningens stadsutvecklingshet är negativa till planförslaget och tycker att skalan behöver anpassas till den känsliga kulturmiljön. Trafikkontoret anser att parkeringssituationen behöver ses över med hänsyn till backrörelser. De boende och andra privatpersoner som yttrat sig under granskningen är fortsatt negativa till planförslaget. De flesta som är negativa till planerna vill att grönytan ska bevaras som park och att inget ska byggas överhuvudtaget. De anser att planerna har en negativ påverkan på kulturmiljön samt naturen. Många boende anser att den föreslagna bebyggelsen är för hög och att deras boendekvaliteter försämras. Totalt rör det sig om ca 215 personer som har uttryckt sitt missnöje med detaljplanen.

Kontoret bedömer att det slutgiltiga planförslaget är väl avvägt mellan olika intressen och att tillskottet av 70 nya bostäder i ett attraktivt och kollektivtrafikhärläge överväger de natur- och rekreationsvärden som försvinner. Kontoret bedömer att föreslagen bebyggelse inte har en betydande negativ inverkan på de kulturmiljövärden som finns i planområdets omgivning.

Inför antagandet av planen har planbeskrivningen förtydligats vad gäller bilparkering och brandvattenposter. Allmän platsmark gata har utvidgats något mot parkmark vid korsningen av Handelsvägen och den nya angoringsvägen. Två illustrationslinjer för allmän platsmark gata vid Mellanparken har tagits bort. Dessa ändringar och förtydliganden föranleder ingen ändring av själva bebyggelseförslaget och är därför av begränsad art och saknar eller är av ringa intresse för allmänheten varav ingen ny granskning anses behövas.

Kontoret föreslår att förslaget till detaljplan antas.

Bakgrund

Förslagets syfte och huvuddrag

Det huvudsakliga syftet med detaljplanen är att möjliggöra uppförandet av två lamellhus i fyra våningar samt en indragen takpåbyggnad och fem parhus inom fastigheten Enskede Gård 1:1 i

Gamla Enskede, på en yta som idag består av en kvarterspark och en naturslänt. Genom en varierad typologi med både parhus och lamellhus anpassar sig de föreslagna nya tilläggen till de två olika skalorna på platsen, som är belägna i en kulturhistoriskt värdefull miljö. Syftet är att tillskapa nya bostäder i ett kollektivtrafikhärläge i staden, där stor omsorg läggs vid detaljer som gör att de nya byggnaderna införlivar sig väl i den befintliga miljön. Plankartan reglerar att parhusen ska utföras med träfasad, då det bedöms vara ett respektfullt grepp för att relatera till villornas gestaltning och möta dessa i stadslandskapet. De nya flerbostadshusen får en markerad sockel, likt de befintliga småhusen söderut. I plankartan regleras att takpåbyggnaderna är långt indragna från gavlarna för att inte synas eller teckna sig som gavelmotiv sett från gatan, med syfte att minska påverkan på stadsbilden. I naturslätten som avskiljer Sankt Eriks katolska skola från föreslagna lamellhus ska karaktären av naturmark i största möjliga mån bevaras. Tre nya fickparker föreslås inom planområdet, vilka syftar till att stärka de parktyper som blir kvar efter exploateringen och möjliggöra en hög användbarhet i dessa. Parkerna får många gröna inslag som hämtat inspiration från trädgårdsstadens ideal och lekredskap för olika åldrar. För att möjliggöra angränsning till den nya bebyggelsen anläggs även en ny lokalgata söder om den föreslagna bebyggelsen, vilken löper mellan Handelsvägen vid planområdets östra ände och avslutas med en vändplan.

Samråd

Under samrådet inkom 252 yttranden. Flertalet remissinstanser, däribland Stadsmuseet och Skönhetsrådet, var negativa till planförslaget, framför allt på grund av påverkan på kulturmiljön och riksintresset för kulturmiljövården. De framför att platsen går att bebygga men förslaget är för stort och tar inte tillräcklig hänsyn till sin omgivning. De flesta sakägare och övriga boende som framfört synpunkter anser att grönytan är välanvänd och borde bevaras. Många boende tyckte också att förslaget har för stor negativ påverkan på kulturmiljön samt påverkar befintlig bebyggelse negativt vad gäller skuggning, insyn och länsstyrelsen och Miljö- och hälsoskyddsnämnden ansåg framförallt att översvämningsrisk samt risk för ras och skred behöver studeras vidare. Kontoret tog upp ärendet i stadsbyggnadsnämnden för beslut om fortsatt inriktning.

Inför granskningen har kontoret arbetat vidare med gestaltningen i form av skala och utformning för att byggnaden ska passa in på platsen. Parhusens översta våning har omarbetats och dragits in från alla håll för att minska påverkan på omgivande bebyggelse. Möjlighet att anordna takterrass på den norra delen av parhusets tak begränsas för att minska insyn för intilliggande villabebyggelse.

Lamellhusens takpåbyggnader regleras för att möjliggöra släpp i volymerna.

Granskning

Aktuell detaljplan har skickats ut för granskning under perioden 2020-09-09 – 2020-10-06. Information skickades ut enligt sändlista till remissinstanser, berörda sakägare enligt fastighetsförteckningen samt föreningar som skriftligen framfört synpunkter. Övriga informerades genom annons i Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet 2020-09-09, samt lokaltidningen Mitti 2020-09-09. Planförslaget visades i Fyrkanten i Tekniska Nämndhuset samt på stadsbyggnadskontorets hemsida, www.stockholm.se/detaljplaner.

Synpunkter inkomna under granskning

Nedan redovisas en sammanfattning av de synpunkter som inkom under granskningen. Yttrandena i sin helhet finns att ta del av i planakten. Många av de inkomna yttranden hänvisar till yttrande av MW vilket återfinns på sid. 24 i dokumentet. *Dubblatt* anger identiskt yttrande som inkommit två gånger. Om en synpunktslämnare inkommit med flera, skilda yttranden redovisas sammanfattningar av dessa yttranden tillsammans under respektive namn.

Remissinstanser

Hyresgästföreningen syd

Hyresgästföreningen syd hänvisar till sina tidigare inskickade synpunkter i samrådet men vill lägga till att vid val av fönster bör fönster väljas med u-värde lägre än 0,9. Hyresgästföreningen anser också att planbeskrivningen bör kompletteras med information rörande ventilation och inomhusklimat för nybyggnationen.

Länsstyrelsen

Ingen erinran.

Miljöförvaltningen

Ingen erinran

SSBF

SSBF nämnde i behovsbedömningen att brandpostnätet behöver byggas ut för den planerade bebyggelsen. Detta nämns inte i planbeskrivningen så SSBF vill lyfta det igen.

Brandvattenförsörjning är visserligen en projekteringsfråga, men det är ändå bra att ta med det redan i planprocessen då det är en fråga som ibland glöms bort. Det är ofta mycket kostsamt att bygga ut brandpostnätet i efterhand jämfört med att anlägga brandposter i samband med anläggning av övrig VA. För ett konventionellt brandpostsystem rekommenderar SSBF ett avstånd på max 75 meter från brandpost till uppställningsplats för räddningsfordon, det vill säga som mest 150 meter mellan två brandposter.

Stadsutvecklingsenheten kulturförvaltningen (tidigare Stadsmuseet)

Stadsutvecklingsenheten vidhåller Stadsmuseet synpunkter i samrådet vad gäller föreslagen bebyggelses anpassning till höjd och volymer samt att risk finns för att alltför stora ytor hårdgörs. Föreslagna lamellhus bör inte överstiga tre våningar och ha samma bredd och husdjup som de befintliga lamellhusen. Denna bedömning gjordes av Stadsmuseet i samrådet, men uppfylls inte i granskningshandlingen. Den höga höjden riskerar därför att skymma skolanläggningen i kv Godsägaren 19 vilket påverkar fastighetens höga kulturhistoriska värden. Föreslagna parhus har inte tillräckligt anpassats till intilliggande villor vad gäller skala och höjd sedan samrådet. Stadsutvecklingsenheten bedömer därmed att åtgärden riskerar förvanskning av trädgårdsstadens karaktär. Parken har stadsplanehistoriska värden då den är medvetet integrerad i stadsplanen från 1933. Den är dessutom anlagd enligt Stockholmsstilens ideal vilket ger den både miljöskapande och arkitekturhistoriska värden. Parkytan har sedan samrådet reducerats närmast de föreslagna lamellhusen vilket stadsutvecklingsenheten bedömer vara negativt för parkens kulturvärden.

Stockholm Vatten och Avfall

Avfall

Stockholm Vatten och Avfall ser positivt på att det planeras rum för återvinning och sopor för flerbostadshusen och att dessa ska uppfylla stadens riktlinjer gällande tillgänglighet. Stockholm Vatten och Avfall vill understryka att utrymme för samtliga förpackningsslag bör planeras in, samt även plats för grovavfall. I enlighet med stadens lokala avfallföreskrifter är det inte tillåtet av fastighetsägare till flerbostadsfastigheter att hänvisa de boende till kommunens återvinningscentraler. Fastighetsägaren ska möjliggöra omhändertagande av hushållens grovavfall, antingen via soprum eller uppställningsplats för container. Stockholm Vatten och Avfall förordar att det även möjliggörs för matavfallsinsamling för att uppnå målen i stadens avfallsplan och miljöprogram. Fr.o.m. 1 januari 2023 blir dessutom matavfallsinsamling obligatoriskt för samtliga hushåll. Angöring och framkomlighet bör säkerställas tidigt. Gatan fram till hämtställe bör vid nybyggnationer vara utformad så hämtfordon kan köra runt utan att behöva vända. Tillfartsväg och eventuell vändplan ska ges tillräckligt med utrymme för tunga fordon enligt BK II. Körbanan bör vara minst 5,5 meter bred om körning i båda riktningarna förekommer. Även dragvägen mellan soprum och hämtplats bör planeras i ett tidigt skede för att säkerställa god arbetsmiljö för hämtpersonalen. T ex ska dragvägen vara så kort som möjligt (max 10 m rekommenderas), plan, hårdgjord och jämn. Lutning ska inte överstiga 1:20.

VA

Det finns en avloppsledning tvärs igenom planområdet som ska bevaras och skyddas under utbyggnaden. Planområdet avvattnas genom avloppsledningen och ansluter mot Sockenvägen. Den ledningen är mycket ansträngd med liten reservkapacitet, speciellt i samband med större regn. Här finns det en begränsning av anslutningsnivåer och det rekommenderas inga anslutningar lägre än +18,05. Detta innebär att avloppsvatten från källarvåningar ska pumpas upp till anslutningsnivån +18,05. Dagvatten ska fördröjas inom enskilda fastigheter och fördröjning behövs även för gata och anmälplatsmark allt enligt rekommendationer från stadens dagvattenstrategi. Lägsta vattentryck i förbindelsepunkt motsvarar +65 m vilket vid normalt anordnande av installationer kan innebära att intern tryckstegring erfordras för tappställe över nivån +45 m. sådan tryckstegring bekostas inte av Stockholm Vatten och Avfall.

Trafikförvaltningen

Planområdet ligger inom influensområde för grundvatten som utbyggnaden av nya tunnelbanan har. Mark och miljödomstolen har givit Region Stockholm villkor för utbyggnaden av tunnelbanan. Dessa villkor avser både grundvatten och störningar under byggtiden. Region Stockholm utför kontinuerligt avläsning av grundvattennivåerna i området och planerar för infiltratration i planområdets närhet. Likaså mäter regionen bullernivåerna från byggarbetsplatsen. Byggherren måste samordna sina lösningar med regionen så att de villkor som regionen har för grundvattennivåer kan innehållas och att kostnaderna för begräsning av störningar under byggtiden inte ökar.

Trafikkontoret

Trafikkontoret ser positivt på att bostäder byggs i kollektivtrafiknära lägen som uppmuntrar till hållbart resande. Plankartan innehåller illustrationslinjer på gatumarken som visar föreslagen utformning av allmän gata. Dessa bör plockas bort då de kan ses som en låsning i handlingsfriheten för hur gatan utformas, både nu och för framtiden. Illustrationslinjer kan exempelvis skapa förväntningar på hur gatan ska utformas som sen kan visa sig svåra att uppfylla. Trafikkontoret anser att det är viktigt att plankartan inte är mer detaljerad än vad som behövs med hänsyn till planens syfte. Kontoret anser att parkmark inte bör inskränka på gatumarken. Gångbanan kan med fördel vara bredare i korsning.

Kontoret ser positivt att staden gått vidare med utformningsalternativ 1 dvs med en vändplan och in- och utfart mot Handelsvägen. Vidare är det positivt att plankartan reglerar marken mellan vändplats och Enskedevägen till allmän platsmark

gata.

Gång och cykeltrafik

Trafikkontoret ser positivt på att det i området skapas ett finmaskigare gång- och cykelvägnät. Kontoret ser även positivt på att hastighetsdämpande åtgärder planeras att genomföras för att öka oskyddade trafikanters säkerhet. Det är dock viktigt att föreslagen vändplan utformas med gångbanor på båda sidor för att möjliggöra en genare koppling.

Enligt gata Stockholm är 5,5 meter körbana utgångspunkt för bredd på dubbelriktad lokalgata. Detta för att möjliggöra möte mellan personbil och tungt fordon samt drift av gatan i kurva blir breddmått extra kritiskt. Enligt planbeskrivningen planeras gatan vara under stadens minimimått.

Parkering

Trafikkontoret ställer sig positivt till att det planeras för cykelfaciliteter som främjar hållbart resande. Parkeringstalet för cykel behöver förtydligas och anpassas efter stadens cykelparkeringstal vid nyproduktion. För bostäder anges talet 3 parkeringsplatser per 100m² BTA.

Bilparkering

I planbeskrivningen anges parkeringstalen 0,32 respektive 1. Trafikkontoret önskar motivering kring hur parkeringstalen togs fram samt tydligare redogöra för mobilitetstjänster som möjliggör ett lågt parkeringstal. Utgå från "projektspecifika och gröna parkeringstal" Parkeringsbehovet, inklusive besöksparkering, ska lösas inom kvartersmark. Gatan kommer inte att kunna inrymma cykelparkering.

Kontoret ser en trafiksäkerhetsrisk med föreslagen parkering på kvartersmark i anslutning till allmän platsmark då backrörelser blir följden samt att det finns en skola i närområdet. Kontoret önskar att en alternativ lösning tas fram.

Parkering för rörelsehindrade föreslås i planbeskrivningen anordnas i garage. I plankartan framgår det att parkering för rörelsehindrade löses på kvartersmark mellan lamellhusen i anslutning till allmän platsmark. Kontoret föreslår att parkering för rörelsehindrade löses inom garage med anledning av risk för backrörelser över gångbana. Kontoret önskar att planbestämmelsen tas bort.

Backrörelsen vid parhuset närmast gång- och cykelväg hamnar i stark konflikt med den upphöjda hastighetsdämpande åtgärd som

planeras. Kontoret vill vara delaktiga i det fortsatta arbetet med utformningen av denna plats.

Tillgänglighet

Gångytor ska inte ha brantare lutning än 2 % för att betraktas som tillgängliga. 5 % accepteras på kortare sträckor, som ramper eller dylikt. Gångytor ska vara jämna, fasta och halkfri.

Medskick i det fortsatta arbetet

Vid de platser cykelparkering föreslås inomhus bör platserna separeras från biltrafik så långt det är möjligt samt att entréer, dörrar och hissar med mera anpassas efter fordonstyp. Cykelparkeringar utomhus ska vara belägna nära entréer, ha tak och erbjuda möjlighet till ramlåsning. Utrymmen för eventuella lådcyklar och lånecyklar bör finnas.

Trafikverket.
Ingen erinran

Sakägare enligt fastighetsförteckningen

Brf Häradsdomaren 2

Föreningen vill överklaga bygget. De vill inte ha bilgator på båda sidor om sitt hus. Föreningen anser att de redan idag störs av de vägar som finns, både Enskedevägen och Sockenvägen är två trafikerade vägar som redan finns med mycket buller och ljudet studsar mellan husen. Då exploateringskontoret hört av sig till föreningen per telefon och frågat om föreningen vill ta bort träd, vill de även överklaga detta. Bostadsrättsföreningen vill absolut inte ta bort, ned, kapa eller på något vis göra någon inverkan på träden på sin arrenderade mark. Estetiskt anser bostadsrättsföreningen inte heller att det passar in med höga hus i detta område och vill därför överklaga även 4-våningshusen utseende och höjd.

Brf Spenaten 1

Som sakägare motsätter sig bostadsrättsföreningen bygget och hänvisar till argument framförda av MW.

Brf Häradsdomaren 1 c/o KM

Den skrivande framför att Gamla Enskedes stadsbild byter karaktär om förslaget genomförs och framhåller att parken behövs för rekreation, idrott och lek för barnen i Katolska skolan, samt för djurliv såsom skogsharar och igelkottar. Vidare framför den skrivande att lamellhusets höjd är oproportionerligt högt, att bilderna är starkt missvisande jämfört med ritningarna, samt att buller på Sockenvägen kommer att öka avsevärt vilket medför

ohälsa för de boende. Personen framför att bebyggelse i närområdet ökar behovet av park och grönområden för invånarna. Vidare framför personen att det är oklart vem som bär ansvaret ifall det blir sättningar i närliggande hus och befarar risk för översvämning då träd faller och dess rötter inte suger upp vatten i området.

FL

Den berörde är extremt missnöjd med hur processen har hanterats och med nuvarande förslag. Den skrivande uppmanar till att planen ska avbrytas och omarbetas enligt hans förslag, det vill säga med utvecklad användning av ängen med utegym, yta för spontanidrott/uteträning, samt bebyggelse på ängens västra och östra hörn, med punkthus respektive mindre rad-/par- eller fristående hus. Den skrivande framhåller att de föreslagna byggnaderna kommer skugga deras fastighet och att detta påverkar deras möjlighet till njutningsfull utevistelse. Personen efterfrågar en sektionsritning på det östra lamellhuset som visar relation i höjd mot befintliga villatomter. Den berörde påpekar även en felaktighet i illustrationsbilagan på sid 16/17 där höjden på lamellhuset redovisas som mindre än den kommer kunna bli, på grund av detta vill personen att processen bör ses över. Den skrivande vill se fler bilder som visar påverkan på olika siktlinjer inom området. Personen framhåller att många nya bostäder byggs i närområdet och att grönytan därför kommer bli än mer viktig i framtiden. Den skrivande undrar varför staden inte gjort en analys av vad de närboende efterfrågar för ytor att umgås på och varför barnens perspektiv inte tagits med i planförslaget. Personen framhåller att ytan idag är värdefull då den används av barn och vuxna och även ger en potential för framtida utveckling av parkmiljön. Den berörde anser att den föreslagna ”Mellanparken” är ett hån då den kommer ligga i skugga och ifrågasätter lämpligheten i att barnen ska leka i slänten mellan skolan och lamellhusen. Den skrivande ifrågasätter varför förslaget inte följer stadsbyggnadsnämndens beslut att lamellhusen ska förses med sadeltak och anser att en takterrass är ett hån mot grannarna då de nya boende kan stå där i solen och titta ner på deras skuggiga trädgårdar. Personen efterfrågar en gestaltning som gör att förslaget passar in bättre i det befintliga områdets karaktär. Den berörde framför en oro för parkeringssituationen i området samt trafiksäkerheten och framkomligheten. Personen anser det märkligt att man inte lyssnar på de synpunkter som kom in under samrådet. Den berörde framhåller att de kan komma att kräva skadestånd för minskat fastighetsvärde. Personen framhåller att förslaget strider mot byggnadsordningen och anser att den därför ska omarbetas.

AO

Den berörde anser att planförslaget ska förhålla sig till riksintresset genom att revideras så att det tar hänsyn till följande aspekter; placering, hushöjd, trädgård och förgårdsmark, siktlinjer, gaturum, träd-siluett samt kyrkans plats i området. Den skrivande framför även att Gamla Enskedes riksintresse ska omfatta hela triangeln

mellan Sockenvägen, Enskedevägen och Nynäsvägen. Då den skrivande inte anser att förslaget följer intentionerna från P O Hallmans plan motsätter sig personen förslaget. Den berörde motsätter sig starkt den skalförskjutning som förslaget innebär. Den skrivande är starkt kritisk till att staden inte visat sektioner där villan på Godsägaren 8 visas, utan endast visat på relationen till skolan som har en annan skala. Den berörde välkomnar parhus, men anser att de föreslagna avviker för mycket från trädgårdsstadens intentioner. Personen anser att träden mellan villorna och de föreslagna nya husen ska bevaras för att minska insyn och att höjden på byggnaderna sänks för att bevara områdets karaktär. Den berörde anser att det inte är acceptabelt med den skuggning som deras fastighet får under större delen av året, och befarar att växtligheten inte kommer överleva. Personen framför att barnen i Katolska skolan och -förskolan samt boende barn leker på kullen dagligen och att på gräsyterna nedanför har skoleleverna idrott. Den skrivande anser att det är undermåligt att bygga bort detta och hänvisa till andra parker, särskilt då stadsdelen nu expanderar så kraftfullt måste de gröna platta ytor som finns kvar bevaras. Personen belyser att den föreslagna bebyggelsen förändrar barnens lekmiljö avsevärt och att lekmiljöer går förlorade, och undrar hur barnperspektivet hanterats. Den berörde framhåller att öppna ytor där människor kan mötas är viktigt i en stadsdel. Den skrivande anser att förslaget behöver omarbetas så att kullen bevaras i sin helhet, trädridån blir kvar och att del av ängen finns kvar så att barn har en plats att leka på. Den berörde undrar vem som ersätter dem vid värdeminskning på deras fastighet och efterfrågar djupare utredningar av skyfall och dagvatten. Den skrivande undrar varför förslaget inte anpassats efter stadsbyggnadsnämndens beslut att byggnaderna skulle förses med sadeltak istället för takterrass.

KR

Den berörde protesterar mot bygget på Ängen i Gamla Enskede. Den skrivande framför att de höga husen kommer skugga deras tomter och att det inte finns så höga hus i Gamla Enskede. Personen värnar om Enskedes framtid.

IR

Den skrivande är starkt kritiskt mot förslaget och hänvisar till riksintresset för kulturmiljövården och att den kulturhistoriskt värdefulla miljön ska bibehållas. Den skrivande anser att parken ska behållas då det måste finnas gröna ytor för barn, ungdomar och vuxna. Parken är välanvänd av bland annat elever på Katolska skolan, familjer, dagmammor och hundägare och är viktig för barns fysiska aktivitet. Den skrivande menar att förslaget inte är anpassat till befintlig bebyggelse då husen som föreslås är för höga och stora. Personen menar att förslaget kommer orsaka störningar för den angränsande bebyggelsen i form av skugga och insyn, vilket är integritetskränkande. Den skrivande anser också att redovisade skisser är missvisande. Den skrivande påpekar att en väg genom

parken kommer medföra en ökad biltrafik och därmed en negativ miljöpåverkan avseende buller, avgaser och partiklar, vilket man menar strider mot Stockholms miljömål. Den skrivande befarar att förslaget kommer påverka villapriserna. En av parkerna i förslaget kommer bidra till fler människor i närheten av villorna vilket man anser kommer vara störande då villorna är lyhörda. Personen bedömer att byggaktörens enskilda intresse går före allmänhetens intresse, det vill säga människors boendemiljö och närheten till gröna ytor. Den skrivande menar också att det inte finns något behov av fler bostadsrätter i området och att parken bör utvecklas på ett annat sätt, dock inte genom bebyggelse av bostäder. Personen kräver att det sker ett studiebesök på platsen innan beslut fattas

AB

Den berörde vill uttrycka sitt missnöje över förslaget och framför att parken är ett andningshål för lek och rekreation åt Enskedebor och de som går på en skola i närheten. Personen upplever det ironisk att förslaget marknadsförs med argument om grönområden som motsäger dess genomförande. Den skrivande framför att förutsättningarna förändras mycket för villaägarna intill grönområdet.

KR

Den berörde anmärker på att inte fler förändringar gjorts i förslaget sedan samrådet och befarar därmed att samrådet endast är fernissa, vilket hon anser är djupt problematiskt då det underminerar medborgarnas tilltro till demokratin. Den skrivande hänvisar till MW's yttrande. Personen anser att det är fel att utplåna en park när staden vill skapa ett hållbart framtida samhälle och anser att man istället ska utveckla den för till exempel bollsport, utegym för äldre, vilket ger en satsning på hälsa och möjlighet att vistas distanserat vilket är särskilt viktigt nu under pandemin. Den skrivande framför oro för barns trafiksäkerhet, biologiska värden och framhåller att barnen i Katolska skolan behöver kunna nyttja kullen då de har en så liten skolgård. Personen framför att förslaget omöjliggör spontanidrott och kultur, såsom Enskedespelen, ballonglandningar samt yoga- och sambakurser. Den skrivande framför oror då skolor och förskolor i området är fulla, och föreslår därför en förskola på platsen istället för föreslagna hus. Den berörde framhåller att vuxna och barn använder gångvägen till tunnelbanan, Coop och Bea dygnet runt och att dess kvalitet som trygg och bilfri kommer förstöras av den nya vägen. Den skrivande anmärker på att så stor parkyta asfalteras för att skapa en vändplats för sopbilens skull och ifrågasätter om det är för sopbilens behov som staden planeras. Den berörde är skeptisk till att den grönska som visas i bilderna får plats i verkligheten och framhåller att barnen på katolska skolan inte själva har möjlighet att bevaka sina intressen. Som närboende anser den skrivande att de föreslagna husen förstör värdet på deras

trädgård på grund av skugga och insyn och efterfrågar en bredare buffertzonen samt visar solstudier med fler tider. Den skrivande befarar även värdeminskning på sin fastighet och att förslaget omöjliggör användning av solpaneler på deras tak. Den berörde efterfrågar redovisning av skyfallshantering och befarar skador på sin tomt och häck vid genomförandet. Den berörde framför att de nya husen bryter mot trädgårdsstadens karaktär, P O Hallmans stadsplan och den nyligen antagna byggnadsordningen. Personen upplever det motsägelsefullt av stadsbyggnadskontoret att så hårt begränsar förändringar på deras tomter med hänvisning till de kulturhistoriska värdena, samtidigt som förslaget helt nonchalerar dessa. Den skrivande vill att det utreds hur de nya byggnaderna framträder i relation till de befintliga villorna sett från Hemmansvägens villakvarter. Personen anmärker på att deras villor inte är synliga i några ritningar och att gatan inte är åtta meter bred i presentationen. Den berörde framför att förslaget har gjort henne otrygg och att hon bemötts på ett arrogant sätt av tjänstemän på samrådsmötet. Den skrivande ifrågasätter om man verkligen uppnår målet om en blandad stad och anser att man skapar innerstad i trädgårdsstaden vilket hon inte vill ha där. Personen ifrågasätter att stadens gynnande av byggaktören och projektets ekonomiska kalkyl. Den skrivande hänvisar till barnkonventionen och vill att konsekvenserna för barnen redovisas tydligare samt gör bullerutredningar, utsläppskontroller och partikelmätningar vid Sockenplan. Personen framför att förslaget bryter mot miljöbalken 3 kap 1§.

PF

Den berörde anser att de haft för kort samrådstid och avstyrker planförslaget. Personen framför att det finns hårda restriktioner kring hur de boende i Gamla Enskede får utveckla sina fastigheter samtidigt som förslagens byggnader inte tar någon hänsyn till det kulturhistoriska värdet. Personen framhåller att det inte går att ersätta parken med minimala parker på andra sidan Enskedevägen och Sockenvägen då ingen släpper sina barn över Enskedevägen före de fyllt tio år. Personen framför att fler vägar ger alltid ökad trafik vilket kommer drabba alla men i synnerhet barn och ungdomar som regelbundet korsar parken till och från skolor/IP/T-bana/buss samt barn som i lägre utsträckning kommer att kunna röra sig i området utan uppsikt och som förlorar en av de sista friytorna för kreativ vardagslek. Vidare anser personen att en naturlig skogsbacke är ovärderlig i förhållande till en konstgjord lekpark och meddelar att barnen är där ständigt oavsett årstid. Personen framhåller att Katolska skolan saknar yta för idrottsundervisning, utan tillgång till Ängen är de 259 barnen hänvisade till 1500 kvm asfalt. Den skrivande framför att en del av Ängen gärna får bli idrottsplats. Personen framhåller att villabebyggelsen drabbas hårdast av de nya husen, i form av förvanskning av områdets karaktär samt insyn och skuggning. Den berörde framför att då

förslaget bryter med den traditionella trädgårdsstaden, präglad av luft, ljus och rymd är det ett svek mot Stockholms särart. Den skrivande befarar att de stora gamla träden kommer att dö trots försäkringar om motsatsen och reagerar på att det modifierade förslaget inte tillmötesgått vare sig tunga remissinstanser eller kringboendes synpunkter. Personen framhåller att staden har nu under en arbetat för skattemedel åt byggaktören vilket den skrivande anser är ett otillbörligt gynnande. Den skrivande anser att mycket är demokratiskt tveksamt i denna process och att vissa hävdar att det är olagligt att exploatera parkmark. Personen framför att deras villor tappar i värde. Vidare anser den berörde följande skäl till att parken ska sparas; områdets karaktär som en naturlig del av det kulturhistoriska riksintresset Gamla Enskede innefattar en park som den här, de planerade husen förvanskar ovan nämnda område både utifrån bestämmelser i rådande stadsplan och utifrån vad som smälter in ur bebyggelsehistoriskt och estetiskt perspektiv, livsmiljön för de boende och skolbarn i området försämras på ett genomgripande sätt då en viktig grön oas försvinner och boende i de nya bostäderna får full insyn i befintliga bostäder, gröna värden inom en snar framtid riskerar att endast finnas i historieböckerna, samt att det inte är förenligt med demokratiska principer att åsidosätta regler i Plan- och Bygglagen för egen vinning och till råga på allt för gynnande av en enskild byggherre.

LH

Den berörde framför att förslaget inte följer riktlinjerna i nya Byggnadsordningen (Dnr 2018-15037) och inte är socialt värdeskapande. Den skrivande framför att förslaget innebär att man bygger bort den sista plana, öppna och bilfria parkmarken i Gamla Enskede, som är omgärdad av hårt trafikerade vägar i alla väderstreck och saknar omedelbar närhet till natur, vilket medför att parkytor har mycket högt värde här. Personen anser att beskrivningen av planförslaget står i konflikt med byggnation på den här marken. Personen framhåller att parken idag används av för lek, bollspel, utflykter, picknick, solning, gympa, grillning, hundrastning, parkteater, promenad och cykling. Förskolor samt barn från Katolska skolan och grannskapet nyttjar platsen. Den skrivande framför att om parken byggs bort försvinner de sista möjligheterna för spontanfotboll, då Enskede IP är överbokat och tidigare fotbollsplaner har tagits i anspråk för annat. Den skrivande framför att de två flerbostadshusen kommer skära bort en stor del av skogsbacken och skugga den del som blir kvar. Den skrivande framför att den planerade fickparken riskerar att bli ett tillhåll. Den skrivande saknar information om förslaget gällande risker, ansvar och total påverkan på området, till exempel avseende grundvattenförändringar och vibrationer. Personen undrar hur man tänker kring barns trafiksäkerhet och befarar att de får en otrygg skolväg. Vidare befarar personen att den nya gatan blir ännu en smitväg som medför mer biltrafik och ökade utsläpp. Den skrivande

anser att antalet parkeringsplatser är för snålt tilltaget i förslaget. Den berörde framför att förslagets byggnader är oproportionerligt stora i förhållande till befintliga fastigheter både till höjd och volym, och att de skuggar och får insyn till angränsade tomter. Detta menar personen sänker värdet på villorna och ifrågasätter om detta projekt är rätt sätt att åtgärda bostadsbristen. Personen framhåller att förslaget frångår trädgårdsstadens planeringsprincip med hus placerade nära gata och trädgårdar vända mot varandra, och påtalar att riksintresset bör ses och skyddas i sin helhet. Den skrivande hänvisar även till MWs synpunkter.

JH

Den berörde framför att förslaget inte följer riktlinjerna i nya Byggnadsordningen (Dnr 2018-15037) och inte är socialt värdeskapande. Den skrivande framför att förslaget innebär att man bygger bort den sista plana, öppna och bilfria parkmarken i Gamla Enskede, som är omgärdat av hårt trafikerade vägar i alla väderstreck och saknar omedelbar närhet till natur, vilket medför att parkytor har mycket högt värde här. Den skrivande saknar information om förslaget gällande risker, ansvar och total påverkan på området, till exempel avseende grundvattenförändringar och vibrationer. Personen anser att beskrivningen av planförslaget står i konflikt med byggnation på den här marken. Personen framhåller att parken idag används av för lek, bollspel, utflykter, picknick, solning, gympa, grillning, hundrastning, parkteater, promenad och cykling. Förskolor samt barn från Katolska skolan och grannskapet nyttjar platsen. Den skrivande framför att de två flerbostadshusen kommer skära bort en stor del av skogsbacken och skugga den del som blir kvar. Den skrivande framför att den planerade fickparken riskerar att bli ett tillhåll. Personen undrar hur man tänker kring barns trafiksäkerhet och befarar att de får en otrygg skolväg. Vidare befarar personen att den nya gatan blir ännu en smitväg som medför mer biltrafik och ökade utsläpp. Den skrivande anser att antalet parkeringsplatser är för snålt tilltaget i förslaget. Den berörde framför att förslagets byggnader är oproportionerligt stora i förhållande till befintliga fastigheter både till höjd och volym, och att de skuggar och får insyn till angränsade tomter. Detta menar personen sänker värdet på villorna och ifrågasätter om detta projekt är rätt sätt att åtgärda bostadsbristen. Personen framhåller att förslaget frångår trädgårdsstadens planeringsprincip med hus placerade nära gata och trädgårdar vända mot varandra, och påtalar att riksintresset bör ses och skyddas i sin helhet. Vidare undrar den skrivande om det finns planer på kompensation för den skuggning som skapas och framhåller att de nya husen kommer ta bort deras möjlighet till privatliv. Den skrivande framhåller att behovet av grönytor blir större då det pågår flera utbyggnader i närområdet. Den skrivande hänvisar även till MWs synpunkter.

DH (dubblett)

Den berörde hänvisar till MW's yttrande och avstyrker förslaget. Vidare framför den skrivande att det borde ligga i Stockholms stads intresse att bevara Gamla Enskede då det är kulturmärkt och att det är felaktigt att ängen tillhör Enskede gård. Personen framför att Ängen används som lekplats, de boende i flerbostadshusens utomhusvistelse, Katolska skolans skolgård och idrottsplats, en motionsyta för hundar, promenader, samt som samlingsplats för människor från flera generationer. Vidare framför den skrivande att i denna tid av pandemi borde det tas mer långsiktiga beslut än detta då dessa ytor nu behövs mer. Den berörde framhåller att för boende på Hemmansvägen innebär förslaget att de blir uttittade då de nya husen får insyn rätt in deras hus och rätt ner i deras trädgård vilket berör och påverkar dem extremt negativt och inkräktar på deras integritetszon. Den skrivande framför även att det är brist på respekt för dem intill som ska förhålla sig till äldre detaljplaner med mycket mindre rättigheter och förutsättningar. Den skrivande framför att det finns ekar som är av högt värde och djur såsom mängder av rådjur och harar. Den skrivande kritiserar hur projektet har marknadsförts. Personen framhåller att värdet på deras hus och på bostadsrättslägenheterna på Sockenvägen kommer att minska drastiskt och undrar vem som ersätter det. Den berörde framför att utformningen av de nya husen inte passar in i miljön och att ingen hänsyn har tagits till att de planeras uppföras bredvid K-märkta hus. Därmed undrar den skrivande om K-märkningen också ska tas bort och om det inte borde krävas längre avstånd till tomtgräns vid bygge av väsentligt större och högre hus. Den skrivande framför att ett byggprojekt som ligger så nära deras befintliga bostäder kommer påverka sakägare mycket negativt, inte minst psykiskt. Personen ifrågasätter om detta är rätt sätt att lösa bostadsbristen och anger att det egentliga motivet till projektet verkar vara i vinstsyfte. Vidare argument mot byggnationen som personen framhåller är Barnkonventionen, folkhälsa, kulturmiljö samt trafikfara. Personen föreslår istället en grillplats, kolonilotter, gungor, bouleanor, 4H-gård samt att fler träd planteras vilket ger svalka.

NS (dubblett)

Den berörde hänvisar till MW's yttrande. Vidare framför den skrivande att det borde ligga i Stockholms stads intresse att bevara Gamla Enskede då det är kulturmärkt och att det är felaktigt att ängen tillhör Enskede gård. Personen framför att Ängen används som lekplats, de boende i flerbostadshusens utomhusvistelse, Katolska skolans skolgård och idrottsplats, en motionsyta för hundar, promenader, samt som samlingsplats för människor från flera generationer. Vidare framför den skrivande att i denna tid av pandemi borde det tas mer långsiktiga beslut än detta då dessa ytor nu behövs mer. Den berörde framhåller att för boende på Hemmansvägen innebär förslaget att de blir uttittade då de nya husen får insyn rätt in deras hus och rätt ner i deras trädgård vilket berör och påverkar dem extremt negativt och inkräktar på deras integritetszon. Den skrivande framför även att det är brist på respekt

för dem intill som ska förhålla sig till äldre detaljplaner med mycket mindre rättigheter och förutsättningar. Den skrivande framför att det finns ekar som är av högt värde och djur såsom mängder av rådjur och harar. Den skrivande kritiserar hur projektet har marknadsförts. Personen framhåller att värdet på deras hus och på bostadsrättslägenheterna på Sockenvägen kommer att minska drastiskt och undrar vem som ersätter det. Den berörde framför att utformningen av de nya husen inte passar in i miljön och att ingen hänsyn har tagits till att de planeras uppföras bredvid K-märkta hus. Därmed undrar den skrivande om K-märkningen också ska tas bort och om det inte borde krävas längre avstånd till tomtgräns vid bygge av väsentligt större och högre hus. Den skrivande framför att ett byggprojekt som ligger så nära deras befintliga bostäder kommer påverka sakägare mycket negativt, inte minst psykiskt. Personen ifrågasätter om detta är rätt sätt att lösa bostadsbristen och anger att det egentliga motivet till projektet verkar vara i vinstsyfte. Vidare argument mot byggnationen som personen framhåller är Barnkonventionen, folkhälsa, kulturmiljö samt trafikfara. Personen föreslår istället en grillplats, kolonilotter, gungor, bouleanor, 4H-gård samt att fler träd planteras vilket ger svalka.

TT och ML

De berörda anser att förslaget är ogenomtänkt och respektlöst mot området. De framför att platsen används av lekande barn och för de som bor i närliggande område utan tillgång till egen trädgård. De berörda hänvisar till Vision 2040 som beskriver vikten av parkmark för invånarna och framhåller att Pandemin medför att det inte är lämpligt att förtäta ytterligare då det behövs ytor som människor inte behöver trängas på. De skrivande anser att parken bör ingå i riksintresset att det bör göras en miljökonsekvensanalys. Personerna anser att byggnaderna i förslaget är oproportionerligt stora i förhållande till befintliga fastigheter både till höjd och volym, och att de skuggar och får insyn till angränsade tomter. De skrivande framhåller att parken behövs för skolidrott, rekreation såsom promenader, picknick, utflykt, grillning, bollspel, solbad, promenader, cykling, idrott och lek för barnen i Katolska skolan. De berörda anser att det är fel att häckarna tas bort då det är en del av Gamla Enskedes karaktär. Personerna framför att byggnadernas karaktär är för avvikande och befarar att de kommer upplevas som en hög vägg precis vid tomtgränsen för de som bor längs Hemmansvägen. Den skrivande framför att förslaget frångår trädgårdsstadens planeringsprincip med hus placerade nära gata och trädgårdar vända mot varandra, och påtalar att riksintresset bör ses och skyddas i sin helhet. De skrivande anser att nya byggnaderna borde ha en höjd som ligger mellan lamellhusens höjd och katolska skolan. Personerna belyser att stadsbyggnadsnämnden föreslagit att byggnaderna skulle ges sadeltak, vilket inte finns med i nya förslaget. De berörda befarar att skuggningen av trädgårdarna kommer påverka träden och göra att de lättare angrips av svamp

som tillslut tar död på dem. De skrivande ifrågasätter om detta är rätt sätt att lösa bostadsbristen och anser att antalet parkeringsplatser är snålt tilltagna. Personerna befarar att den nya gatan blir en smitväg vilket påverkar barns trafiksäkerhet och undrar hur det kommer det påverka inomhusmiljön med avseende på trafik och avgaser. De skrivande anser att de allmänna intressena främst verkar vara en intäkt till kommunen medan de enskilda intressena helt har ignorerats. Vidare framför personen att en fickpark inte löser medborgarnas behov av grönytor och riskerar att bli ett tillhåll samt brandrisk. De skrivande anser heller inte att den nya bilvägen passar in i Gamla Enskede där vägarna är krokiga och följer markens terräng. Personerna framför att förslaget strider mot det som står i den nya (Dnr 2018-15037) och förslaget därför bör omprövas på nytt. De skrivande hänvisar även till MW's yttrande.

IHR och MK

De berörda anser det vara skamligt att staden planerar att bygga bort en av de sista öppna parkytorna som finns i Gamla Enskede då den används flitigt av både skolelever för idrott och privatpersoner. De skrivande framför att den generella livskvalitén för befintliga boenden kommer att försämrats. Personerna framhåller att biltrafiken kommer att öka avsevärt med det planerade förslaget och att parkeringsplatserna i anslutning till de planerade bostäderna inte kommer vara tillräckliga. De anser det inte vara troligt att de planerade bostäderna kommer avhjälpa någon bostadsbrist eller bjuda in någon ny målgrupp. De skrivande framhåller att Gamla Enskede är en väl planerad trädgårdsstad med som klassats som riksintresse och att ingenting i den planerade byggnationen tar hänsyn till områdets utformning. De anmärker på att parhusen är planerade mindre än 3 meter från tomtgränserna längst Hemmansvägen och dessa trädgårdar kommer att beläggas med skugga under stora delar av dagen. De skrivande anser att de föreslagna husen är oproportionerligt stora sett till volym och alldeles för höga i förhållande till husen på hemmansvägen. De befarar att marknadsvärdet på hus i direkt anslutning till förslaget (hemmansvägen) att påverkas väsentligt negativt.

AW och RW (fem yttranden totalt)

De berörda motsätter sig förslaget och anser att parhusen fortfarande är för höga, trots förändringen sedan samrådet. Personerna framför att de kommer skugga angränsande villatomter vilket sänker deras marknadsvärde. De anser att lamellhusen överskrider höjden på Katolska skolan och att den viktiga skogsbacken i stort sett kommer att försvinna som lektya för barnen, samt i stora delar av tiden ligga i skugga. De framför att parhusen är containerliknande och får insyn på angränsande fastigheter vilket inte passar in i den nuvarande bebyggelsen. De skrivande frågar om parhusen kan göras med brutet tak, såsom övriga angränsande byggnader vilket skulle se bättre ut estetiskt. De tycker att det är oansvarigt att bygga på den sista öppna parkytan

och att om det ändå ska göras bör man kunna bevara större parkytor än vad förslaget visar. Personerna framhåller att förslaget medför negativ påverkan för Katolska skolans fritidsaktiviteter och även annan spontanlek samt idrott. Vidare framför de att den föreslagna fickparken i Östra delen av parkytan riskerar att bli ett tillhåll. De skrivande framför oro för konsekvenserna då ytterligare medborgare flyttar in i närområdet, då flera förtätningsprojekt pågår i närområdet. De skrivande frågar om det har det gjorts någon luft- och partikelutredning i området. De berörda anser att riksintresset bör ses i sin helhet och således skyddas i sin helhet.

JA

Den berörde framför att förslaget är en förolämpning av medborgarnas intelligens och ett beslut som skapar politikerförakt. Den skrivande framför att det egentliga motivet till projektet verkar vara tillskottet till kommunala ekonomin och att ett oförsiktigt byggande på platsen skapar ett permanent sår i boendemiljön som aldrig kan återkallas. Personen anser att skadan är värst gällande parhusen, då det är så få bostäder som skapas och ifrågasätter varför det inte skapas bostäder för studenter eller socioekonomiskt svaga grupper. Den skrivande anser att förslaget bryter mot gällande praxis då parkmark ianspråk tas för enskilt intresse. Personen anmärker på att synpunkterna som kommit in under samrådet lämnats helt utan avseende och framhåller att informationen om granskningen inte nått ut tillräckligt samt att granskningstiden är för kort. Den skrivande framhåller att beslut fattats utan att samtliga ledamöter varit närvarande. Vidare framför personen att processen varit ett felaktigt och klandervärt myndighetsutövande som bör synas i en överprövning. Den berörde framför att även om det formella området för riksintresset inte sträcker sig hela vägen fram till Sockenvägen/Enskedevägen har det varit avsikten och att den aktuella parkytan som tas i anspråk i det nya planförslaget bör omfattas av riksintressets skydd. Personen anser att det är ett förbiseende som bör utredas av berörda myndigheter som Boverket och Länsstyrelsen. Mot bakgrund av områdets stora kulturminnesvärde, anser personen att man bör visa extra stor omsorg med avseende på byggnadernas gestaltning och anpassning och att en så stor förändring av områdets karaktär som planförslaget medför kommer påtagligt att påverka även det formellt skyddade riksintresset negativt. Den skrivande framför att förslaget bör skickas på remiss till Stockholms Skönhetsråd och Stockholms Stadsantikvarie och att instanser med kulturvårdande synpunkter bör tillmätas stor betydelse för beslut om den slutgiltiga utformningen. Personen framför att samtliga visionsbilder inte visar sanningsenliga vyer och proportioner och personen saknar bilder där de nya byggplanerna redovisas i en vy tillsammans med befintlig bebyggelse och i rätt skala. Detta gör att beslutande politiker och ledamöter ges en förljugen bild av hur planförslaget kommer att se ut, enligt den skrivande. Den skrivande anmärker på att beskrivningen av förslaget är missvisande och att den föreslagna kompensationen av parkytor är otillräcklig. Personen anser att de

nya byggnaderna tillåts dominera stadsbilden och har i yttrandet bifogat bilder och videoklipp där 3D-volymer av de föreslagna byggnaderna monterats. Vidare framhåller personen att flerfamiljshusen har försetts med platt tak, vilket står i strid med övrig bebyggelse i området och som även har påpekats av ledamöter/politiker. Den skrivande framför att de föreslagna husen inte alls har tagit hänsyn till insyn och tillgång till solljus för de befintliga bostäderna, vilket både påverkar deras boende kvalitet och fastighetsvärde. Den skrivande framhåller att de föreslagna byggnadernas stora proportioner står i kontrast mot befintlig mer småskalig bebyggelse. Husen är dessutom främmande i sin gestaltning och står för nära befintlig bebyggelse, menar den berörde. Den skrivande undrar vart planerad dagvattenhantering ska få plats och vem som ansvarar för eventuella sättskador på omgivande villor i samband med nybyggnation och förändringar i markförhållanden. Personen undrar om det kan vara möjligt att bebygga enbart den västra delen av parkmarken med ett mer harmoniserat flerfamiljshus i rimlig skala och anlägga kolonilotter på den östra delen. Den skrivande framför att den typen av markförsäljning troligen skulle ge större intäkter än fem parhus samtidigt som områdets karaktär och grundläggande idé bibehålls.

AA (yttrande samt bilagt brev till Skönhetsrådet)

Den berörde motsätter sig planförslaget i sin helhet och framför att förslaget medför påverkan på stadens grönstruktur och går helt emot övrig arkitektur i Gamla Enskede. Den skrivande undrar vem som bekräftar eller reviderar Stadsbyggnadskontorets miljöbedömning och om förslaget använder ”grönytefaktor för kvartersmark”, samt vill se hur detta har beräknats. Den skrivande har svårt att förstå hur man kan gå vidare utan att ta hänsyn till de synpunkter som inkommit i samrådet utan större förändringar i förslaget. Den skrivande anser att förslaget är ett sorgligt exempel på att Stockholms stad låter ekonomi gå före miljö och kultur. Personen upplever det motsägelsefullt av stadsbyggnadskontoret att så hårt begränsar förändringar på deras tomter med hänvisning till de kulturhistoriska värdena, samtidigt som förslaget helt nonchalerar dessa. Den skrivande framhåller att även om planområdet ligger utanför riksintresseområdet är det beläget inom ett större område som utpekats som kulturhistoriskt särskilt värdefullt. Den skrivande anser att de föreslagna lamellhusen kommer bli orimligt dominanta i området och att parhusen kommer upplevas som en mur på andra sidan häcken till befintliga egnahemshusen. Den skrivande ifrågasätter om detta är rätt sätt att lösa bostadsbristen och vill att Gamla Enskede som Sveriges första trädgårdsstad bevaras så som det initialt var tänkt. Vidare framhåller den skrivande att Ängen skulle kunna användas för annat såsom kolonilotter, eller så vill personen att förslaget bearbetas så att lamellhusen anpassas till befintliga lamellhus i höjd och parhusens ges sadeltak vilket ger

rimligare höjdförhållanden så att förslaget anknyter till omgivningarna.

BG

Den berörde framför att byggnaderna i förslaget är oproportionellt stora i förhållande till befintliga fastigheter och att förslaget inte följer Vision 2040 där det står att förtätning måste ta hänsyn till intresset av att bevara parkmark. Utifrån detta motsätter sig personen förslaget.

AJ (dublett)

Den skrivande motsätter sig förslaget med anledning av bebyggelsens proportioner och menar att de till volym och höjd inte förhåller sig till omgivande bebyggelse. Personen framhåller även att ytan som föreslås bebyggas sedan 1930-talet varit avsedd som parkmark och hänvisar till Stockholms stads Vision 2040 som framhåller att förtätning ska ta hänsyn till intresset av att bevara parkmark.

BG

Den berörde instämmer i protesterna mot projektet och anser att de förändringar som gjorts efter samrådet är marginella och ett spel för galleriet. Den skrivande framför att man gör avsteg från vägledningarna i Byggnadsordningen då grönska ej tas tillvara och förslaget ej utgår från befintliga husens volymer, proportioner och takformer. Vidare framhåller personen att byggprojekt inte bör uppföras på bekostnad av de närliggande fastigheterna som får stora delar av sin tomt i skugga. Vidare framför personen att solstudierna måste kompletteras med fler tider. Den skrivande ifrågasätter hanteringen av projektet, och undrar vilka löften entreprenören har getts om projektets genomförande. Vidare undrar den skrivande vem som ansvarar för att besiktningar och mätningar utförs på befintliga byggnader samt vem som garanterar att eventuella skador åtgärdas. Den berörde framför att Ängens är viktig för spontanidrott och att bebyggelse i närområdet ökar detta värde.

AG (triplett)

Den berörde anser att sakägare och de anförda synpunkter bordedens senaste versionen av planen skickad till sig och att de bör få mer tid att svara då detta inte skett. Den skrivande anser att både flerfamiljshusen och parhusen blir för höga, stora och klumpiga i förhållande till den gamla byggnationen samt skapar skugga över både villor och flerfamiljshus. Då de nya husen inte har sadeltak blir de enligt personen visuellt större och nästan dubbelt så stora till ytan som de befintliga villorna. Dessutom framhåller den skrivande att de byggs för nära tomtgränsen, vilket ger både insyn och skugga. Personen framför att Ängen behövs för promenader, löpning, spontanidrott och avkoppling. I rådande pandemitider är det uppskattat att bo i en storstad som är luftig och vacker. Den

skrivande är orolig för grillen i fickparken och undrar vem som ska ansvara för att denna sköts som sig bör. Personen framför oro för brand då deras hus från 30-talet är byggda i trä, samt för sättningar och vattenskador orsakade av byggandet och tyngden av de nya husen. Vidare framhåller den skrivande att barnen på Katolska skolan leker i skogen varje dag, har utomhusaktiviteter på gräsmattan såsom brännboll och fotboll och att mycket av detta försvinner samt att resterande skog kommer skuggas. Personen framhåller att trafiksäkerheten för barn försämras då det blir för tätt och en ny gata vilket kräver stor uppmärksamhet av barnen, många på väg till Enskedeskolan. Den berörde motsätter sig byggande.

FA

Den berörde framför att ängen inte bara utgör en viktig del av områdets karaktär utan också är en resurs för boende i området tillsammans med förskolegrupper och Katolska Skolan och för fotbollsföreningar på Enskede IP. Personen framhåller att Katolska skolan använder den för gymnastik och spontana aktiviteter på raster, samt att det ofta är förskolebarn på ängen. Den skrivande framför att då Stockholms Stad har undantagit ett större område från Attefallsreglerna där ängen ingår ska den givetvis inte bebyggas med de i förslaget visade byggnaderna. Den skrivande anmärker på att lamellhusen endast sänkts ett par decimeter sedan samrådet, vilket fortsatt ger skuggning av skolan vilket går emot Hallmans tanke att officiella byggnader skulle anläggas på naturliga höjder för att få naturligt dagsljus. Personen anser att byggaktörens bilder varit grovt missvisande då de inte speglar höjderna och volymerna vilket gör att beslut tagits på felaktiga underlag. Den berörde anser även att omformningen av parhusen har någon nämnvärd betydelse, då de är av ett annat snitt anser personen att de bör ställas på en annan plats där en ny årsring är lämpad. Den skrivande tycker det är beklämmande att remissinstanser inte lyssnas till och framhåller att de inte fått träffa någon ansvarig person i ärendet. Personen anser att platsen bör bevaras för de befintliga och tillkommande boende i området då behovet kommer öka i takt med den förtätning som nu sker. Personen avstyrker förslaget och anser att det vore ett stort misstag för kommande generationer att bebygga platsen.

Föreningar mfl.

Skolledning, personal, elever och föräldrar med barn i S:t Eriks katolska skola via rektor MH.

De skrivande anser att det aktuella planförslaget är helt olämpligt eftersom det försämrar miljön för de skrivande samt också för både de boende runt planområdet. De skrivande anser inte att staden följer Plan- och bygglagen i fråga om att väga samman allmänna och enskilda intressen. De skrivande anser att den plana ytan är den

enda mark i närheten som kan användas av skolbarnen för spel och lekar och att naturområdet direkt söder om skolan inte kan användas för detta eftersom det sluttar markant. De skrivande anser att förslaget omöjliggör för skolan att erbjuda friyta till sina elever enligt Boverkets rekommendationer och att det därför inte är förenligt med barnperspektiv eller Barnkonventionen. De skrivande saknar en sammanvägning av miljöpåverkan för den känsliga miljön, dels på grund av läget intill en grundskola och läget intill det kulturhistoriska området Gamla Enskede. Planförslaget innehåller inte heller någon bedömning av naturområdets betydelse som spridningskorridor för djur och växter. De skrivande anser att den tillkommande biltrafiken kommer att föra med sig en stor säkerhetsrisk för barnens skolväg. De skrivande anser att parken är en del av den bevarandevärda miljön kring gamla Enskede och att den föreslagna bebyggelsen kommer att dominera området och bli en skärm mot söder och solinstrålningen, vilket inte var syftet med de ursprungliga planerna för området.

Enskede Villaägareförening

Föreningen är djupt oroade över de förtätningsplaner som nu återigen är aktualiserade angående Häradsdomaren. Föreningen anser att projektet bryter mot gällande planbestämmelser eftersom de planerade byggnaderna ska placeras i omedelbar närhet av tomtgränser. Rent arkitektoniskt anser föreningen också att planförslaget bryter mot all befintlig bebyggelse i området. Dessutom anser föreningen att planförslaget försetts med olika undantag för att säkerställa att projektet går med vinst för såväl byggherren som staden. Föreningen anser att projektet tar den sista gröna plana ytan i Gamla Enskede i anspråk för byggnation och anser detta vara särskilt beklagligt i en trädgårdsstad. I närheten förtätas det redan och föreningen anser att det blir alltmer väsentligt att man bevarar de få grönytor som finns kvar och att det är av vikt att det finns gröna stråk kvar i området. Föreningen påpekar att trädgårdsstadens principer har fått ett uppsving under rådande pandemi och att grönytor, gården, parker och allmänna trädgårdar blivit viktiga mötesplatser för att kunna mötas. Föreningen anser att planförslaget saknar total anpassning till den unika befintliga bebyggelsen och att det även slukar den sista parkytan som är plan, vilket föreningen anser utgöra en viktig liten grön lunga för hela området. Föreningen anser att lamellhusens utformning är totalt artfrämmande för området och att byggnaderna är massiva med både för stort omfång och för hög höjd. Föreningen anser också att de planerade parhusen bryter mot den övriga bebyggelsen i området. Föreningen anser att konsekvenserna av utbyggnad enligt planförslaget skulle bli alltför omfattande för de närboende och anser därför att markanvisningen ska återtas och hela planförslaget

inte uppföras på platsen. Föreningen anser att marken är olämplig att exploatera.

Samfundet S:t Erik

Samfundet St Erik anser att planförslaget innebär en förvanskning av trädgårdsstadens utpekade kulturhistoriska värden. Samfundet anser att bebyggelse enligt planförslaget kommer att uttradera tanken med den ursprungliga stadsplanen, där ett bärande karaktärsdrag i P O Hallmans plan från 1907 är inre gröna stråk bakom avskärmande flerfamiljshus vid gatorna. Samfundet anser att den tydliga och självklara gränsen för riksintresset är Nynäsvägen, Sockenvägen och Enskedevägen och att nuvarande gräns innebär ett förbiseende av den mindre utvidgning av Gamla Enskede trädgårdsstad som gjordes på 1930-talet och där aktuellt planområde ingår. Samfundet S:t Erik anser att läget, som självklar del av del en av Sveriges mest värdefulla och välbevarade trädgårdsstäder, och i omedelbar anslutning till Riksintresseområdet Gamla Enskede, inte är lämpligt för kompletterande bebyggelse och innebär en påtaglig skada för riksintresset. Samfundet S:t Erik avstyrker planförslaget.

Nätverket Barns Utemiljö i Staden, BUMS.

Nätverket anser att planen resulterar i att nästan all gräsyta försvinner och ersätts av byggnader och tvåfilig bilväg, samt att skogsbacken hamnar i skugga av de två höga husen. Nätverket anser att skrivningen i planbeskrivningen om att ”karaktären av naturmark i största möjliga mån ska bevaras” i praktiken innebär att om bebyggelsen kräver att träd fälls och mark röjs så kommer detta att ske.

Nätverket anser att betydelsen av befintliga grönområden blir större i och med de stora bostadsprojekt som planeras i närområdet vid Enskede gårds gymnasium, kring Sockenplan och i Slakthusområdet. Nätverket anser att barn idag rör sig för lite vilket innebär risker för deras framtida hälsa. Nätverket undrar hur detta påverkar bostadsbyggandet i staden idag och anser att ianspråktagandet av en liten bilfri park där barn kan leka tryggt borde vara förbjudet. Nätverket anser att parken idag, trots sitt lilla format, innehåller allt som barn behöver för att vilja röra sig och att den borde bevaras. Nätverket avstyrker planförslaget.

Övriga

KW

Den berörde vill att parkmarken ska finnas kvar då den är en del av områdets unika karaktär och påpekar att platsen inte är utpekad i översiktsplanen, samt att förslaget strider mot gällande detaljplan. Personen framhåller att det inte finns några öppna gräsytor i Gamla Enskede, varför denna är särskilt värdefull för dem som inte har

egen tomt, skolbarn och förskolebarn. Den skrivande framför även att de nya byggnaderna kommer skugga befintliga trädgårdar och hus, samt ge full insyn till närliggande tomter.

PJW

Den berörde anser det vara fel att bebygga parkmarken då den är viktig att behålla då nya flerbostadshus utan egna tomter planeras byggas i närområdet. Personen framhåller även att parken idag används av skolbarnen på Katolska skolan och förskolor i närheten. Den skrivande framför även att de nya husen kommer orsaka störningar för den angränsande bebyggelsen i form av skugga och insyn.

RK

Den skrivande motsätter sig förslaget och hänvisar till MWs argument.

DG

Den skrivande motsätter sig byggnation.

MW

Den berörde anser att riksintresset Gamla Enskedes gränsdragning är obegriplig och befärar att förändringen kommer skada riksintresset påtagligt. Den skrivande anser att förslaget innebär betydande miljöpåverkan och att det därmed borde ha tagits fram en miljökonsekvensbedömning. Personen framför synpunkter om plankartan och ekonomiskt avtal. Personen framför att om kommunen, ensidigt och i strid med markägarnas önskan, genomför denna planändring är det enligt personens uppfattning ett brott mot den tidigare planen/avtalet och i princip lagstridigt, eftersom det kvävs en förhandling mellan kommunen och berörda markägare. Personen framför att den anser att intilliggande fastighetsägare ska ha del av eventuell vinst vid markförsäljning, då han anser att den tillhör de boende. Personen ifrågasätter om detta projekt är rätt sätt att åtgärda bostadsbristen. Personen anser vidare att ombyggnad av Enskedevägen, som finansieras av vinsten av markförsäljning i projektet, motiveras inte på något sätt av trafikalstringen från Gamla Enskede eller av de 70 föreslagna lägenheterna utan handlar om genomfartstrafik mellan andra stadsdelar. Den berörde anser det anmärkningsvärt att planförslaget inte har förändrats efter samrådsskedet, trots kritik. Personen anser att de allmänna intressena främst är en intäkt till kommunen medan de enskilda intressena helt negligeras. Vidare anser personen att endast tvåvåningsbebyggelse i form av villor, parhus eller radhus är tänkbart och dessutom måste gatans utformning omstuderas.

HF och LW

Den berörde anser att förslaget kommer upplevas som en mur som totalt avviker utseendemässigt och storleksmässigt från det övriga

området, vilket förändrar områdets karaktär och minskar dess attraktivitet. Personen framför även att parken används flitigt.

AL

Den berörde anser att de föreslagna byggnaderna är helt oproportionerliga i förhållande till befintlig bebyggelse och framhåller att de kommer medföra att flera intilliggande byggnader och trädgårdar hamnar i konstant skugga. Personen framför även att parkmarken idag nyttjas flitigt av såväl barn från Katolska skolan som boende och ungdomar samt utgör ett väl använt promenadstråk för människor och djur. Den berörde anser att bebyggelsen kommer skada områdets kulturhistoriska värden.

GK

Den berörde framför att existerande grönytor är väldigt viktiga för de som bor och verkar i området, samt för pollinerande insekter, då området är så omgärdat av hårt trafikerade gator och saknar omedelbar närhet till natur. Personen framför även att grönyterna är viktiga för bibehållandet av områdets karaktär som trädgårdsstad.

EH

Den berörde anser att förslaget inte följer de nya riktlinjerna för Stockholms stad och hänvisar översiktsplanen samt till den nya byggnadsordningen (Dnr 2018-15037). Personen framhåller att parken idag används av för lek, bollspel, utflykter, picknick, solning, gympa, grillning, hundrastning, parkteater, promenad och cykling. Förskolor samt barn från Katolska skolan och grannskapet nyttjar platsen. Den skrivande framför att de två flerbostadshusen kommer skära bort en stor del av skogsbacken och skugga den del som blir kvar. Den skrivande saknar information om förslaget gällande risker, ansvar och total påverkan på området, till exempel avseende grundvattenförändringar och vibrationer. Personen undrar hur man tänker kring barns trafiksäkerhet och befarar att de får en otrygg skolväg. Vidare befarar personen att den nya gatan blir ännu en smitväg som medför mer biltrafik och ökade utsläpp. Den skrivande anser att antalet parkeringsplatser är för snålt tilltaget i förslaget. Den berörde framför att förslagets byggnader är oproportionerligt stora i förhållande till befintliga fastigheter både till höjd och volym, och att de skuggar och får insyn till angränsade tomter. Detta menar personen sänker värdet på villorna och undrar hur sakägare kompenseras för detta. Personen framhåller att förslaget frångår trädgårdsstadens planeringsprincip med hus placerade nära gata och trädgårdar vända mot varandra, och påtalar att riksintresset bör ses och skyddas i sin helhet. Den skrivande hänvisar även till MWs synpunkter.

KB

Den berörde saknar information om utredning av eventuella risker, ansvar och total påverkan på området gällande frågor såsom grundvattenförändringar och vibrationer. Den skrivande anser att förslagens byggnader är oproportionerligt stora i förhållande till befintliga fastigheter både till höjd och volym. Personen framför att parken är väldigt värdefull då Gamla Enskede är så omgärdad av hårt trafikerade gator och saknar omedelbar närhet till natur och ifrågasätter om detta projekt är rätt sätt att åtgärda bostadsbristen.

NC

Den berörde framhåller att hans familj och vänner frekvent använder ytan och oroas av att förslaget kommer begränsa deras privatliv och lugna upplevelse av den gröna parken. Den skrivande reagerar även på att nya infartsvägen hamnar alldeles intill deras trädgård vilket ger insyn och framhåller att de nya byggnaderna kommer skugga deras tomt. Personen framför att ängen är värdefull då den är en viktig plats för barn.

BB

Den berörde motsätter sig förslaget då det förstör en park som används mycket av henne och många andra. Den skrivande menar att förslaget kommer orsaka störningar i form av ljud och ljus, insyn, skugga, ökad trafik och koldioxidutsläpp. Personen framför att de föreslagna husen är oproportionerligt stora och att parken är viktig för boendes hälsa då Gamla Enskede är omgärdad av hårt trafikerade gator.

NA

Den berörde tycker att husen är för stora och moderna i jämförelse med befintlig bebyggelse och att man inte tar hänsyn till befintliga husens utsikt eller ljusinsläpp med så stora hus. Den skrivande anser även att man bör försöka bevara parkområden speciellt där det inte finns andra alternativ.

SW

Den berörde har flyttat till området på grund av grönskan och framför att gröna oaser mellan husen är nödvändigt för sinnet, barnen, hunden, människan gammal eller ung så. Personen motsätter sig starkt planerna på bebyggelse.

KP

Den berörde framhåller att förslaget är förödande ur ett kulturhistoriskt perspektiv då det tar bort en blickpunkt där man kan se villaområdet från utsidan. Personen framhåller att parken är deras enda öppna grönområde för sol och lek och framför att exploateringen kommer i högsta grad påverka trivsel och livsrum för boende i området. Den skrivande, som bor i ett av trevåningshusen, tycker det är oacceptabelt med en bilväg så nära deras staket.

KB

Den berörde skriver att Enskede redan är instängt av vägar och befarar att handelsvägen ska få ökad trafik. Den skrivande framhåller att alla gröna lungor som kan rena luften behövs, och föreslår att träd planteras istället för hus.

**FS och ES
samt LV och BV**

De berörda är boende och motsätter sig starkt förslaget till detaljplan. De framför att en verklig lunga i området går om intet. De skrivande framför att de anser att de eventuella fördelarna med byggnationen inte är proportionella mot de allvarliga skador i miljön som ingreppet innebär. Vidare framhåller de att planerna att bebygga området innebär att de bostadssociala intentionerna bakom 1930-talets planläggning för området utan några som helst samhällsekonomiska skäl raderas.

EL (brev till SDN)

Den berörde vill protestera motförslaget att bygga ut den enda kvarvarande parkytan med stora gräsytor i Gamla Enskede. Den skrivande anser att förslagets byggnader är oproportionerligt stora i förhållande till befintliga fastigheter både till höjd och volym. Personen anser att de planerade byggnaderna medför en förfulning av området som skadar det kulturhistoriska värdet, och anser att området istället ska bevaras. Den skrivande framhåller att trädgårdsstaden Enskede bildades för att stadens medborgare skulle kunna bo i en sund och grönskande miljö lite utanför stadskärnan. Personen uppmärksammar att det i dokumentet Vision 2040 anges att nybyggnation ska ta hänsyn till att bevara parkmark, vilket den inte tycker man gör i nuvarande förslag. Den berörde påpekar vidare att de nya husen får insyn till intilliggande tomter.

JN

Den berörde är orolig för grundvattennivå samt sättningsrisk för intilliggande fastigheter och undrar om det säkerställs att detta inte sker samt efterfrågar en riskanalys. Den skrivande anser att utformning av de nya byggnaderna bryter av väsentligt mot befintliga byggnader i området och därmed inte tar tillräcklig hänsyn till platsen. Personen anser även att byggnadshöjden avviker markant då det föreslås fem våningar intill trevåningshus och belyser att byggnadshöjden ökat sedan samrådet, detta anser den skrivande är ohållbart. Den berörde framhåller att de nya parkerna inte ersätter den parkmark som försvinner och att denna används betydligt mer än vad som nämns i jämställdhetsanalysen. Dessutom anser personen att det bör tas i beaktande att parkmarken är del av ett kulturhistoriskt arv i egenskap av Sveriges första trädgårdsstad. Den skrivande framför att de befintliga husen längs Sockenvägen får trafik och därmed bullerstörningar från bägge håll. Personen framhåller att även flerbostadshusen är en del av den ursprungliga planen med villastaden och anser det vara fler att tala om dessa som

två separata delar. Vidare anser personen att man bör skriva klarspråk och anmärker på att fem våningar beskrivs som fyra plus en, samt att man beskriver detta som en mjuk övergång och ställer sig frågande till beskrivningen att parkrummet förtydligas då det bebyggs. Den skrivande är skeptisk till att de träd som utpekats som mycket skyddsvärda kommer att kunna bevaras och undrar hur staden kommit fram till att en miljöbedömning inte behövs.

IW

Den berörde anser att det vore mycket oklokt att bebygga parkremsan då barnen behöver utrymme och grönområden då de redan rör sig för lite. Den skrivande vill att ängen bevaras.

FBD

Den berörde framhåller att parken är naturligt åldrad och kräver minimalt underhåll samtidigt som det är den sista plana, öppna och helt bilfria grönområdet i Gamla Enskede. Personen framhåller att om den bebyggs går den aldrig att få tillbaka vilket hon inte anser är försvarbart mot framtida generationer. Den skrivande motsätter sig därmed detaljplanen.

UA

Den skrivande anser att byggnaderna i förslaget är oproportionerligt stora i förhållande till befintliga fastigheter både till höjd och volym vilket stör trädgårdsstadens ursprungliga ideal och därmed riksintresset. Den skrivande vill ha kvar parken som är välanvänd av både boende och barnen från Katolska skolan. Personen efterfrågar hänsyn med avseende på insyn och tillgång till solljus för angränsande villatomter. Den berörde anser att de föreslagna parhusen är alldeles för höga i relation till villorna på Hemmansvägen. Personen befarar att den nya vägen kan bli en smitväg nära den redan hårt trafikerade Nynäsvägen. Den skrivande framför att förslaget bygger bort den sista plana, öppna och bilfria gröna marken i Gamla Enskede. Personen anser att det saknas information om utredning av eventuella risker, såsom grundvattenförändringar och vibrationer, ansvar och vad den totala påverkan för området blir.

AL

Den berörde framför att förslaget är olämpligt för området då grönområdet bör få finnas kvar, då det är en viktig rekreationsyta för Katolska skolan, och förslaget avviker från områdets unika karaktär, trädgårdsstaden. Den skrivande framför att förslaget inte bara förtätar utan även skuggar de befintliga husen och trädgårdarna. Den berörde anser att förslagets huskroppar är proportionellt opassande. Personen anser att nuvarande förslag bör stoppas och efterfrågar en mer varsam planering.

JL och TL

De skrivande anser att planförslaget påverkar Gamla Enskedes karaktär och riksintresset negativt. De menar att nya byggnader måste anpassas till den befintliga bebyggelsen. Den föreslagna bebyggelsen anser de skrivande är oproportionerligt stor och att de orsakar insyn och skugga för de närboende. De skrivande anser att fler utredningar behövs, dels kring hur området kan hantera fler boende med tanke på brist på plats på vårdcentral och skolor/förskolor, dels kring grundvattenförändringar, vibrationer och risker som byggprojektet eventuellt kan medföra. De skrivande anser att hela eller delar av området fortsatt ska användas som park, särskilt delen som angränsar till villorna. De föreslår att parken kan upprustas och iordningställas med till exempel bänkar och blommor. De skrivande föreslår också att en del av området istället kan användas till en ny förskola.

LRK

Den berörde framför att parken är väldigt värdefull då Gamla Enskede är så omgärdad av hårt trafikerade gator och saknar omedelbar närhet till natur, dessutom används den av barnen i Katolska skolan. Personen anser att förslagets byggnader är oproportionerligt stora i förhållande till befintliga fastigheter både till höjd och volym och ifrågasätter om detta projekt är rätt sätt att åtgärda bostadsbristen. Den skrivande framför att de föreslagna byggnaderna inte tar hänsyn till insyn och skuggning för de närboende. Personen kräver att projektet nekas tillstånd.

MD

Den berörde är orolig för hur fastighetsägare i området påverkas avseende grundvatten och vibrationer från tunnelbanebygget och anser därför att slutbesiktning ske innan övriga byggprojekt påbörjas. Den skrivande saknar även information om utredning av eventuella risker, ansvar och vad den totala påverkan blir inom projektet. Personen framhåller att barnens upplevelse av boendemiljön är viktig att beakta då deras boendemiljö hamnar mellan flera stora byggprojekt och tung lastbilstrafik kommer att begränsa en stor del av deras frihet under en betydande del av deras uppväxt och påverka deras rörelsefrihet i området, särskilt tillgängligheten till idrottsplatsen. Den skrivande föreslår att byggprojektet bordläggs på obestämd framtid.

EFR

Den berörda vill inte ha insyn och skugga i sin trädgård som är belägen i nära anslutning till de planerade parhusen, och vill även fortsättningsvis kunna leka och spela fotboll i parken. Personen vill inte ha en ny gata i området då det redan är jobbigt på morgnarna. Den berörde tror att barnen som leker i backen upp till skolan och

på ängen kommer bli ledsna och att förslaget kommer hindra alla djur som rör sig från Svedmyraskogen till Enskede gård på ängen.

KFS

Den berörde framhåller att marken avsetts vara parkmark sedan länge och att det i dokumentet Vision 2040 anges att förtätning ska ta hänsyn till bevarande av parkmark. Den berörde framför att parken är väldigt värdefull då Gamla Enskede är så omgärdad av hårt trafikerade gator och saknar omedelbar närhet till natur, dessutom används den av barnen i Katolska skolan som har en trång skolgård. Personen framför att det är fysiskt omöjligt att ersätta förlorad grönyta. Personen anser att förslagets byggnader är oproportionerligt stora i förhållande till befintliga fastigheter både till höjd och volym och ifrågasätter om detta projekt är rätt sätt att åtgärda bostadsbristen. Den skrivande framför att de föreslagna byggnaderna inte tar hänsyn till insyn och skuggning för de närboende. Den berörde anser att kommunens tjänstemän driver politikerna framför sig i syfte att trötta ut de som har synpunkter.

TB

Den berörde framför att det inte är rimligt att bebygga en av de sista fria öppna gröna naturytorna i Gamla Enskede då den fyller ett behov för rekreation och lek för områdets invånare. Personen förstår inte hur en så omfattande exploatering med så stora hus som inte passar in med omgivande bebyggelse i ett område av riksintresse har kunnat tas fram. Den skrivande anser att den föreslagna bebyggelsen inte bör genomföras alls, eller minskas drastiskt. Personen framför att då det redan pågår och planeras omfattande nybyggnationer i närheten, t.ex. i Slakthusområdet, vid Sockenplan, Svedmyra och på Årstafältet ökar ytterligare betydelsen och vikten av att bevara den aktuella fria öppna gröna ytan i Gamla Enskede.

FR

Den berörde framför att parken är väldigt värdefull då Gamla Enskede är så omgärdad av hårt trafikerade gator och saknar omedelbar närhet till natur, dessutom används den av barnen i Katolska skolan. Personen anser att förslagets byggnader är oproportionerligt stora i förhållande till befintliga fastigheter både till höjd och volym och ifrågasätter om detta projekt är rätt sätt att åtgärda bostadsbristen. Den skrivande framför att de föreslagna byggnaderna inte tar hänsyn till insyn och skuggning för de närboende. Den skrivande kräver att projektet nekas tillstånd.

NFR

Den berörde anser att de föreslagna byggnaderna är fula, opassande och förstör naturen och samhället runt dem. Den skrivande framför att kvarvarande parken kommer ligga i konstant skugga så att inget kan växa där. Personen befarar att träden kommer dö eller inte ens

få plats. Den berörde framhåller att all yta för viktig rekreation och aktivitet kommer försvinna och att solen kommer skymmas. Den skrivande framför att privat egendom kommer att förstöras och tappa i värde då nya husen förstör äppelträden och de nya boende får obehindrad insyn till grannarna. Därmed anser den skrivande att grannarna även förlorar värdet i att ha en trädgård och sin integritet.

FK

Hänvisar till yttrande från JN (sid 27).

MH

Den berörde anser att förslaget inte följer de nya riktlinjerna i Stockholms byggnadsordning samt Vision 2040 och att det i planförslaget finns formuleringar som står i konflikt med byggnation på platsen. Den skrivande framför att förslaget tar bort den sista plana, öppna och bilfria parkmarken i Gamla Enskede. Personen framhåller att parken planerades med en tydlig uppgift: att förse barnen som inte bodde i villor med egen trädgård med öppna ytor för lek och att det ingick i en genomtänkt stadsplan när flerfamiljshusen vid Sockenvägen och Sockenplan byggdes. Den berörde framför att parken är väldigt värdefull då Gamla Enskede är så omgärdat av hårt trafikerade gator och saknar omedelbar närhet till natur, dessutom används den av barnen i Katolska skolan. Personen anser att det saknas information om utredning av eventuella risker, såsom grundvattenförändringar och vibrationer, ansvar och vad den totala påverkan för området blir. Personen framhåller att parken idag används av för lek, bollspel, utflykter, picknick, solning, gympa, grillning, hundrastning, parkteater, promenad och cykling. Förskolor samt barn från Katolska skolan och grannskapet nyttjar platsen. Den skrivande framför att de två flerbostadshusen kommer skära bort en stor del av skogsbacken och skugga den del som blir kvar. Personen undrar hur man tänker kring barns trafiksäkerhet och befarar att de får en otrygg skolväg. Vidare befarar personen att den nya gatan blir ännu en smitväg som medför mer biltrafik och ökade utsläpp. Den skrivande anser att antalet parkeringsplatser är för snålt tilltaget i förslaget. Den berörde framför att förslagets byggnader är oproportionerligt stora i förhållande till befintliga fastigheter både till höjd och volym, och att de skuggar och får insyn till angränsade tomter. Detta menar personen sänker värdet på villorna och ifrågasätter om detta är rätt sätt att lösa bostadsbristen. Personen framhåller att förslaget frångår trädgårdsstadens planeringsprincip med hus placerade nära gata och trädgårdar vända mot varandra, och påtalar att riksintresset bör ses och skyddas i sin helhet. Den skrivande hänvisar även till MW's text.

TF och FF

Den berörde framför att Enskede är riksintresse och att parkmarken ingår i originalplanen av Hallman. Den skrivande framhåller att Enskede är i stort behov av de få kvarvarande grönytor som plats för lek och rekreation. Personen anser att den raka väg som planeras skiljer sig markant från de befintliga mjukt svängda vägarna och att de planerade byggnaderna är fula samt oproportionerligt stora i förhållande till befintlig bebyggelse. Den berörde anger att solskuggan gäller hela året, inte bara maj-september. Dessutom ifrågasätter den skrivande om detta är ett svar på bostadsbristen. Den berörde hänvisar även till MW's text.

AH

Den berörde protesterar mot planerna på att exploatera gårdet mellan Sockenvägen och Hemmansvägen. Då området är av kulturhistoriskt intresse, en status som innebär att det råder strikta begränsningar för hur man får ändra och bygga om/bygga till hus i området, är det enligt personen omöjligt att förstå hur man kan planera ett så avvikande förslag gällande arkitektur och byggnadsnormer i direkt anslutning till platsen. Den skrivande framför att de planerade husen kommer att skugga och bilda en hög mur mot den intilliggande bebyggelsen. Personen framhåller att platsen används för rekreation och lek och att Katolska skolans barn, harar och rådjur vistas där. Vidare anser personen att det är det stötande att bygga dyra bostadsrätter, när det som samhället och framför allt våra unga lider skriande brist på är hyreslägenheter.

PB

Den berörde saknar information och utredning kring eventuell påverkan som sättningar och andra risker för närliggande fastigheter i och med den föreslagna byggnationen. Den skrivande saknar också en samlad bild av hur buller/trafiksituationen i området förändras, både i och med det aktuella projektet men även den kommande tunnelbaneutbyggnaden. Dessutom är den skrivande orolig att den ökade trafiken och den nya gatan påverkar barns säkerhet då de ska passera genom det aktuella området, t ex till Enskede IP och tror att gatan med kan bli en genväg för trafik från Nynäsvägen. Personen framför att de närliggande småhusen har ett högt kulturhistoriskt värde, och att det är absurt att det finns hårda restriktioner kring vad och hur de boende i dessa får utveckla sina fastigheter samtidigt som förslagets byggnader får byggas på andra sidan staketet. Byggplanerna frångår den gamla stadsplanen och trädgårdsstadsidealet där byggnader placerats nära gatan med trädgårdarna mot nästa trädgård för att skapa avstånd mellan husen, menar den skrivande. Den berörde anser att parhusförslaget är oproportionerligt stora i volym och höjd. Personen framhåller att arkitekturen endast verkar tagit hänsyn till insyn och solljus i de nya boendes perspektiv men inte till de befintliga boendes situation.

HDA (dubblett)

Den berörde motsätter sig till 100 % byggnation på "ängen", då barn och vuxna behöver fortsatt en fri naturyta. Personen anser att området redan har förtätats tillräckligt och att byggnaderna bör sänkas en våning.

KE

Den skrivande anser att förslaget går stick i stäv med Vision 2040, då förslaget innebär byggnation på parkmark. Den berörde framhåller att underlaget har brister då det inte överensstämmer med verkligheten, då byggnaderna i verkligheten kommer upplevas större. De föreslagna byggnaderna anser den skrivande är oproportionerligt stora relativt de befintliga byggnaderna i både volym och höjd. Den skrivande befärar att flerbostadshusen kommer skugga befintliga bostäder och att ser en risk att nya gatan blir en smitväg för bilister. Den berörde efterfrågar en trafik- och miljöutredning samt mätning av koldioxid. Personen befärar att befintliga träd kommer skadas under byggtiden. Den skrivande frågar på vilka grunder aktuellt förslag samt byggaktör samt vilket underlag stadsbyggnadsnämnden haft för sitt beslut. Vidare frågar den skrivande hur förslaget anpassats till kulturmiljön i avseende på fasadmaterial och kulör. Den skrivande efterfrågar ett informations- och samverkansmöte med stadsbyggnadskontoret

IA

Den berörde framför att parkmarken är av kulturellt riksintresse och avsedd för barn som bor i flerfamiljshus vid Sockenvägen och Sockenplan. Personen framför att numera används parkmarken även av barnen på Katolska Skolan. Den skrivande framför att de föreslagna husen inte alls har tagit hänsyn till insyn och tillgång till solljus för de befintliga bostäderna. Den skrivande kräver att Gamla Enskedes sista öppna parkyta bevaras.

JMB

De berörda anser att förslaget till ny detaljplan skall laggas ned. De framför att vi måste behålla och bevara våra befintliga grönytor och parkområden i oförändrad storlek och funktion, för att den biologiska mångfalden skall bestå. De framför vidare att vi människor behöver dessa ytor för rekreation, naturupplevelser och för att motverka psykisk ohälsa. De skrivande anser att förslaget på bebyggelse inte passar in i området arkitektoniskt och volymmässigt. Samtidigt framhåller de att det inte bidrar till att lösa strukturella problem på bostadsmarknaden. De framhåller att planförslaget låter ekonomi gå före hänsyn till miljö- och sociala aspekter vilket inte leder till en hållbar utveckling av Stockholm stad i enlighet med Agenda 2030. De framför att vi i första hand måste ta hänsyn till miljön, klimatet och människan utifrån ett

kostnadseffektivt hållbarhetsperspektiv istället för att stirra oss blinda på intäkter.

PG

Den berörde anser att planen inte är acceptabel då Gamla Enskede är en unik miljö med stort kulturhistoriskt värde och få sådana homogena miljöer är bevarade idag. Den skrivande anser att de föreslagna husen är ett brutalt ingrepp i områdets småskaliga miljö och att huse är oproportionerligt höga relativt villorna längs Hemmansvägen vilket sänker deras fastighetsvärde. Dessutom framför den skrivande att planen utplånar viktig parkmark, som är lek- och strövområde, för de boende längs Sockenvägen. Personen framhåller att förtätning i Stockholm måste ske med hänsyn till den övergripande plan som redan finns för platsen.

EJ

Den skrivande anser att Gamla Enskedes stadsbild byter karaktär om förslaget genomförs. Personen befarar risk för översvämning och framför att Katolska skolan förlorar sin möjlighet till idrott och lek i parken. Dessutom framhåller personen att djurlivet i parken såsom skogsharar och igelkottar utrotas. Den skrivande anser att lamellhusets höjd är oproportionerligt högt i förhållande till befintlig bebyggelse samt att illustrationerna inte visar är starkt missvisande jämfört med ritningarna. Vidare framför personen att buller på Sockenvägen kommer att öka avsevärt, vilket medför ohälsa för boende. Den skrivande anger att möjligheten till rekreation i närområdet försvinner. Personen uppmärksammar att då fler närliggande områden bebyggs ökar behovet av park och grönytor för rekreation. Den skrivande tycker det är oklart vem som bär ansvaret ifall sättningar i närliggande hus uppträder.

MB och HF

De berörda framför att som riksintresse har området högsta skyddsklass vilket innebär att hela stadsbilden ska skyddas och bevaras. De framför att stadsplanen som utgår från platsens topografi och behåller höjder, skogspartier, gräsytor och träd, nu står inför ett hot. De framför att planen för bebyggelse innebär stora volymer på en liten yta som varken till form eller material har någon anknytning till befintlig bebyggelse. De anmärker på att husen reser sig många meter över den omgivande bebyggelsen och att parken försvinner, vilket förskjuter skalan på ett olyckligt sätt och påverkar den stora idén bakom Enskede trädgårdsstad. De skrivande framhåller att det är kommunens ansvar och skyldighet att skydda och värna sina riksintressen och anser att den planerade bebyggelsen skulle medföra obotlig skada på områdets unika karaktär.

HP

Den berörde anser att förslaget inte följer Vision 2040. Den berörde framför att parken är väldigt värdefull då Gamla Enskede är så omgärdad av hårt trafikerade gator och saknar omedelbar närhet till

natur, dessutom används den av barnen i Katolska skolan. Den berörde framför att förslagets byggnader är oproportionerligt stora i förhållande till befintliga fastigheter både till höjd och volym, och att de skuggar och får insyn till angränsade tomter. Personen ifrågasätter om detta är rätt sätt att lösa bostadsbristen och framhåller att kommunens tjänstemän driver politikerna framför sig i syfte att trötta ut de som har synpunkter.

HL

Den berörde motsätter sig exploateringen då det innebär ett mycket stort ingrepp i natur- och kulturmiljön. Den skrivande framför att parkytan minskas väsentligt och den lilla parkyta som återstår blir till stor del ”programmerad” för olika barnaktiviteter, i Mellanparken och Fickparken, vilket innebär att det blir inte några naturvärden kvar förutom på en mycket begränsad yta i Skogsbacken. Personen framför att den förslagna bebyggelsen avviker kraftigt mot befintlig miljö och förfular den väsentligt. Den skrivande ställer sig mycket tveksam till att grönskande planteringar på taken kan anses passa in i befintlig arkitektur. Personen anser att även då parhusen i färgsättning och materialval ska samspela med befintliga villor, uppväger det inte faktumet att volym och form på parhusen inte smälter in i miljön. Vidare anser den skrivande att påståendet att en vågig träpanel relaterar till befintliga småhusfasader är en mycket kreativ tolkning som inte har någon förankring i verkligheten.

KO

Den berörde anser att förslaget inte följer Vision 2040. Den berörde framför att parken är väldigt värdefull då Gamla Enskede är så omgärdad av hårt trafikerade gator och saknar omedelbar närhet till natur, dessutom används den av barnen i Katolska skolan. Den berörde framför att förslagets byggnader är oproportionerligt stora i förhållande till befintliga fastigheter både till höjd och volym, och att de skuggar och får insyn till angränsade tomter. Personen ifrågasätter om detta är rätt sätt att lösa bostadsbristen och framhåller att kommunens tjänstemän driver politikerna framför sig i syfte att trötta ut de som har synpunkter.

RB

Den berörde vill uttrycka sin innerligaste protest mot ett hänsynslöst inkräktande på ovärderliga parkytor i hans närområde och bävar för att det sker i vinstsyfte för någon eller några.

PB

Den berörde framför sin djupaste protest mot att det i rent vinstsyfte och hänsynslöst ta våra parker och lekytor i besittning med huskroppar och körbanor in på våra husknutar. Den skrivande ifrågasätter var moralen finns.

HD

Den berörde förstår inte hur man kan påstå att parhusen kan sägas införlivas väl med den befintliga miljön eller anspela på trädgårdsstadens småhusbebyggelse. Den skrivande anmärker på att Kulturmiljöutredningen är reserverad i sina utlåtanden över sin uppdragsgivares projekt då deras rekommendationer/bedömningar är undfallande och inte tar ställning för framtida generationer. I en anda av nu gällande stadsbyggnadspolicy där förtätning och stress över bostadsbristen så befarar personen att myndigheter är beredda att förstöra framtida kulturvärden. Den skrivande uppmanar till att projektet läggs ner eller görs om.

ME

Den berörde framför att befolkningsmängden i söderort ökar markant med ett stort tillskott av barn som behöver utrymme att röra sig på samtidigt som det blir allt färre grönytor för, bland annat bollsporter, och Enskede IP är redan idag underdimensionerad. Den skrivande framför att barnen därför söker sig till gräsytor i närområdet såsom Ängen. Personen anser att staden istället för att söka lösningar på dagens problematik kring utrymme för lek och rörelse väljer att ytterligare förvärra situationen genom att sälja ut mark till privata aktörer. Den skrivande framhåller att det gemensamma utrymmet blir privata och att barnen återigen får betala priset för kortsiktigt tänkande.

PB

Den skrivande anser att det vore en katastrof att förtäta på det planerade sättet då det täpper till ett viktigt grönområde. Den skrivande kräver att nya platser hittas att för bebyggelse.

JFL

Den berörda är orolig för insyn till samt skuggning av sitt hus. Personen framför även oro för att det inte längre kommer gå att spela fotboll på Ängen, att träden i backen ner från Katolska skolan inte kommer växa på grund av skuggning från de nya husen, samt att barnen i Katolska skolan inte kan leka och ha idrott på Ängen. Vidare konstaterar den skrivande att ingen kommer att kunna åka pulka längre och framför oro för den nya trafiksituationen. Den berörde vill inte att man bygger husen.

KN

Den berörde framför att med senaste tiden av hemarbete medföljer ett ökat behov av grönområden i närheten av hemmet och anser att det vore olyckligt att bygga bostäder på Ängen. Den skrivande föreslår istället att man använder Ängen till att bygga en ny idrottshall vilket saknas i Enskede. Främst önskar dock personen att Ängen behålls som den är.

JT

Den berörde framför att Gamla Enskede är ett område med riksintresse för att det just är en trädgårdsstad med öppna ytor och att det vore mycket beklagligt att bygga bort dessa. Den skrivande

framför att parken används för lek, rastgård och aktiviteter för boende och omkringliggande skolor. Vidare framför personen oro för skolplatser till de nya boende.

Den skrivande anser att det inte är en bra idé, vare sig på kort- eller lång sikt, att bygga bort befintliga grönytor och ytterligare anstränga infrastrukturen i området. Den skrivande framför oror för att framtida bygglovsansökningar hänvisar till detta projekt riskerar vilket skulle ge en utveckling som helt och hållet kommer att radera ursprungsplanen för Gamla Enskede och området kommer att förlora sin charm och status som bebyggelsehistoriskt riksintresse.

CS och ME(dublett)

De berörda anser det vara anmärkningsvärt att arbetet med detaljplanen går vidare trots alla de synpunkter som kom in under samrådet. De berörda anser att förslaget inte följer Vision 2040 samt stadens Miljöprogram(Dnr KS 2019/1040). De skrivande föreslår att man istället ska plantera fler ekar på platsen för att stärka de ekologiska sambanden. De framför att förslaget gör området mörkt och tillslutet med otrygghetskänsla som följd och att parken är väldigt värdefull då den används av barnen i Katolska skolan. De upplyser även om att gång- och cykelstråket genom parken används av barn och ungdomar på väg till och från dag- och kvällsaktiviteter på Enskede IP. De skrivande framhåller att ytterligare analys av dagvattenhanteringen krävs samt en analys som utreder vad man skall göra och vem som bär ansvar om området drabbas av översvämningar och erosion. De berörda framför att förslaget inte är anpassad för kulturmiljön och har en karaktär som kommer dominera platsen vilket gör våld på området. Den skrivande vill se vilka kostnader som staden har i projektet. De skrivande anser att förslaget är i strid med 3 kap 1§ Miljöbalken då den planerade markanvändningen inte utgör en ur allmän synpunkt god hushållning av marken.

RS

Den berörde framför att storleken på de föreslagna husen är mest problematisk då de inte visar omtanke om de befintliga boende eller naturen. Den skrivande undrar varför man inte har tagit hänsyn till de protester och kraven från samrådet och anser att de förändringar som gjorts av förslaget sedan dess är kosmetiska och inte tar förslag från de boende på allvar. Personen anser att om man skall bygga krävs det ett helt nytt projekt med mycket lägre hus som inte förändrar områdets karaktär.

MS

Den berörde anser att det är högst olämpligt att klämma in en bilväg som korsar det gångstråket. Den skrivande anser att byggnaderna är konstigt höga, vilket gör att de skuggar de befintliga husen i trädgårdsstaden och därmed tar sol och dagsljus från befintliga fastighetsägare till förmån för de nya vilket medför att medborgare ej behandlas lika. Den skrivande framför att platsen är både ett ekhabitat och ett insektstråk, vilka förstörs om bygget blir av vilket rimmar illa med stadens ambition att värna ekar och insektsstråk.

Den berördes önskemål är i första hand att ekhabitatet och insektsstråket bevaras och att inget bygge på platsen tillåts, i andra hand att parhusen inte byggs alls, i tredje hand att parhusen ritas om till något som passar in i området och i fjärde hand att parhusen blir en våning lägre.

MR

Den berörde framför att som en trebarnsfar, boende i parkens närhet tycker han det är väldigt tråkigt att ett grönområde tas bort, då det är den sista plana parken i Gamla Enskede, som han och hans barn nästan dagligen nyttjar för lek och spring. De skrivande framför att det även är parkens ursprungliga tanke med lek- och springtor för de barn som bor i de kringliggande lägenhetshusen. Personen framför följande synpunkter som talar emot en bebyggelse i parken; Bebyggelsen förtätar området på ett onaturligt sätt, tar bort en fin samlingsplats för områdets barn och ungdomar, förstör den idylliska atmosfären som är signifikant för Gamla Enskede, är för hög och kommer skugga omkringliggande tomter stora delar av året, smälter inte in i omkringliggande miljö, ger ökad trafik i en redan ansträngd trafiksituation, ger försämrad miljö, träd och natur kommer försvinna, ger ökad belastning på kommunala färdmedel, samt leder till att omkringliggande fastigheter som sjunker i värde. Personen föreslår att staden ska främja lek- och aktivitetsmöjligheter i form av lekplats och utomhusgym istället för att förtäta området med arkitektur som trotsar Gamla Enskedes estetik och ursprungliga stadsplanering.

EP och UP

De skrivande framför att Gamla Enskede är omgärdad av hårt trafikerade vägar i och saknar omedelbar närhet till natur vilket gör att de få parkytor som finns är mycket värdefulla. De skrivande framhåller att parken utgör en mycket använd yta för skolbarnen på Katolska Skolan, som har en trång och asfalterad skolgård, liksom för de boende i närområdet. Personerna har barn och barnbarn i Enskede och vet vad området betyder för dem. De skrivande framhåller att när Enskede planerades betonades betydelsen av parkområden i anslutning till bebyggelsen och att en förtätning skulle rasera den ursprungliga stadsplaneringen. Personerna uppmanar till att dessa byggplaner läggs ner och att denna oas i Stockholms närhet förblir just det.

TH

Den berörde framför att in- och utfart mot Handelsvägen kommer leda till en mycket kraftig ökning av biltrafiken på Handelsvägen och i rondellen i korsningen mellan Sockenvägen och Handelsvägen. Den skrivande framför att gång- och cykelvägen används av skolbarn till Enskede Skola som har över 900 elever. Personen framför att Handelsvägen redan är en riskfylld cykelväg för barn och ungdomar eftersom det saknas cykelbanor och är orolig för att trafiksäkerheten för barn från 6 år och uppåt kommer förvärras.

SG

Den skrivande hänvisar till MW's argument.

MBS

Den berörde framför att Gamla Enskede är redan idag omgärdad av hårt trafikerade vägar och saknar omedelbar närhet till natur och framför att förslaget innebär en markant trafikökning samt att en av de få naturområde som finns skulle falla bort. Personen framhåller att parken används flitigt av skoleleverna från Katolska skolan som har en asfalterad och trång skolgård. Dessutom anser personen att byggnaderna i förslaget är oproportionerligt stora i förhållande till befintliga fastigheter i både höjd och volym.

AB

Den berörde vill protestera mot bebyggelse på grönområdet mellan Sockenvägen och Hemmansvägen i Gamla Enskede då det finns för få grönområden i området och detta är ett område där barn kan leka och spela boll. Den berörde framför att det måste finnas större ytor att bygga på. Personen framför att dessa planer förstör väldigt mycket i Gamla Enskede.

JS

Den berörde uppmanar att grönområdet ska lämnas kvar för dem i Enskede, då det alltid finns boende till försäljning, men inte många grönområden. Den skrivande vill att staden tar ansvar och skyddar allmänhetens intresse och behov för naturupplevelse. Personen är tror inte att detta bygge löser boendekrisen men meddelar att det försämrar för de som redan bor här. Den skrivande framför att skälet till förslaget verkar vara att få in pengar till Stockholms Stad.

IF

Den skrivandes son bor med sin familj på Hemmansvägen 26. Han redogör för andra nybyggnationer som inte stör någon enda människa, förstör ingen parkmark, ingen utsikt och skymmer inte solen för någon. Personen framför att parken planerades främst för dem som bodde i de nybyggda hyreshusen, men också till glädje för villorna vid Hemmansvägen, som slapp insyn i sina trädgårdar, fick sol hela dagen och kunde även de sparka boll med barnen. Den skrivande framför att förslaget slår sönder idyllen för villorna vid Hemmansvägen och Katolska skolan som har sina idrottslektioner på "Ängen". Personen framför att detta knappast är en lösning på bostadsbristen och är kortsiktigt. Den skrivande framför att byggandet av illa anpassade hus några meter från gränsen till det kulturskyddade området gör obotlig skada och parken försvinner för all framtid. Dessutom framför den skrivande att treplansparhusen hamnar några meter från trädgårdarna till 1,5-plansvillorna längs Hemmansvägen vilket medför att trädgårdarna får skugga under större delen av året och husen får insyn. Den skrivande tycker det är sorgligt att se hur parker försvinner och hur allt mindre grönytor planeras i nya områden då Stockholm har varit världsberömt för sin grönska och sina generösa lektytor för barnen. Personen undrar hur

Stadsbyggnadsnämnden kan visa så lite hänsyn till dem som redan bor i ett område.

CO

Den berörde är emot det planerade förslaget då det medför att barnen i St Eriks katolska skola samt barnen i grannskapet och omnejd blir av med ett grönområde för spontan lek och idrott. En skrivande framför att Ängen avlastar Enskede IP när det gäller fysiska aktiviteter utomhus och att de boende i trevåningshusen längs Sockenvägen samt Enskedevägen blir av med rekreatiomsområde. Personen befarar att biltrafiken kommer att öka vilket medför förhöjd risk för olyckor för skolbarnen på S:t Eriks katolska skola. Dessutom framhåller den skrivande att nuvarande vatten- avloppssystemet är gammalt och således inte dimensionerat för nya bostäder i området. Personen anser att utseendet på de planerade husen passar illa arkitektoniskt med visionen av Enskede villastad och att de framtida nya Enskedebona också behöver grönområden i deras närhet. Den berörde framhåller att in- och utfarten till den planerade vägen ligger nära korsningen Handelsvägen-Sockenvägen därmed blir trafikfarlig. Den skrivande framhåller att flera hundra nya bostäder planeras i närområdet vilket täcker bortfallet av de få bostäder som planeras på Ängen.

TL

Den berörde framför att många använder ytan för det den är avsedd för såsom lek, bollspel, förskole-utflykter, familjepicknick, brännboll, grillning, hundrastning, promenader och cykling. Den skrivande framför att om parken byggs bort försvinner de sista möjligheterna för spontanfotboll, då Enskede IP är överbokat och tidigare fotbollsplaner har tagits i anspråk för annat. Vidare framför personen att parken utgör en mycket välanvänd yta för skolbarnen på Katolska Skolan, som har en trång och asfalterad skolgård. Den skrivande befarar att de två flerfamiljshusen i byggplanerna kommer att skära bort en stor del av skogsbacken och lägga det lilla som blir kvar i skugga. Personen saknar information om utredning av eventuella risker, ansvar och vad den totala påverkan för området blir, gällande frågor såsom grundvattenförändringar och vibrationer. Den skrivande framför att byggnaderna i förslaget är oproportionerligt stora i förhållande till befintliga fastigheter både till höjd och volym.

CKL

Den berörde framför att det går emot barnkonventionen som blev lag 2020 att bygga bort de få grönområden som finns i Gamla Enskede. Den skrivande framför att om parken byggs bort försvinner de sista möjligheterna för spontanfotboll, då Enskede IP är överbokat och tidigare fotbollsplaner har tagits i anspråk för annat. Personen framhåller att forskning visar på att grönområden i staden får människor att må bättre samt att den informella grönskan är mycket viktig och utgör en bas för stadens ekosystemtjänster. Den skrivande framför att förslaget innebär att man bygger bort den sista plana, öppna och bilfria parkmarken i Gamla Enskede. Vidare

framhåller personen att parken ritades in i området med uppgiften att förse barnen som inte bodde i villor med egen trädgård med öppna ytor för lek och att förtätning måste ta hänsyn till intresset av att bevara parkmark som det står i "Vision 2040". Den skrivande framför att Gamla Enskede är omgärdad av hårt trafikerade vägar i alla väderstreck och saknar omedelbar närhet till natur vilket gör att de få parkytor som är kvar har mycket högt värde. Personen framför att trafiken kommer att öka i området på grund av bygget och att deras barn redan utsätts för trafikfara då området används som "smitväg". Vidare påpekar personen att i planförslaget finns på flera håll formuleringar som står i konflikt med byggnation på platsen och att förslaget går i strid med strategin för hållbar utveckling och hur vi i Sverige skall arbeta mot de Globala Målen.

BEA och IA (dubblätt)

De berörda motsätter sig planförslaget eftersom det tar i anspråk mycket värdefull natur- och parkmark som samtidigt är ett viktigt element i områdets stadsbyggnadsidé. Därtill framför de att förslagets byggnader är helt avvikande beträffande utformning, proportioner, skala, storlek, form och material och de ser även en risk för omfattande störningar i form av avstängningar och buller under byggtiden. De anser att planförslaget strider mot översiktsplanen som anger att gröna kvaliteter ska värnas och ifrågasätter om detaljplanens syfte att stärka kvaliteten i befintliga parken uppnås med liggande förslag. De framhåller att Ängen används för spontana aktiviteter för närboende, för eleverna och förskolebarnen i S:t Eriks katolska skola samt för passerande människor. Personerna framhåller att öppna, oplanerade ytor, är viktiga för att stimulera till egna, icke-styrda lekar och för umgänge under corona-pandemin. De skrivande håller inte med om att kvaliteten i parken stärks genom att minimala lekparkar anläggs. Personerna framför att Ängen även har en funktion att samlare regnvatten vid skyfall. De berörda anser att planförslaget gör våld på den ursprungliga stadsbyggnadsidéen och att utformningen av de planerade byggnaderna inte är i överensstämmelse med den planering som trädgårdsstaden i Gamla Enskede bygger på då de är tätt liggande, stora byggnader både avseende höjd och volym som kommer vara synliga på stora avstånd. De skrivande framför att byggnaderna i förslaget är oproportionerligt stora i förhållande till så väl den markyta som planeras bebyggas som till befintliga fastigheter. De berörda framför oro för ökat behov av parkeringsplatser. De skrivande befarar att det förutom direkt buller från byggarbetsplatsen kommer skapas ekon som påverkar de närboende mycket negativt samt störa skolans verksamhet och elevernas möjlighet till avkopplande raster.

MH

Den berörde framför att detta är ett kulturmärkt område som borde ligga i Stockholms stads intresse att bevara och att det är felaktigt att ängen tillhör Enskede gård. Personen framför att Ängen används som lekplats, de boende i flerbostadshusens utomhusvistelse,

Katolska skolans skolgård och idrottsplats, en motionsyta för hundar, promenader, samt som samlingsplats för människor från flera generationer. Den berörde framhåller att för boende på Hemmansvägen innebär förslaget att de nya husen får direkt insyn in deras trädgårdar och att husen kommer skugga delar av trädgården som tidigare haft sol. Den skrivande framför även att det är brist på respekt för dem intill som ska förhålla sig till äldre detaljplaner med mycket mindre rättigheter och förutsättningar. Den skrivande framför att det finns ekar som är av högt värde och djur såsom mängder av rådjur och harar. Den berörde framför att utformningen av de nya husen inte passar in i miljön och att ingen hänsyn har tagits till att de planeras uppföras bredvid K-märkta hus. Därmed undrar den skrivande om det inte borde krävas längre avstånd till tomtgräns vid bygge av väsentligt större och högre hus. Vidare argument mot byggnationen som personen framhåller är Barnkonventionen, folkhälsa, kulturmiljö samt trafikfara. Personen föreslår istället att fler träd planteras vilket ger svalka.

EH

Den berörde framför att detta är ett kulturmärkt område som borde ligga i Stockholms stads intresse att bevara och att det är felaktigt att ängen tillhör Enskede gård. Personen framför att Ängen används som lekplats, de boende i flerbostadshusens utomhusvistelse, Katolska skolans skolgård och idrottsplats, en motionsyta för hundar, promenader, samt som samlingsplats för människor från flera generationer. Den berörde framhåller att för boende på Hemmansvägen innebär förslaget att de nya husen får direkt insyn in deras trädgårdar och att husen kommer skugga delar av trädgården som tidigare haft sol. Den skrivande framför även att det är brist på respekt för dem intill som ska förhålla sig till äldre detaljplaner med mycket mindre rättigheter och förutsättningar. Den skrivande framför att det finns ekar som är av högt värde och djur såsom mängder av rådjur och harar. Den berörde framför att utformningen av de nya husen inte passar in i miljön och att ingen hänsyn har tagits till att de planeras uppföras bredvid K-märkta hus. Därmed undrar den skrivande om det inte borde krävas längre avstånd till tomtgräns vid bygge av väsentligt större och högre hus. Vidare argument mot byggnationen som personen framhåller är Barnkonventionen, folkhälsa, kulturmiljö samt trafikfara. Personen föreslår istället att fler träd planteras vilket ger svalka.

LH

Den berörde framför att förslaget inte följer riktlinjerna i nya Byggnadsordningen (Dnr 2018-15037) och inte är socialt värdeskapande. Den skrivande framför att förslaget innebär att man bygger bort den sista plana, öppna och bilfria parkmarken i Gamla Enskede, som är omgärdad av hårt trafikerade vägar i alla väderstreck och saknar omedelbar närhet till natur, vilket medför att parkytor har mycket högt värde här. Personen anser att beskrivningen av planförslaget står i konflikt med byggnation på den här marken. Personen framhåller att parken idag används av för

lek, bollspel, utflykter, picknick, solning, gympa, grillning, hundrastning, parkteater, promenad och cykling. Förskolor samt barn från Katolska skolan och grannskapet nyttjar platsen. Den skrivande framför att om parken byggs bort försvinner de sista möjligheterna för spontanfotboll, då Enskede IP är överbokat och tidigare fotbollsplaner har tagits i anspråk för annat. Den skrivande framför att de två flerbostadshusen kommer skära bort en stor del av skogsbacken och skugga den del som blir kvar. Den skrivande framför att den planerade fickparken riskerar att bli ett tillhåll. Den skrivande saknar information om förslaget gällande risker, ansvar och total påverkan på området, till exempel avseende grundvattenförändringar och vibrationer. Personen undrar hur man tänker kring barns trafiksäkerhet och befarar att de får en otrygg skolväg. Vidare befarar personen att den nya gatan blir ännu en smitväg som medför mer biltrafik och ökade utsläpp. Den skrivande anser att antalet parkeringsplatser är för snålt tilltaget i förslaget. Den berörde framför att förslagets byggnader är oproportionerligt stora i förhållande till befintliga fastigheter både till höjd och volym, och att de skuggar och får insyn till angränsade tomter. Detta menar personen sänker värdet på villorna och ifrågasätter om detta projekt är rätt sätt att åtgärda bostadsbristen. Personen framhåller att förslaget frångår trädgårdsstadens planeringsprincip med hus placerade nära gata och trädgårdar vända mot varandra, och påtalar att riksintresset bör ses och skyddas i sin helhet. Den skrivande hänvisar även till MWs synpunkter.

KS

Den berörde anser att förtätningen i området redan är orimligt stort och är oroad för att det går för fort och för att livskvalitet riskerar att bli försämrad. Då Gamla Enskede är omgärdad av hårt trafikerade vägar i alla väderstreck och saknar omedelbar närhet till natur framhåller den skrivande att de parktytor som är kvar har mycket högt värde och hänvisar till "Vision 2040" där det står att förtätning måste ta hänsyn till intresset av att bevara parkmark. Vidare framför personen att det är fysiskt omöjligt att ersätta förlorad grönyta. Den skrivande framhåller att parken används av skolbarnen på Katolska Skolan, som har en trång och asfalterad skolgård. Personen anser att byggnaderna i förslaget är oproportionerligt stora i förhållande till befintliga fastigheter både till höjd och volym, och att de skuggar och får insyn till angränsade tomter. Den skrivande ifrågasätter om detta är rätt sätt att lösa bostadsbristen och framhåller att kommunens tjänstemän driver politikerna framför sig i syfte att trötta ut dem som har synpunkter.

JR

Den berörde bor tillsammans med sin make samt tre små barn intill parken som är deras strövområde som de nyttjar varje dag, oavsett årstid. Den skrivande framför att parken måste bevaras, särskilt för

de barn som bor i lägenhetshusen. Vidare framhåller personen att bebyggelsen förtätar området på ett onaturligt sätt och skulle öka belastningen på de kommunala färdmedlen samt ge ökad biltrafik. Vidare befarar personen att förslaget ger fler parkerade bilar på Gamla Enskedes gator. Den skrivande framhåller att förslaget innebär att man förstör en utmärkt samlingsplats för framför allt områdets barn, ungdomar och husdjur och att de föreslagna byggnaderna inte är ritade i enlighet med Gamla Enskedes idylliska bebyggelse. Dessutom framför personen att husen kommer skugga omkringliggande tomter under större delen av året vilket gör att de kommer sjunka i värde.

WL

Den berörde framför att Gamla Enskedes stadsbild byter karaktär och hänvisar till Vision 2040 som beskriver vikten av parkmark för invånarna. Den skrivande framhåller att parken behövs för skolidrott, rekreation såsom promenader, picknick, utflykt, grillning, bollspel, solbad, promenader, cykling, idrott och lek för barnen i Katolska skolan, djurliv såsom skogsharar och igelkottar och inte minst luftighet och natur i bostadsområdet. Vidare framför den skrivande att lamellhusets höjd är oproportionerligt högt, att bilderna är starkt missvisande jämfört med ritningarna, samt att buller och avgaser på Sockenvägen kommer att öka avsevärt vilket medför ohälsa för de boende. Personen framför att bebyggelse i närområdet ökar behovet av park och grönområden för invånarna. Vidare framför personen att det är oklart vem som bär ansvaret ifall det blir sättningar i närliggande hus och befarar risk för översvämning då träd faller och dess rötter inte suger upp vatten i området. Vidare framhåller personen att förslaget innebär att man bygger bort den sista plana, öppna och bilfria parkmarken i Gamla Enskede som har särskilt högt värde då Gamla Enskede är omgärdad av hårt trafikerade vägar i alla väderstreck och saknar omedelbar närhet till natur. Den skrivande anser att text i planförslaget står i konflikt med byggnation på den här marken. Den skrivande framför att om parken byggs bort försvinner de sista möjligheterna för spontanfotboll, då Enskede IP är överbokat och tidigare fotbollsplaner har tagits i anspråk för annat. Den skrivande framför att de två flerbostadshusen kommer skära bort en stor del av skogsbacken och skugga den del som blir kvar. Personen saknar information om utredning av eventuella risker, ansvar och vad den totala påverkan för området blir. Den skrivande anser att byggnaderna i förslaget är oproportionerligt stora i förhållande till befintliga fastigheter både till höjd och volym, och att de skuggar och får insyn till angränsade tomter. Den skrivande ifrågasätter om detta är rätt sätt att lösa bostadsbristen och befarar att den nya gatan blir en smitväg vilket påverkar barns trafiksäkerhet. Vidare framför personen att en fickpark inte löser medborgarnas behov av grönytor

och riskerar att bli ett tillhåll. Personen anser att antalet parkeringsplatser är snålt tilltagna. Den skrivande framför att förslaget frångår trädgårdsstadens planeringsprincip med hus placerade nära gata och trädgårdar vända mot varandra, och påtalar att riksintresset bör ses och skyddas i sin helhet. Den skrivande vill att parken bevaras som den är idag för invånarnas bästa.

EW

Den berörde anser att byggandet av ett antal parhus inte är försvarbart då det kommer att ske på bekostnad av en av få naturtytor i Gamla Enskede för barns lek, spontanfotboll och rekreation för alla de familjer som bor i flerfamiljshus i närheten vilket han anser väger tyngre. Den skrivande framför att det ger en orimligt liten samhällsvinst sett till kostnaden i termer av minskade möjligheter för barn i området. Utifrån detta undrar den skrivande hur det motiveras att samhällsnyttan av fem parhus är större än den sista plana gräsyten i området, vart områdets 5 – 10-åringar som bor i flerfamiljshus utan trädgård ska flytta sin lek, samt vart utredningen om hur barnperspektivet tagits tillvara finns lagrad och vad har den kommit fram till. Vidare undrar den skrivande hur man har räknat vid värderingen av spontana lektimmar och hur många lektimmar man uppskattat försvinner som en följd av projektet. Den skrivande förutsätter att det finns objektiva utredningar bakom planerna som beaktat detta och ber att de delas med medborgarna.

JN

Den berörde anser att volymerna i förslaget är oproportionerligt stora i förhållande till omgivande bebyggelse och kulturlandskap då flerbostadshusen är över 30% bredare och har en takfot som är dryga 30% högre än angränsande lamellhus från 40-talet. Personen framför att parhusens fotavtryck och höjd skiljer sig extremt från närliggande småhus då andra våningens takfot är ca 1,6 gånger högre än angränsande villor, tredje våningens takfot mer än dubbelt så hög. Den skrivande framför att skalan är orimlig i förhållande till befintlig bebyggelse och inte går att motivera ur ett stadsbyggnadsperspektiv. Personen framhåller att den nya bebyggelsen påverkar närliggande bebyggelse på ett okänsligt sätt och kommer influera omkringliggande stadsbild påtagligt. Siktlinjer från Gamla Enskedes kyrka, Margaretaparken och angränsande gator kommer förändras drastiskt enligt personen. Den skrivande framför att ur kulturhistoriskt perspektiv är exploateringen för hög för platsen och anser att det är djupt olyckligt och inte i linje med vad som är god samhällsbyggnad. Den skrivande framför att illustrationsplanens visualiseringar är så abstrakt hållna att det är omöjligt att bilda sig en realistisk uppfattning om skalan på den nya bebyggelsen. Personen anser att både flerbostadshusen och villorna bör sänkas minst en våning för att anpassa sig till platsen. Den

skrivande framhåller att parken är en självklar del i boendemiljön samt för elever på St. Eriks katolska skola och att närmsta grönyta annars är Margaretaparken som redan är hårt belastad och även den nyttjas av elever, från närliggande Gamla Enskedes skola. Den skrivande framhåller att parken inte enbart fungerar som rekreationsyta utan också som siktlinje och markör för de årsringar av bebyggelse som format området idag som är ett grönt rum som tillför en välbehövlig öppenhet mellan skola, flerbostadshus och privata trädgårdar. Personen anser att det är problematiskt att befintlig ängsyta till stor del ersätts med biltrafik och vändplan är givetvis också problematiskt och framför att platsens karaktär blir helt förändrad med tilltänkt bebyggelse. Den skrivande förstår att det finns behov av bostäder och att förtätning är nödvändigt, men ifrågasätter hur det görs. Personen uppmanar stadsbyggnadskontoret att agera garant för ett långsiktigt och sunt samhällsbygge och att staden vid försäljning av kommunal mark låter samhällsnyttan väga tyngre än exploatörens krav på avkastning. Vidare ifrågasätter personen om detta projekt är rätt sätt att åtgärda bostadsbristen, och framhåller att det saknas hyresrätter i området vilket vore mer lämpligt om projektet skulle bidra till en mindre gentrifierad stadsdel.

LW och BW

De berörda framhåller att parken används för promenader, lek, picknick, idrott, utflykter och samtal. De skrivande är negativa till byggnation i parken och anser att husen är för höga och klumpiga och ifrågasätter om detta projekt är rätt sätt att åtgärda bostadsbristen. De påpekar att förslaget inte ändrats särskilt mycket sedan samrådet trots alla inkomna synpunkter och att stadsbyggnadsnämndens önskan om sadeltak inte har efterföljts. De menar också att förslaget medför insyn till befintliga byggnader, skuggning av skogsbacken och trädgårdar samt att en ny bilväg är försämrar området. Personerna upplever det motsägelsefullt av stadsbyggnadskontoret att så hårt begränsa förändringar på deras tomter med hänvisning till de kulturhistoriska värdena, samtidigt som förslaget helt nonchalerar dessa. De skrivande framför att bebyggelse i närområdet ökar behovet av park och grönområden för invånarna. De hänvisar även till MW's yttrande.

MM

Den berörde framför att förslaget innebär att man bygger bort den sista plana, öppna och bilfria parkmarken i Gamla Enskede och att parkens syfte är att förse barnen som inte bodde i villor med egen trädgård med öppna ytor för lek. Vidare framför den skrivande att då Gamla Enskede är omgärdad av hårt trafikerade vägar i alla väderstreck och saknar omedelbar närhet till natur är de få parkytor som är kvar har mycket högt värde. Den skrivande hänvisar till Vision 2040 där det står att förtätning måste ta hänsyn till intresset av att bevara parkmark.

Personen uppger att i planförslaget finns formuleringar som står i konflikt med byggnation på den här marken. Den skrivande framhåller att parken behövs för skolidrott, rekreation såsom promenader, picknick, utflykt, grillning, bollspel, solbad, promenader, cykling, idrott och lek för barnen i Katolska skolan. Den skrivande framför att om parken byggs bort försvinner de sista möjligheterna för spontanfotboll, då Enskede IP är överbokat och tidigare fotbollsplaner har tagits i anspråk för annat. Den skrivande framför att de två flerbostadshusen kommer skära bort en stor del av skogsbacken och skugga den del som blir kvar. Personen saknar information om utredning av eventuella risker, ansvar och vad den totala påverkan för området blir. Den skrivande anser att byggnaderna i förslaget är oproportionerligt stora i förhållande till befintliga fastigheter både till höjd och volym, och att de skuggar och får insyn till angränsade tomter. Den skrivande ifrågasätter om detta är rätt sätt att lösa bostadsbristen och befärdar att den nya gatan blir en smitväg vilket påverkar barns trafiksäkerhet. Vidare framför personen att en fickpark inte löser medborgarnas behov av grönytor och riskerar att bli ett tillhåll. Personen anser att antalet parkeringsplatser är snålt tilltagna. Den skrivande framför att förslaget frångår trädgårdsstadens planeringsprincip med hus placerade nära gata och trädgårdar vända mot varandra, och påtalar att riksintresset bör ses och skyddas i sin helhet. Den skrivande vill att parken bevaras som den är idag för invånarnas bästa.

LA

Den berörde tycker att förslaget är helt fel och protesterar å det bestämdaste mot det. Den skrivande framhåller att platsen är ett av hans promenadstråk av vilka det finns så få i närheten där man inte behöver samsas med bilar, varför detta bör behållas. Den skrivande framhåller att förslaget inte alls tar någon hänsyn till de närmast boende då det medför skugga för de närliggande småhusen och nära insyn i flerfamiljshusen längs Sockenvägen. Vidare anser personen att staden håller på att bygga sönder en av sina bästa närförorter och meddelar att en närförort inte är samma som innerstad då den ska bestå av träd mellan husen och parker.

AB

Den berörde framför att då parhusen byggs mycket nära de befintliga villorna och har en oproportionerlig storlek så kommer det att innebära en betydande olägenhet för människor som redan bor där, då solen kommer att skymmas och det kommer att bli insyn, uppifrån, i trädgårdarna. Den skrivande framför att även flerfamiljshusen byggs på ett sådant sätt så att byggnaderna skymmer solen för befintliga bostäder. Personen anser att detta är ett exempel på hänsynslös planering och att de gröna rekreationsytor som finns behövs mer då området förtätas. Vidare föreslår personen att området skulle kunna användas som lekpark,

utegym, och boulebana eller att smala flerfamiljshus närmare husen vid Sockenvägen så att de nya husen är de som får skugga från de befintliga husen vilket dessutom skulle ge bostäder åt flera.

UM

Den berörde är emot denna utbyggnad då den tar bort viktig rekreationsmark i Gamla Enskede och det finns alldeles för få ytor för barnen att få leka fritt på. Den skrivande framför att förtätningen med nya moderna hus i Gamla Enskede även förstör ett viktigt kulturhistoriskt arv för kommande generationer.

HP

Den berörde framhåller att i Vision 2040 står det att förtätning måste ta hänsyn till intresset av att bevara parkmark och att betydelsen av de få kvarvarande gröna ytorna kommer att öka då området förtätas. Vidare framhåller den skrivande att det är fysiskt omöjligt att ersätta förlorad grönyta och att parken utgör en mycket väl använd yta för skolbarnen på Katolska Skolan, som har en trång och asfalterad skolgård. Den skrivande anser att byggnaderna i förslaget är oproportionerligt stora i förhållande till befintliga fastigheter både till höjd och volym.

KO

Den berörde framhåller att i Vision 2040 står det att förtätning måste ta hänsyn till intresset av att bevara parkmark och att då Gamla Enskede är omgärdad av hårt trafikerade vägar i alla väderstreck och saknar omedelbar närhet till natur är de få parkytor som är kvar har mycket högt värde ett värde som ökar även mer då området förtätas. Vidare framhåller den skrivande att det är fysiskt omöjligt att ersätta förlorad grönyta och att parken utgör en mycket väl använd yta för skolbarnen på Katolska Skolan, som har en trång och asfalterad skolgård. Den skrivande anser att byggnaderna i förslaget är oproportionerligt stora i förhållande till befintliga fastigheter både till höjd och volym samt att de skuggar och får insyn till angränsade tomter. Den skrivande ifrågasätter om detta är rätt sätt att lösa bostadsbristen och framför att kommunens tjänstemän driver politikerna framför sig i syfte att trötta ut dem som har synpunkter.

CO

Den berörde framhåller att i Vision 2040 står det att förtätning måste ta hänsyn till intresset av att bevara parkmark och att då Gamla Enskede är omgärdad av hårt trafikerade vägar i alla väderstreck och saknar omedelbar närhet till natur är de få parkytor som är kvar har mycket högt värde ett värde som ökar även mer då området förtätas. Vidare framhåller den skrivande att det är fysiskt omöjligt att ersätta förlorad grönyta och att parken utgör en mycket väl använd yta för skolbarnen på Katolska Skolan, som har en trång

och asfalterad skolgård. Den skrivande anser att byggnaderna i förslaget är oproportionerligt stora i förhållande till befintliga fastigheter både till höjd och volym samt att de skuggar och får insyn till angränsade tomter. Den skrivande ifrågasätter om detta är rätt sätt att lösa bostadsbristen och framför att kommunens tjänstemän driver politikerna framför sig i syfte att trötta ut dem som har synpunkter.

JO

Den berörde framhåller att i Vision 2040 står det att förtätning måste ta hänsyn till intresset av att bevara parkmark och att då Gamla Enskede är omgärdad av hårt trafikerade vägar i alla väderstreck och saknar omedelbar närhet till natur är de få parkytor som är kvar har mycket högt värde ett värde som ökar även mer då området förtätas. Vidare framhåller den skrivande att det är fysiskt omöjligt att ersätta förlorad grönyta och att parken utgör en mycket väl använd yta för skolbarnen på Katolska Skolan, som har en trång och asfalterad skolgård. Den skrivande anser att byggnaderna i förslaget är oproportionerligt stora i förhållande till befintliga fastigheter både till höjd och volym samt att de skuggar och får insyn till angränsade tomter. Den skrivande ifrågasätter om detta är rätt sätt att lösa bostadsbristen och framför att kommunens tjänstemän driver politikerna framför sig i syfte att trötta ut dem som har synpunkter.

NPH

Den berörde vill protestera mot planerna då Ängen används flitigt av barn för lek, och av hundägare för promenader. Den skrivande framför att förslaget medför att boende i hyreshusen och villorna får både ljus och rymd förstörd av förslaget. Dessutom framför personen att vårdcentralerna har liststopp för nya patienter, att skolor och förskolor är överfulla och att affärerna inte har kapacitet för fler folk. Personen upplever det motsägelsefullt av stadsbyggnadskontoret att så hårt begränsar förändringar på deras tomter med hänvisning till de kulturhistoriska värdena, samtidigt som förslaget helt nonchalerar dessa. Dessutom befarar den skrivande att det kommer bli mer biltrafik och hänvisar till att det redan byggs mycket på annat håll.

OL

Den berörde framför att förslaget medför att hela Gamla Enskedes stadsbild byter karaktär och att möjlighet till rekreation i området försvinner. Den berörde framför att förslaget bör följa Vision 2040 som beskriver vikten av parkmark för invånarna. Den skrivande framför att förslaget innebär att man bygger bort den sista plana, öppna och bilfria parkmarken i Gamla Enskede, som är omgärdad av hårt trafikerade vägar i alla väderstreck och saknar omedelbar närhet till natur, vilket medför att parkytor har mycket högt värde

här vilket även ökar med tillkommande förtätning i närområdet. Personen anser att beskrivningen av planförslaget står i konflikt med byggnation på den här marken samt att bilder är missvisande. Personen framhåller att parken idag används av för lek, bollspel, utflykter, picknick, solning, gympa, grillning, hundrastning, parkteater, promenad och cykling. Förskolor samt barn från Katolska skolan och grannskapet nyttjar platsen samt djur såsom harar och igelkottar. Den skrivande framför att om parken byggs bort försvinner de sista möjligheterna för spontanfotboll, då Enskede IP är överbokat och tidigare fotbollsplaner har tagits i anspråk för annat. Den skrivande framför att de två flerbostadshusen kommer skära bort en stor del av skogsbacken och skugga den del som blir kvar. Den skrivande framför att den planerade fickparken riskerar att bli ett tillhåll. Den skrivande saknar information om förslaget gällande risker, ansvar och total påverkan på området, till exempel avseende sättningar, grundvattenförändringar och vibrationer. Personen undrar hur man tänker kring barns trafiksäkerhet och befarar att de får en otrygg skolväg. Vidare befarar personen att den nya gatan blir ännu en smitväg som medför mer biltrafik, buller och ökade utsläpp. Den skrivande befarar risk för översvämning då träd faller och dess rötter inte suger upp vatten i området. Den skrivande anser att antalet parkeringsplatser är för snålt tilltaget i förslaget. Den berörde framför att förslagets byggnader är oproportionerligt stora i förhållande till befintliga fastigheter både till höjd och volym, och att de skuggar och får insyn till angränsade tomter. Personen ifrågasätter om detta projekt är rätt sätt att åtgärda bostadsbristen. Personen framhåller att förslaget frångår trädgårdsstadens planeringsprincip med hus placerade nära gata och trädgårdar vända mot varandra, och påtalar att riksintresset bör ses och skyddas i sin helhet. Den skrivande uppmanar att parken ska bevaras som den är idag för invånarnas bästa.

ML

Den berörde framför att förslaget medför att hela Gamla Enskedes stadsbild byter karaktär och att möjlighet till rekreation i området försvinner. Den berörde framför att förslaget bör följa Vision 2040 som beskriver vikten av parkmark för invånarna. Den skrivande framför att förslaget innebär att man bygger bort den sista plana, öppna och bilfria parkmarken i Gamla Enskede, som är omgärdad av hårt trafikerade vägar i alla väderstreck och saknar omedelbar närhet till natur, vilket medför att parkytor har mycket högt värde här vilket även ökar med tillkommande förtätning i närområdet. Personen anser att beskrivningen av planförslaget står i konflikt med byggnation på den här marken samt att bilder är missvisande. Personen framhåller att parken idag används av för lek, bollspel, utflykter, picknick, solning, gympa, grillning, hundrastning,

parkteater, promenad och cykling. Förskolor samt barn från Katolska skolan och grannskapet nyttjar platsen samt djur såsom harar och igelkottar. Den skrivande framför att om parken byggs bort försvinner de sista möjligheterna för spontanfotboll, då Enskede IP är överbokat och tidigare fotbollsplaner har tagits i anspråk för annat. Den skrivande framför att de två flerbostadshusen kommer skära bort en stor del av skogsbacken och skugga den del som blir kvar. Den skrivande framför att den planerade fickparken riskerar att bli ett tillhåll. Den skrivande saknar information om förslaget gällande risker, ansvar och total påverkan på området, till exempel avseende sättningar, grundvattenförändringar och vibrationer. Personen undrar hur man tänker kring barns trafiksäkerhet och befarar att de får en otrygg skolväg. Vidare befarar personen att den nya gatan blir ännu en smitväg som medför mer biltrafik, buller och ökade utsläpp. Den skrivande befarar risk för översvämning då träd faller och dess rötter inte suger upp vatten i området. Den skrivande anser att antalet parkeringsplatser är för snålt tilltaget i förslaget. Den berörde framför att förslagets byggnader är oproportionerligt stora i förhållande till befintliga fastigheter både till höjd och volym, och att de skuggar och får insyn till angränsade tomter. Personen ifrågasätter om detta projekt är rätt sätt att åtgärda bostadsbristen. Personen framhåller att förslaget frångår trädgårdsstadens planeringsprincip med hus placerade nära gata och trädgårdar vända mot varandra, och påtalar att riksintresset bör ses och skyddas i sin helhet. Den skrivande uppmanar att parken ska bevaras som den är idag för invånarnas bästa.

KF

Den berörde är ledsen och kan inte förstå tanken på att bygga hus på den lilla gräsyten. Den skrivande framför att det alltid är folk som vandrar där, åker skidor på vintern, solar på sommaren. Den skrivande undrar varför det inte föreslås träd, buskar, soffor och lekpark i stället. Personen framför att villorna i närheten kommer att drabbas vilket gör de boende oroliga och att höga hus på en liten gräsyta är hänsynslöst när dem byggs så nära.

TÖ

Den berörde hänvisar till Vision 2040 som beskriver vikten av parkmark för invånarna. Den skrivande framhåller att parken behövs för skolidrott, rekreation såsom promenader, picknick, utflykt, grillning, bollspel, solbad, promenader, cykling, idrott och lek för barnen i Katolska skolan. Personen framför att bebyggelse i närområdet ökar behovet av park och grönområden för invånarna. Vidare framhåller personen att förslaget innebär att man bygger bort den sista plana, öppna och bilfria parkmarken i Gamla Enskede som har särskilt högt värde då Gamla Enskede är omgärdad av hårt trafikerade vägar i alla väderstreck och saknar omedelbar närhet till

natur. Den skrivande anser att text i planförslaget står i konflikt med byggnation på den här marken. Den skrivande framför att om parken byggs bort försvinner de sista möjligheterna för spontanfotboll, då Enskede IP är överbokat och tidigare fotbollsplaner har tagits i anspråk för annat. Den skrivande framför att de två flerbostadshusen kommer skära bort en stor del av skogsbacken och skugga den del som blir kvar. Personen saknar information om utredning av eventuella risker, ansvar och vad den totala påverkan för området blir. Den skrivande anser att byggnaderna i förslaget är oproportionerligt stora i förhållande till befintliga fastigheter både till höjd och volym, och att de skuggar och får insyn till angränsade tomter. Den skrivande ifrågasätter om detta är rätt sätt att lösa bostadsbristen och befärar att den nya gatan blir en smitväg vilket påverkar barns trafiksäkerhet. Vidare framför personen att en fickpark inte löser medborgarnas behov av grönytor och riskerar att bli ett tillhåll. Personen anser att antalet parkeringsplatser är snålt tilltagna. Den skrivande framför att förslaget frångår trädgårdsstadens planeringsprincip med hus placerade nära gata och trädgårdar vända mot varandra, och påtalar att riksintresset bör ses och skyddas i sin helhet.

AKÖ

Den berörde hänvisar till Vision 2040 som beskriver vikten av parkmark för invånarna. Den skrivande framhåller att parken behövs för skolidrott, rekreation såsom promenader, picknick, utflykt, grillning, bollspel, solbad, promenader, cykling, idrott och lek för barnen i Katolska skolan. Personen framför att bebyggelse i närområdet ökar behovet av park och grönområden för invånarna. Vidare framhåller personen att förslaget innebär att man bygger bort den sista plana, öppna och bilfria parkmarken i Gamla Enskede som har särskilt högt värde då Gamla Enskede är omgärdat av hårt trafikerade vägar i alla väderstreck och saknar omedelbar närhet till natur. Den skrivande anser att text i planförslaget står i konflikt med byggnation på den här marken. Den skrivande framför att om parken byggs bort försvinner de sista möjligheterna för spontanfotboll, då Enskede IP är överbokat och tidigare fotbollsplaner har tagits i anspråk för annat. Den skrivande framför att de två flerbostadshusen kommer skära bort en stor del av skogsbacken och skugga den del som blir kvar. Personen saknar information om utredning av eventuella risker, ansvar och vad den totala påverkan för området blir. Den skrivande anser att byggnaderna i förslaget är oproportionerligt stora i förhållande till befintliga fastigheter både till höjd och volym, och att de skuggar och får insyn till angränsade tomter. Den skrivande ifrågasätter om detta är rätt sätt att lösa bostadsbristen och befärar att den nya gatan blir en smitväg vilket påverkar barns trafiksäkerhet. Vidare framför personen att en fickpark inte löser medborgarnas behov av grönytor

och riskerar att bli ett tillhåll. Personen anser att antalet parkeringsplatser är snålt tilltagna. Den skrivande framför att förslaget frångår trädgårdsstadens planeringsprincip med hus placerade nära gata och trädgårdar vända mot varandra, och påtalar att riksintresset bör ses och skyddas i sin helhet.

MW

Den berörde har själv växt upp i området och nu använder hans barn ången att leka på. Den skrivande framför att platsen även används till hundrastning, fotboll och dagligen av de barn som går på Katolska skolan. Personen berättar att då det är svårt att boka tider på Enskede IP är det värdefullt att ha tillgång till grönområdet för spontanfotboll. Den skrivande framför att de föreslagna parhusen varken passar in eller är särskilt yteffektiva, skuggar de befintliga trädgårdarna, och personen ifrågasätter om de hjälper till mot bostadsbristen i Stockholm. Den skrivande ber stadsbyggnadskontoret tänka över detta både gällande val av plats och design av hus. Personen upplever det motsägelsefullt av stadsbyggnadskontoret att så hårt begränsar förändringar på deras tomter med hänvisning till de kulturhistoriska värdena, samtidigt som förslaget helt nonchalerar dessa.

UW

Den berörde framför att förtätningen i området redan är orimligt omfattande och att det går alldeles för fort. Den skrivande frågar hur mycket ett område förtätas tills livskvalitet blir försämrad och situationen ohållbar samt hur infrastruktur såsom vägar och parkering ska klara mer belastning. Personen framhåller att det finns viktiga sportarenor i närområdet, som utgör ett slitage på området. Den skrivande framför att då vi nu upplever en pandemi, där vi måste hålla avstånd till varandra och helst vistas utomhus i större utsträckning, är det inte läge att förtäta mer. Personen föreslår att mark på "Ängen" istället ska upplåtas till en koloniträdgård vilket ger möjlighet att vara utomhus i vacker miljö, sysselsättning och är psykiskt upplyftande. Den skrivande framför att det är bättre att bygga i närkommunerna och upplever att projektet är ett kortsiktigt politiskt, kommersiellt projekt. Då området är kulturhistoriskt intressant där långsiktig planering har varit ett ledord anser personen att det inte finns några viktiga faktorer som talar för att förslaget genomförs.

PG och EG

De berörda upprepar sin uppmaning att stoppa planerna på att bebygga Ängen. De anser att det är ett mycket dåligt förslag att bygga igen områdets sista parkyta då den är värdefull för barnen som använder den för utflykter, lek och bollspel. När de flyttade till området för fyrtio år sedan fanns det fyra lekområden nu planeras även den sista att bebyggas.

EL och LH

De berörda framför att de föreslagna byggnaderna är för stora till höjd och volym i förhållande till befintlig bebyggelse. Vidare framför de att illustrationerna är missvisande då husen där ser mindre ut än de kommer att bli i verkligheten. De skrivande befarar att syftet med förslaget bara är att maximera vinsten för byggbolaget och inte att få till bra arkitektur. Personerna framför att Ängen är en fri öppen parkyta som behövs för barnens lek och idrottsmöjligheter. De befarar att biltrafiken i området kommer öka och att byggtrafiken i området blir mycket omfattande. Den skrivande ifrågasätter om detta är rätt sätt att lösa bostadsbristen. De berörda motsätter sig förslaget och framför att de föreslagna byggnadernas gestaltning inte harmoniserar med övrig bebyggelse i Gamla Enskede samt att en plan parkyta behövs för barns fria spontana lek.

TJ

Den berörde framför att parken ska låtas vara kvar och att det är en dum idé att bygga bort grönområden när det byggs så mycket runt omkring. Vidare framför den skrivande att de planerade husen inte passar in i området och att bostadshus och flerfamiljshus i området kommer bli skuggade av dessa kolosser till byggnader. Den skrivande frågar vilken hänsyn som tas till de redan boende i området.

CPJ

Den berörde vill protestera mot bygget i parken Häradsdomaren och befarar att utvecklingen kommer göra Stockholm till en trång, trafikerad och bullrig stad såsom hennes hemstad Bangkok. Den skrivande framför att där finns bara vägar och hus, nästan inga träd och att barnen måste leka på gatan. När personen flyttade till Stockholm från Bangkok tänkte hon att det var fantastisk med så många gröna områden i en så stor stad.

EEL

Den berörde uppmanar att Ängen, en av deras sista parkytor ska få vara kvar. Den skrivande framhåller att förslaget förstör närmiljön för de som redan bor i området och att det blir trångt mellan husen. Vidare framför personen att barnen på Katolska skolan knappt kommer ha några fria ytor kvar att röra sig på.

MÖ

Den berörde hänvisar till Vision 2040 som beskriver vikten av parkmark för invånarna. Den skrivande framhåller att parken behövs för skolidrott, rekreation såsom promenader, picknick, utflykt, grillning, bollspel, solbad, promenader, cykling, idrott och lek för barnen i Katolska skolan. Personen framför att bebyggelse i närområdet ökar behovet av park och grönområden för invånarna. Vidare framhåller personen att förslaget innebär att man bygger bort

den sista plana, öppna och bilfria parkmarken i Gamla Enskede som har särskilt högt värde då Gamla Enskede är omgärdad av hårt trafikerade vägar i alla väderstreck och saknar omedelbar närhet till natur. Den skrivande anser att text i planförslaget står i konflikt med byggnation på den här marken. Den skrivande framför att om parken byggs bort försvinner de sista möjligheterna för spontanfotboll, då Enskede IP är överbokat och tidigare fotbollsplaner har tagits i anspråk för annat. Den skrivande framför att de två flerbostadshusen kommer skära bort en stor del av skogsbacken och skugga den del som blir kvar. Personen saknar information om utredning av eventuella risker, ansvar och vad den totala påverkan för området blir. Den skrivande anser att byggnaderna i förslaget är oproportionerligt stora i förhållande till befintliga fastigheter både till höjd och volym, och att de skuggar och får insyn till angränsade tomter. Den skrivande ifrågasätter om detta är rätt sätt att lösa bostadsbristen och befärar att den nya gatan blir en smitväg vilket påverkar barns trafiksäkerhet. Vidare framför personen att en fickpark inte löser medborgarnas behov av grönytor och riskerar att bli ett tillhåll. Personen anser att antalet parkeringsplatser är snålt tilltagna. Den skrivande framför att förslaget frångår trädgårdsstadens planeringsprincip med hus placerade nära gata och trädgårdar vända mot varandra, och påtalar att riksintresset bör ses och skyddas i sin helhet.

EB

Den berörde vill återigen påpeka olämpligheten i föreslagen byggnation och framför att så höga, stora hus i ett litet mellanrum mellan redan befintlig bebyggelse är helt fel i den kulturklassade miljön. Den skrivande framhåller att det dessutom pågår byggnation i närområdet, längs Enskedevägen invid Sockenplan, som i första hand bör fullföljas.

SB

Den berörde framför att förslaget innebär att hela Gamla Enskedes stadsbild byter karaktär vilket inte stämmer med tidigare stadsplan och stadsbild över gamla Enskede. Den skrivande befärar risk för översvämning då träd faller och dess rötter inte suger upp vatten i området och framför att Katolska skolan förlorar sin möjlighet till idrott och lek i parken. Även djurlivet i parken såsom skogsharar och igelkottar utrotas enligt den skrivande. Vidare framför personen att lamellhusets höjd är oproportionerligt högt och förstör utseendet i området samt att illustrationerna är missvisande. Den berörde framför att buller på Sockenvägen kommer att öka och möjlighet till rekreation försvinner. Då närområdet nu bebyggs med tusentals nya bostäder ökas även behovet av parken för invånarna, framför den skrivande. Personen framhåller att det är oklart vem som bär ansvaret ifall det blir sättningar i närliggande hus.

UA och KA

De berörda uppmanar att Ängen ska få finnas kvar. De skrivande anser att det är bra att det byggs bostäder, men anser att man också måste ta hänsyn till de som redan bor i området och till områdets karaktär. De anser att femvåningshus avviker för mycket och att ingreppet i parken i är för stort för så få nya bostäder. De skrivande ifrågasätter varför man frångår kravet på att byggnader måste hålla minst 4,5 m från tomtgräns. Personerna upplever det motsägelsefullt av stadsbyggnadskontoret att så hårt begränsar förändringar på de närboendes tomter med hänvisning till de kulturhistoriska värdena, samtidigt som förslaget helt nonchalerar dessa. De skrivande framhåller att de som bor i hus intill parken skuggas stora delar av dygnet under året vilket försämrar både kvalitén på tomten och det ekonomiska värdet på husen. Vidare framför de att husen som planeras är oproportionerligt stora och att försäljningsargumentet, utsikt över äppelträdgårdarna, är hänsynslöst mot dem som bor där då de utsätts för insyn. De berörda framför att de som bor i flerfamiljshusen mot Sockenvägen inte har egna trädgårdar men använder Ängen för lek och att parken är en grön lunga som skolbarnen leker i. De skrivande anser att det inte är ok att exploatera parken som är ett allmänt intresse på grund av ett enskilt intresse. Den skrivande framför att förslaget frångår trädgårdsstadens planeringsprincip med hus placerade nära gata och trädgårdar vända mot varandra. De befärar att den nya trafiksituationen försämrar barns trafiksäkerhet. De berörda vill belysa behovet av ytor där barn och ungdomar kan utöva spontanidrott och föreslår istället en liten fotbollsplan och lekytor i parken eller en liten förskola. De skrivande ifrågasätter om förslaget bidrar till en blandad stad och att om det måste bygga ska det vara mindre som lämnar kvar parkområde så att det inte förstör för dem som bor intill. De berörda framför vidare att byggplanerna påverkar hela Gamla Enskedes karaktär.

BH

Den berörde framför att förslaget innebär att hela Gamla Enskedes stadsbild byter karaktär vilket inte stämmer med tidigare stadsplan och stadsbild över gamla Enskede. Den skrivande befärar risk för översvämning då träd faller och dess rötter inte suger upp vatten i området och framför att Katolska skolan förlorar sin möjlighet till idrott och lek i parken. Även djurlivet i parken såsom skogsharar och igelkottar utrotas enligt den skrivande. Vidare framför personen att lamellhusets höjd är oproportionerligt högt och förstör utseendet i området samt att illustrationerna är missvisande. Den berörde framför att buller på Sockenvägen kommer att öka och möjlighet till rekreation försvinner. Då närområdet nu bebyggs med tusentals nya bostäder ökas även behovet av parken för invånarna, framför den

skrivande. Personen framhåller att det är oklart vem som bär ansvaret ifall det blir sättningar i närliggande hus.

UN

Den berörde framför att förslaget innebär att hela Gamla Enskedes stadsbild byter karaktär vilket inte stämmer med tidigare stadsplan och stadsbild över gamla Enskede. Den skrivande befarar risk för översvämning då träd faller och dess rötter inte suger upp vatten i området och framför att Katolska skolan förlorar sin möjlighet till idrott och lek i parken. Även djurlivet i parken såsom skogsharar och igelkottar utrotas enligt den skrivande. Vidare framför personen att lamellhusets höjd är oproportionerligt högt och förstör utseendet i området samt att illustrationerna är missvisande. Den berörde framför att buller på Sockenvägen kommer att öka och möjlighet till rekreation försvinner. Då närområdet nu bebyggs med tusentals nya bostäder ökas även behovet av parken för invånarna, framför den skrivande. Personen framhåller att det är oklart vem som bär ansvaret ifall det blir sättningar i närliggande hus.

KD

Den berörde framför att förslaget innebär att hela Gamla Enskedes stadsbild byter karaktär vilket inte stämmer med tidigare stadsplan och stadsbild över gamla Enskede. Den skrivande befarar risk för översvämning då träd faller och dess rötter inte suger upp vatten i området och framför att Katolska skolan förlorar sin möjlighet till idrott och lek i parken. Även djurlivet i parken såsom skogsharar och igelkottar utrotas enligt den skrivande. Vidare framför personen att lamellhusets höjd är oproportionerligt högt och förstör utseendet i området samt att illustrationerna är missvisande. Den berörde framför att buller på Sockenvägen kommer att öka och möjlighet till rekreation försvinner. Då närområdet nu bebyggs med tusentals nya bostäder ökas även behovet av parken för invånarna, framför den skrivande. Personen framhåller att det är oklart vem som bär ansvaret ifall det blir sättningar i närliggande hus.

TL

Den berörde upplever att karaktären av gamla Enskede kommer att förändras drastiskt med förslaget på ett sätt som inte beaktar stadsbilden i området och att detta är till nackdel för alla som redan bor där. Vidare framför den skrivande att bildmaterialet är vilseledande och det är ohederligt.

GH

Den berörda är nära granne med grönområdet sedan 1970 och framhåller att det nyttjas av skolbarn från Katolska skolan, familjer med barn, till vår och sommarutflykter med brännboll och många andra aktiviteter. Den skrivande protesterar mot att oas stjäls för att bebyggas med bostäder.

JLH

Den berörde framhåller att förslaget innebär att man bygger bort den sista plana, öppna och bilfria parkmarken i Gamla Enskede. Den skrivande framför att parkens uppgift är att förse barnen i flerbostadshusen med öppna ytor för lek och att då området är omgärdat av hårt trafikerade vägar i alla väderstreck och saknar omedelbar närhet till natur är den av mycket högt värde. Den skrivande framför att förslaget går emot texten i Vision 2040 där det står att förtätning måste ta hänsyn till intresset av att bevara parkmark. Den skrivande framför att text i planförslaget står i konflikt med byggnation på platsen. Personen framför att förslaget påverkar området väsentligt och vill inte att bostäderna byggs.

SD

Den berörde framför att förslaget innebär att hela Gamla Enskedes stadsbild byter karaktär vilket inte stämmer med tidigare stadsplan och stadsbild över gamla Enskede. Den skrivande befarar risk för översvämning då träd fälls och dess rötter inte suger upp vatten i området och framför att Katolska skolan förlorar sin möjlighet till idrott och lek i parken. Även djurlivet i parken såsom skogsharar och igelkottar utrotas enligt den skrivande. Vidare framför personen att lamellhusets höjd är oproportionerligt högt och förstör utseendet i området samt att illustrationerna är missvisande. Den berörde framför att buller på Sockenvägen kommer att öka och möjlighet till rekreation försvinner. Då närområdet nu bebyggs med tusentals nya bostäder ökas även behovet av parken för invånarna, framför den skrivande. Personen framhåller att det är oklart vem som bär ansvaret ifall det blir sättningar i närliggande hus.

MS

Den berörde är mycket besviken på att ängen vid gamla Enskede ska bli bostäder då den är mycket uppskattad av barnen i området och den skrivande, då man kan sitta på en filt på sommaren, ha picknick eller bara leka i gräset. Personen hoppas man tänker om och värnar om att vi boende i området ska ha fri tillgång till grönyta. Den skrivande framför att nu när hela staden förtätas blir det särskilt viktigt att värna om grönytor som finns och att Gamla Enskede är ett område av riksintresse som höga bostadshus skulle förfula väsentligt.

US

Den skrivande protesterar mot förslaget då grönytan är ett vattenhål både för boende och för den skola som ligger bredvid. Den skrivande anser att det är helt orimligt att klämma in ett så stort hus samt en väg på den lilla ytan. Personen anser att Enskede trädgårdsstads karaktär med all sin grönska, som behövs för vår miljö och för vårt välmående, försvinner om förslaget genomförs.

SB

Den berörde framför att Gamla Enskedes stadsbild byter karaktär och hänvisar till Vision 2040 som beskriver vikten av parkmark för invånarna. Den skrivande framhåller att parken behövs för skolidrott, rekreation såsom promenader, picknick, utflykt, grillning, bollspel, solbad, promenader, cykling, idrott och lek för barnen i Katolska skolan, djurliv såsom skogsharar och igelkottar och inte minst luftighet och natur i bostadsområdet. Vidare framför den skrivande att lamellhusets höjd är oproportionerligt högt, att bilderna är starkt missvisande jämfört med ritningarna, samt att buller och avgaser på Sockenvägen kommer att öka avsevärt vilket medför ohälsa för de boende. Personen framför att bebyggelse i närområdet ökar behovet av park och grönområden för invånarna. Vidare framför personen att det är oklart vem som bär ansvaret ifall det blir sättningar i närliggande hus och befarar risk för översvämning då träd faller och dess rötter inte suger upp vatten i området. Vidare framhåller personen att förslaget innebär att man bygger bort den sista plana, öppna och bilfria parkmarken i Gamla Enskede som har särskilt högt värde då Gamla Enskede är omgärdad av hårt trafikerade vägar i alla väderstreck och saknar omedelbar närhet till natur. Den skrivande anser att text i planförslaget står i konflikt med byggnation på den här marken. Den skrivande framför att om parken byggs bort försvinner de sista möjligheterna för spontanfotboll, då Enskede IP är överbokat och tidigare fotbollsplaner har tagits i anspråk för annat. Den skrivande framför att de två flerbostadshusen kommer skära bort en stor del av skogsbacken och skugga den del som blir kvar. Personen saknar information om utredning av eventuella risker, ansvar och vad den totala påverkan för området blir. Den skrivande anser att byggnaderna i förslaget är oproportionerligt stora i förhållande till befintliga fastigheter både till höjd och volym, och att de skuggar och får insyn till angränsade tomter. Den skrivande ifrågasätter om detta är rätt sätt att lösa bostadsbristen och befarar att den nya gatan blir en smitväg vilket påverkar barns trafiksäkerhet. Vidare framför personen att en fickpark inte löser medborgarnas behov av grönytor och riskerar att bli ett tillhåll. Personen anser att antalet parkeringsplatser är snålt tilltagna. Den skrivande framför att förslaget frångår trädgårdsstadens planeringsprincip med hus placerade nära gata och trädgårdar vända mot varandra, och påtalar att riksintresset bör ses och skyddas i sin helhet. Den skrivande vill att parken bevaras som den är idag för invånarnas bästa.

HR

Den skrivande framför att den planerade bebyggelsen inte tar hänsyn till de boendes intressen vad gäller boendemiljön då det påverkar trivselen, naturmiljön, medför trafikökning, bullerökning, och minskar tillgången på öppna ytor.

AW

Den berörde framför att hon själv växt upp på platsen och att hennes barn nu leker på Ängen. Den skrivande framför att hon ofta ser andra som rastar hundar eller spelar fotboll med sina barn där och att den dagligen används av barnen på Katolska skolan. Ängen är särskilt viktig för spontanfotboll enligt den skrivande. Personen framför att de föreslagna parhusen varken passar in eller är särskilt yteffektiva, och ifrågasätter om det är rätt sätt att lösa bostadsbristen i Stockholm. Vidare framför personen att de skuggar de befintliga trädgårdarna som tillhör villastaden som Gamla Enskede är känd för. Personen upplever det motsägelsefullt av stadsbyggnadskontoret att så hårt begränsar förändringar på deras tomter med hänvisning till de kulturhistoriska värdena, samtidigt som förslaget helt nonchalerar dessa. Den skrivande ber stadsbyggnadskontoret tänka över både val av plats och design av hus.

OO

Den skrivande avråder från ny bebyggelse på Ängen och framför att de nya husen kommer hamna för nära den nuvarande bebyggelsen och skymma/överskugga den omkringliggande, lägre villabebyggelsen. Den skrivande anser också att ängen är värdefull som lektyta och rekreationsområde för skolan och de som bor i närheten. Personen framför att den skulle kunna nyttjas bättre genom att träd planteras, en mindre bollplan anläggs, några gemensamma odlingsytor och en mindre ängsmark ordnas för att gynna pollinatörer.

CB

Den berörde är kritisk till förslaget och anser inte att det passar in i den existerande miljön vilket kommer att förstöra den delen av riksintresset. Den skrivande framför att de nya byggnaderna kommer skugga de existerande husen samt förstöra utsikten. Den skrivande befärar att fågelliv och barnlek kommer försvinna och att den nya vägen förstör den nuvarande trivselen. Personen framför att Ängen används av gammal, ung, hund, hare, fågel samt rådjur och att den behövs för rekreation. Den skrivande anser att Ängen är invånarnas, och att pengarna som kommunen tjänar kommer att användas och försvinna för alltid liksom Ängen. Personen tycker det är tråkigt att man inte värnar om det kulturella värdet Ängen har för nuvarande generationer och framtida invånare. Den skrivande vill att ängen ska bevaras.

MH

Den skrivande tycker det är mycket tragiskt om ängen skulle bebyggas och framför att det är den sista grönytan för barn och vuxna för spontan användning. Vidare framför personen att hela

området är väldigt trångt på grund av förtätningar vilket skapar kaos på vägar, trottoarer och i affärer.

CH

Den berörde framför att anledningen att de flyttat dit är att det finns en skön och grön känsla. I området samtidigt som det är många hus och lägenheter. Den skrivande och dess familj använder Ängen för promenader, löpning och lek och vill fortsätta göra det.

BM

Den skrivande framför att platsen är ett grönt andningshål som skapar en känsla av sammanhang i stadsdelen och att den är ännu viktigare nu i pandemitider då mötesplatser ute behövs. Personen vill att platsen ska få vara kvar.

IS och JS

De berörda instämmer protesterar mot förslaget då de uppskattar de väl genomtänkta grönområdena som åstadkommer trivsel och glädje för gamla och unga. De skrivande framför att Ängen används för bollspel och lekar, av skolan och av kringboende barn och ungdom. Personerna framför att de planerade husen skuggar en rad villor och har formgivits i en stil som är fullständigt främmande för riksintresset Enskede. De anser att det är häpnadsväckande att staden tillåter denna förtätning och hävdar att hela grönområdet bör fredas för bebyggelse och att fler bostäder skapas på annat sätt.

PL och GL

De berörda framför att förslaget innebär att man bygger bort den sista plana, öppna bilfria parkmarken i Gamla Enskede som tillskapades för att utnyttjas av de barn som inte har egen trädgård för lek. De framför att platsen utnyttjas av barnen för lek, bollspel och cykling i bilsäker miljö. Vidare framför de att skolbarnen i Katolska skolan, dagmamor och förskoleklasser använder parken och familjer har picknick i parken och att om parken försvinner berövas många ett grönt andningshål i den trafiktäta omgivningen. De skrivande anser att förslaget är sällsynt okänsligt då husen är oproportionerligt höga och inte smälter in i existerande miljö. Personerna framför även att bilvägen genom parken leder till att en stor del av den nuvarande gröna ytan omvandlas till asfaltsväg och de yrkar på att förslaget till detaljplan avslås och att området behålls som parkmark.

LTA

Den berörde framför att förslaget innebär att man bygger bort den sista plana, öppna och bilfria parkmarken i Gamla Enskede och att parkens syfte är att förse barnen som inte bodde i villor med egen trädgård med öppna ytor för lek. Vidare framför den skrivande att då Gamla Enskede är omgärdat av hårt trafikerade vägar i alla väderstreck och saknar omedelbar närhet till natur är de få parkytor

som är kvar har mycket högt värde. Den skrivande hänvisar till Vision 2040 där det står att förtätning måste ta hänsyn till intresset av att bevara parkmark. Personen uppger att i planförslaget finns formuleringar som står i konflikt med byggnation på den här marken. Den skrivande framhåller att parken behövs för skolidrott, rekreation såsom promenader, picknick, utflykt, grillning, bollspel, solbad, promenader, cykling, idrott och lek för barnen i Katolska skolan. Den skrivande framför att om parken byggs bort försvinner de sista möjligheterna för spontanfotboll, då Enskede IP är överbokat och tidigare fotbollsplaner har tagits i anspråk för annat. Den skrivande framför att de två flerbostadshusen kommer skära bort en stor del av skogsbacken och skugga den del som blir kvar. Personen saknar information om utredning av eventuella risker, ansvar och vad den totala påverkan för området blir. Den skrivande anser att byggnaderna i förslaget är oproportionerligt stora i förhållande till befintliga fastigheter både till höjd och volym, och att de skuggar och får insyn till angränsade tomter. Den skrivande ifrågasätter om detta är rätt sätt att lösa bostadsbristen och befarar att den nya gatan blir en smitväg vilket påverkar barns trafiksäkerhet. Vidare framför personen att en fickpark inte löser medborgarnas behov av grönytor och riskerar att bli ett tillhåll. Personen anser att antalet parkeringsplatser är snålt tilltagna. Den skrivande framför att förslaget frångår trädgårdsstadens planeringsprincip med hus placerade nära gata och trädgårdar vända mot varandra, och påtalar att riksintresset bör ses och skyddas i sin helhet.

MLN och JN

De berörda protesterar mot förslaget då de anser att det är fel att ta bort den fria yta, där barnen kan röra sig även vid korta raster, spontant och under översyn av pedagoger. De framför att det finns många andra outnyttjade gröna ytor i Enskede lämpliga för utbyggnader av bostäder, som inte kan nyttjas av småbarn.

GBT och IB

De berörda förstår inte hur tankarna går när man vill bebygga den fina ängen, den sista öppna parkytan där familjer har picknick, barnen leker skyddat från trafiken, hundägare som rastar och tränar sina hundar. De protesterar mot denna planerade miljöförstörelse i vårt fina Gamla Enskede.

AR

Den skrivande ifrågasätter om detta är rätt sätt att lösa bostadsbristen och föreslår att vakanta kontor görs om till bostäder. Personen framför att även de små grönytorna behövs för människor men även för insekter såsom bin och humlor. Den skrivande uppmanar att byggnationen blir mindre, lite grönya behålls och att arkitekturen anpassas till villastaden Enskede. Vidare framhåller den skrivande att byggnaderna bör göras lägre då det är i

förortsmiljö. Den skrivande framhåller att det går ett ekstråk genom parken och undrar hur det påverkas av projektet.

ME och HM

De berörda framför att förslaget innebär ett totalt förstörande, förgörande och oåterkalleligt ingrepp då det är nästintill den enda öppna yta som finns och platsen utgör en grön lunga i det tätt trafikerade området. De skrivande framför att platsen används av eleverna i Katolska skolan som leker och har idrottslektioner, hundägare samt folk som har picknick, solar och umgås där. Vidare framför de att förslaget skulle skugga och skapa direkt insyn till villorna och villaträdgårdarna samt att häckar och träd runt villorna skulle försvinna. Personerna framhåller att husen skulle skugga lägenheterna och balkongerna i fastigheten Enskedevägen 81-85 och skapa en direktinsyn till flertalet av dessa. Vidare befarar de att trafiken skulle öka och att området skulle förlora sin skönhet, karaktär och charm. De skrivande ifrågasätter även om detta är rätt sätt att lösa bostadsbristen.

MW

Den berörde är förfärad över föreslagna husen då personen anser att de är enormt fula och skrymmande. Dessutom framför personen att husen kommer skugga deras hus samt göra att ängen och skogsbacken försvinner. Den skrivande framför att de redan har en tungt trafikerad väg på ena sidan huset och kommer nu få en bilväg även på andra sidan. Personen påpekar att illustrationer visar barn som leker där, men ifrågasätter om någon låter sina barn leka på en trafikerad väg. Dessutom tycker personen att det saknas tillräcklig utredning om hur de planerade husen påverkar omkringsliggande bebyggelse.

IB

Den berörde framför att Gamla Enskedes stadsbild byter karaktär om förslaget genomförs och framhåller att parken behövs för rekreation, idrott och lek för barnen i Katolska skolan, samt för djurliv såsom skogsharar och igelkottar. Vidare framför den skrivande att lamellhusets höjd är oproportionerligt högt, att bilderna är starkt missvisande jämfört med ritningarna, samt att buller på Sockenvägen kommer att öka avsevärt vilket medför ohälsa för de boende. Personen framför att bebyggelse i närområdet ökar behovet av park och grönområden för invånarna. Vidare framför personen att det är oklart vem som bär ansvaret ifall det blir sättningar i närliggande hus och befarar risk för översvämning då träd faller och dess rötter inte suger upp vatten i området.

CL och RL

De skrivande motsätter sig förslaget och anser att bebyggelse inte ska uppföras på ängen med hänvisning till barns och vuxnas möjlighet att vistas i naturmiljö. De skrivande framför också att den

nya bebyggelsen och asfaltering kommer leda till trängsel, försämrad framkomlighet för trafik, sämre luft och högre bullernivåer.

EK och ALK

De skrivande motsätter sig förslaget i sin helhet då det strider mot planen för Enskede trädgårdsstad och hänvisar till att Enskede trädgårdsstad är ett riksintresse. Personerna menar att ängen är en av få öppna ytor i området och en välanvänd parkyta som bidrar till rekreativa värden och harmoni. Personerna beskriver att den används dagligen av barnen i Katolska skolan, men även av boende och besökare. De skrivande framför vidare ängens betydelse som öppen yta mellan villor och flerbostadshus och anser att förslaget är illa genomtänkt. De skrivande framhåller också goda exempel på stadsutveckling. De skrivande anser att det inte är ett tillräckligt respektavstånd mellan föreslagen och befintlig bebyggelse och menar att man redovisar fel skala i skisserna samt att huskroppar är överdimensionerade och för höga. Personerna motsätter sig lokalgatans utformning och menar att den inte lämpar sig för barns lek. Personerna menar också att den träpanel som föreslås för parhusen inte är tillräckligt för att anpassa förslaget till befintlig bebyggelse utan att det är helheten, framför allt volym och form, som har störts betydelse.

TP

Den skrivande anser att förslaget på byggnation är upprörande då byggnaderna är för höga och det saknas känsla och förståelse för arkitektoniska och kulturella värden i området. Personen är inte emot exploatering av ytan då den inte upplevs som välanvänd men att ny bebyggelse ska anpassas till den omgivande bebyggelsens stil och höjder samt placeras längre ifrån villatomterna. Den skrivande föreslår att bebyggelse koncentreras mot Handelsvägen och Enskedevägen samt att byggnation av nya vägar undviks. Personen menar att förslaget kommer få mycket stor negativ inverkan. Den skrivande anser att ytan skulle kunna utvecklas som rekreationsområde med spontanidrott och caféverksamhet bland annat. Personen påpekar också att en del av ängsmarken bör sparas för en bättre biologisk mångfald.

CGN

Den skrivande anser att förslaget är väldigt ogenomtänkt och att projektet bör stoppas, bland annat med anledning av att det finns få grönområden kvar i Gamla Enskede. Den skrivande håller med om att det finns ett behov av bostäder men att föreslagna bostäder kommer bli för dyra och att man istället bör bygga bostäder på platser där de kan bli billigare. Den skrivande framför även att de nya husen kommer orsaka störningar för den angränsande bebyggelsen i form av insyn samt att föreslagen bebyggelse är för hög och anpassas inte till omgivningen. Personen är också kritisk till föreslagen väg mellan husen, då många redan idag använder Sockenvägen som en smitväg.

PL

Den skrivande är starkt kritisk till förslaget och motsätter sig att man bebygger marken med bostäder. Personen menar att ängen är Gamla Enskedes enda öppna parkyta som är en viktig del av riksintresset. Den skrivande påpekar att gröna ytor ska bevaras för att bibehålla goda boendemiljöer i Stockholms förorter och hänvisar till Agenda 2030. Personen menar att förslaget kommer få stor påverkan på omgivande bebyggelse och barns rätt till fri lek i naturen. Den skrivande anser att ängen framför allt är viktig för barn som bor i lägenheter i närområdet och elever på Katolska skolan. Istället för att bygga bostäder anser den skrivande att kommunen bör bevara grönområdet och uppmuntra till spontan fysisk aktivitet, vilket personen bedömer att det finns ett stort behov av för barn och unga.

LS

Den skrivande motsätter sig förtätning i området då människor behöver grönska och ljus och förslaget försämrar för de boende i området. Personen anser att förslaget påverkar människors möjlighet att röra sig och trivas samt att det är en viktig yta för barn i området. Den skrivande menar att förslaget kommer generera framtida problem som blir mer kostsamma än projektets vinst. Personen påpekar också att det finns få öppna ytor kvar i området.

IB

Den skrivande motsätter sig att man inte lyssnat på medborgarnas synpunkter och att ängen ska bebyggas. Personen skriver att ängen är Enskedes sista öppna parkyta. Personen menar att förslaget strider mot riksintresset och barns rätt att använda och leka i naturmiljö.

BMO (dubblätt)

Den skrivande motsätter sig förslaget med anledning av att byggnaderna anses vara för stora och höga vilket kommer leda till att villor i närområdet skuggas. Personen menar att förslaget kommer påverka möjligheten att röra sig och få luft, utan att behöva promenera på gatorna. Parker och gräsytor beskriver den skrivande som mycket viktiga för människors välmående. Personen anser att förslaget förstör trädgårdsstaden.

MS

Den skrivande är besviken på förslaget då de som bor i området behöver grönytor och att platsen används för fotboll, lek och picknick. Personen hoppas kommunen tänker om och säkerställer grönytan för barnens skull.

SO

Den skrivande protesterar mot förslaget att bebygga parkytan Ängen i Gamla Enskede.

MS (dubblätt)

Den skrivande motsätter sig förslaget och anser att Gamla Enskede redan i dag är omgärdad av hårt trafikerade vägar i alla väderstreck

och att det råder stor brist på gröna ytor för boende att vistas på, utöva spontanidrott och leka på. Personen hänvisar till Stockholms stads *Vision 2040* där det beskrivs att man vid förtätning ska ta hänsyn till intresset att bevara parkmark. Personen beskriver parken som en grön lunga som behövs för att luften ska vara ren i ett trafikerat område samt för att skapa utrymme mellan all bebyggelse. Den skrivande påpekar att förslaget innebär stora avsteg från de byggnadsregler som råder för befintlig bebyggelse i närområde avseende bland annat bebyggelsens avstånd till tomtgräns och höjd, samt att förslaget kommer förfula ett område som gränsar till ett riksintresse för kulturmiljövården. Personen hänvisar till planeringen av en skola i området där man gjort omtag då projektet inte ansågs uppfylla kraven på nybyggnation i området vad gäller stil och omfattning.

PF

Den skrivande motsätter sig förslaget och menar att Enskede måste vara ett av de mest tätbefolkade områdena i Stockholm, med begränsade grönytor. Personen skriver att det möjligtvis kunde gå att bygga i mindre omfattning nedanför skolan, men att resterande delar vore en katastrof. Den skrivande påpekar att människor behöver ytor att andas. Personen föreslår också att man istället bebygger skogsområden i närheten där färre människor vistas.

PJ och AJ

De skrivande påpekar att bebyggelsen i Gamla Enskede utgör riksintresse för kulturmiljövården, att området är Stockholms första trädgårdsstad med kommunalt planerad egnahemsbebyggelse och att den terränganpassade stadsplanen utarbetades efter internationella förebilder. De skrivande menar att förslaget kommer utgöra ett fullt och apart inslag i en mycket väl sammanhållen miljö.

KB

Den skrivande motsätter sig förslaget och anser att det är tragiskt att de få grönområden som finns i området byggs bort samt att den gamla villastaden förstörs. Personen menar att förslaget kommer generera mer biltrafik och buller samt minska antalet vistelseytor. Den skrivande frågar hur det blir med skolor, förskolor och miljö. Personen föreslår att man istället bygger utåt, där det finns ytor och fler grönområden för de boende. Den skrivande menar att föreslagen yta är för liten för vad som planeras och att Gamla Enskedes själ kommer försvinna. Personen anser att fåtalet gröna ängar och gräsmattor som finns ska bevaras och att byggnation inte får ske endast av ekonomiska skäl.

CML

Den skrivande påpekar att Gamla Enskede är omgärdad av hårt trafikerade vägar i alla väderstreck och saknar omedelbar närhet till natur. Personen menar att de få parkytor som är kvar har mycket högt värde som överstiger vinsten av det fåtal nya bostäder som förslaget innebär.

KF

Den skrivande motsätter sig förslaget och ifrågasätter byggnation på en så liten yta. Personen anser att hänsyn ska tas till de boende i området. Den skrivande föreslår att man istället planterar träd, placerar ut bänkar eller bygger en lekpark. Personen menar att gräsytan används för rekreativa aktiviteter och lek. Vidare anser personen att höga hus inte ska byggas samt att de boendes andningshål inte ska röras.

AI

Den berörde personen anser att planförslaget inte passar in i området. Personen framför att platsen är den enda gröna biten i närheten där man exempelvis kan gå med sin hund.

KK

Den berörde anser att det här att bygga bakom Häradsdomaren förstör både värdefull park och utskick för de runt omkring. Det anses även att exploateringen bidrar direkt till minskat värde för de bostäder som finns omkring. Personen framhåller att parken som kommer att exploateras är en av de få parker som finns i området, och är uppskattad av alla boende, barn och skolelever i området. Den skrivande undrar var alla barn ska vända sig för att få möjlighet till natur och lek. Vidare framhåller personen att borttagande av naturmiljön kan medföra hälsoproblem för barn.

JG

Den berörde framhåller att parken är uppskattad av barn och vuxna, och används året runt. Personen anser att fler bostadsrätter inte behövs på den här platsen. Vidare anser personer att stadens mötesplatser och ytor för sociala aktiviteter ska bevaras.

EC

Personen anser att det är beklagligt att de sista parkytorna i Gamla Enskede tas i anspråk för bostäder. Den skrivande anser att dessa ytor behövs för barnen och för att bevara områdets karaktär.

LR

Den berörde anser att platsen är en omtyckt park som använd av många människor stora som små. Det framförs av personen att parken är en livsmiljö för harar och rådjur, med stora gamla träd. Personen önskar att platsen bevaras som det är.

JH

Den berörde protesterar mot detaljplanen, och anser att platsen ska bevaras som det är.

DH

Den berörde anser att infrastrukturen är undermålig i området. Intagningsstopp på vårdcentralerna i området, stor belastning på skolorna samt att planförslaget inte smälter in i området lyfts som argument för att platsen inte ska exploateras.

KA

Den berörde avstyrker planförslaget. Personen anser att förslaget inte tar hänsyn till villastadens ursprungliga arkitektur och öppna grönområden. Det anses också att förslaget inte tar hänsyn till de boende och inte heller att det ligger en skola precis intill. Ängen fyller idag en viktig funktion som öppet grönområde till de boende i lägenhetshus såväl som skolelever. Vidare anser personen att planförslaget inte möjliggör tillräckligt många nya bostäder - endast ökad biltrafik och mer onödiga vägar till troligtvis bilburna boende. Den berörde förslår istället att befintliga byggnader/villor på Enskedevägen ses över för att bygga större lägenhetshus där.

HM (dubblett)

Den berörde framför synpunkter om förstärkning av Sockenplan som lokalt centrum. Enligt personen önskar boende i närområdet inte en sådan på grund av ökad trafikflöde som exploateringen innebär. Dessutom anser personen att platsen är redan för höga bullernivåer, och det kommer bli ännu högre bullernivåer med en ökad trafik. Personen anser att den grönytan som försvinner har idag stor betydelse för boendes gemenskap, lek och för Katolska skolan. Den berörde framför att området berörs av flera utbyggnadsprojekt, och undrar hur miljömål och uppsatta förväntningar till minskad trafik kan uppfyllas med alla den här kommande bebyggelsen och ökad befolkning. Personen ställer frågor kring beslutsprocesser, och hur mycket medborgarens önskan betyder. Personen undrar hur det kan kallas en demokratisk process då majoritets uppfattning motsäger sig beslut tagna i minoritet.

PM

Den berörde motsätter sig planförslaget och anser att det inte är hållbart att skövla ytterligare en parkyta genom att bygga hus på. Med alla de planerade bostäder i Enskede anser personen att det är ännu viktigare att behålla de få parkytor som finns. Personen anser också att planförslaget är fult och avviker mycket från befintlig bebyggelse. Den skrivande framför också synpunkter om trafik. Det anses att med nya bebyggelse i Häradsdomaren blir Enskede ännu mer belastad av bil och tung trafik. Den planerade utfarten på Enskedevägen från Häradsdomaren gör trafiksituationen ännu besvärligare för fotgängare och cyklister på den dubbelriktade cykelvägen längs med Enskedevägen. Eleverna till Katolska skolan får ytterligare en väg att korsa. En vändplan gör i stället att många fler träd måste skövlas. Båda lösningarna är därför dåliga. Personen framhåller att planförslaget påverkar Gamla Enskedes område, som är riksintresse för kulturmiljö, negativt. Den berörde framför synpunkter på en illustrationsbild som illustrerar de planerade lamellhusen i planbeskrivningen. Enligt personen visar illustrationen inte den rätta skalan eftersom våning fem, terrassen är ottydligt markerad och tonar ut i himlen. Personen framhåller att förslaget har negativa konsekvenser ur barnperspektiv då de planerade fickparkerna gör det inte möjligt med olika bollspel och andra lekar som kräver fria ytor. Personen framför att parker och lekplatser bakom de planerade byggnaderna kommer att skuggas

mycket under höst, vinter och vår, särskilt förmiddagar och kvällstid. Personen i ifrågasätter en paragraf om jämställdhet i planbeskrivning, och anser att fler och billiga hyreslägenheter kan vara mer positivt ur jämställdhetsperspektiv. Personen ifrågasätter också en paragraf om grönkompensation i planbeskrivningen, och undrar hur ”förstärkning av grönytor” och ”grönkompensation” vid Sockenplan ska gå till? Tvärtom minskar dessa nu genom tunnelbanebygget och bygget av studentbostäder vid tunnelbanestationen. Personen håller inte med om att planförslaget tillför något extra till området och får grannar och passeranden att trivas, som projektets arkitekt beskriver projektet.

MA

Personen yttrar missnöje med planerna. Barnen leker och spelar fotboll. Bygget förstör hela parken. Det betyder förstöring Enskedes historiska struktur.

AKÖ

Den berörde anser att parken finns där för att förse barnen som inte bodde i villor med egen trädgård med öppna ytor för lek, och att det ska finnas kvar. Personen anser vidare att de få parkytor som är kvar i Gamla Enskede ska finnas kvar. Personen hänvisar till ”vision 2040” vad gäller bevarande av parkmark. Personen finner flera håll formuleringar i dokumentationen kring planförslaget som står i konflikt med byggnation på den här marken. Personen framför även att parken, både skogsbacken och gräsyten, används av barn, skolbarn, dagmammor och förskolor. Folk promenerar och cyklar. Här spelas det brännboll, ordnas grillning och de öppna gräsyterna är också väldigt flitigt besökta av områdets hundägare. Personen framhåller att om parken försvinner kommer sista möjligheten för spontanfotboll försvinna. Personen har synpunkter om Området i och kring Gamla Enskede och de stora stadsutvecklingsprojekten. Personen saknar information om utredning av eventuella risker, ansvar och vad den totala påverkan för området blir. Den berörde anser att föreslagen bebyggelse i planförslaget är oproportionerligt stora i förhållande till befintliga fastigheter både till höjd och volym. Personen anser att hänsyn inte tas till befintliga små hus vad gäller insyn och tillgång till dagsljus. Den skrivande framhåller att anläggning av en väg som riskerar att bli en smitväg nära den redan hårt trafikerade Nynäsvägen verkar planlöst. Trafiksäkerhetsfrågor och barnperspektiv lyfts. Personen anser att fickparken inte löser behov av grönytor, och kan bli en otrygg miljö. Enligt personen finns en risk att genomfartsvägen blir en Sockenvägens köer. Personen undrar om ökad biltrafik i småhusområden är framtiden för Stockholm? Parkeringstalet anses vara lågt. Personen anser att byggplanerna frångår den tänkta planering som trädgårdsstaden utgår ifrån. Här byggs istället höga hus med fasaden så nära trädgårdarnas tomtgräns det bara går. Personen anser att Parvillor i mångmiljonklassen är en direkt olämplig plan för att bygga bort bostadsbristen. Personen anser vidare att byggplanerna påverkar

hela Gamla Enskedes karaktär, och är inte bara en fråga för angränsande tomter. Området är av kulturellt riksintresse.

LE

Den berörde anser att förslagen bebyggelse inte passar in i området. Den skrivande anser vidare att planförslaget kommer att innebära ökad trafik och en smitväg då Sockenvägen redan är så trafikerad. Det lyfts även barnperspektiv, och att de planerade parkerna inte kommer att användas av barn då det anses att barn snarare behöver en öppen yta för fri lek än lekställningar. Personen upprörs av den tilltänkta kil-parken, och föreslår att boende får köpa loss den lilla biten av marken. Det föreslås även att marken istället ska rustas upp med parkbänkar och grillplatser, samt att möjlighet till odling ska skapas.

LE

Den berörde anser att platsen inte ska exploateras och framför att miljön kommer bli sämre med förslaget både för boende och även för skolelever på Katolska Skolan. Personen är orolig för eventuella skador som bebyggelse kan medföra för de befintliga husen i närområdet, både vid genomförandet och i framtiden. Den skrivande vill ha en skriftlig garanti på att bygget inte kommer att påverka området. Personen föreslår att marken istället ska rustas upp med boulebana, grillplatser och uteplatser.

LD

Den berörde anser att planförslaget inte passar in i Gamla Enskedes kulturhistoriska miljö. Det framförs att nya byggnader ska följa det tidigare 1900-talets konstnärliga uttryck.

DC

Den berörde anser att Enskede har genom åren omvandlas till ett område med orimligt många bostadshus som inte passar in i Enskede. Personen motsätter sig planförslaget och vill inte att gräsytan förvandlas till bostäder. Personen anser att den gröna ytan dämpar ljudnivån. Den skrivande anser att den planerade byggnaden innebär också en minskad utsikt, minskat ljusinsläpp och förlust av naturområde för de som bor i lägenheterna vid kv. Häradsomaren.

Synpunkter inkomna under samråd och granskning som ej tillgodosetts

- Att detaljplanen genomförs och den gällande detaljplanen därmed upphävs.
- Att platsen bebyggs med hus.
- Att husen ska vara lägre.
- Att en ny angöringsgata byggs.
- Att den nya angöringsgatans köryta ska ha en bredd av 5,5 meter.
- Att parkering föranleder backrörelser över gångbana.
- Att träd fälls.

- Att miljön i närområdet påverkas i form av förändrat buller, luftkvalitet, temperaturer, befintliga naturvärden med ekosystemtjänster, samt markens genomsläpplighet.
- Att boende i området får ökad insyn och att deras tomter skuggas.
- Att viss påverkan sker på kulturmiljön och stadsbilden.
- Att en formell miljökonsekvensbeskrivning enligt miljöbalken inte tagits fram.
- Att granskningsperioden inte förlängts.
- Att de utredningar som tagits fram som underlag för planen inte är utförligare gjorda, bl.a. gällande risk för påverkan på befintlig bebyggelse med hänsyn till risk för sättningar och påverkan på dagsljusinsläpp.
- Att större krav ställs på byggnadens utformning ur teknisk synpunkt, ex ventilation.
- Att det inte tillskapas fler parkeringsplatser.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Här ges ämnesvisa svar på det som inkommit under granskningen samt det i listan ovan (det som inte kunnat tillgodoses.)

Allmänt om planprocessen

Många boende uttrycker besvikelse över att de yttranden som skickades in under samrådet inte påverkat planförslaget i tillräckligt hög grad.

Flera boende anser att planförslaget innebär en betydande miljöpåverkan och att en miljökonsekvensbeskrivning borde ha upprättats. *Flera boende* anser att de som närboende till parken bör betraktas som markägare och att ett planförslag därför inte kan antas mot deras vilja. Om en plan ändå antas borde de boende i närområdet kompenseras ekonomiskt. *En boende* anser att granskningstiden varit för kort och att tiden behöver utökas. *En boende* anser att samrådsredogörelsen borde ha skickats ut till alla som lämnat synpunkter under samråd. *En boende* vill veta varför markanvisningen har skett till aktuell byggaktör. *En annan boende* anser att det föreligger risk för jäv då byggaktören bekostar de utredningar som tas fram under planarbetet.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Genom samrådet fångas synpunkter från remissinstanser, sakägare och övriga upp och med utgångspunkt i dessa yttranden har vissa förändringar gjorts av planförslaget för att minska påverkan på omgivande bebyggelse. Stadsbyggnadskontoret bedömer att de ändringar som gjorts avspeglar en sammanvägning av det allmänna intresset att tillskapa bostäder på platsen och de enskilda intressena för närboende.

Kontoret anser inte att planen går emot översiktsplanen eller innebär påtaglig skada på riksintresset för kulturmiljövården. Länsstyrelsen delar kommunens bedömning att planen inte medför en sådan påverkan att en MKB som avses i PBL och miljöbalken behöver utföras.

Marken som planen avser är i befintlig plan planlagd för allmänt ändamål men ägs av Stockholm stad.

Granskningstiden pågick under en fyra veckorsperiod mellan den 09-09-2020 och 06-10-2020. Kontoret bedömer att tiden för granskningen varit tillräckligt för att ge remissinstanser och allmänheten möjlighet att yttra sig enligt de riktlinjer som finns i Plan- och bygglagen. Underrättelse om granskning skickades ut till sakägare och remissinstanser och annonserades på kommunens anslagstavla, i Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet samt lokaltidningen Mitti. Stadsbyggnadskontoret anser att meddelande om granskning hanterats enligt Plan och bygglagen.

För aktuell markanvisning skedde ett jämförelseförfarande där tre byggaktörer fick redovisa en projektidé för platsen. Utifrån detta ansågs Åke Sundvall AB vara mest kvalificerad för uppgiften.

Stadsbyggnadskontoret anser att de utredningar som upphandlats av byggaktören har tagits fram av sakkunniga inom sitt fält och därför är tillförlitliga. Kontoret granskar också alla utredningar innan de godkänns.

Allmänt om planförslaget

De flesta av de boende och privatpersoner som yttrat sig under granskning anser att planförslaget inte borde antas och att grönytan istället borde bevaras. Många boende anser att nyttan av att ta i anspråk parkmark och de negativa effekter de anser att planförslaget för med sig inte står i proportion till det antal nya bostäder som tillskapas.

Många boende anser också att de föreslagna bostäderna kommer att vara alltför dyra för att avhjälpa bostadsbristen bland de grupper där den är som störst, till exempel för ungdomar.

Många boende anser också att det vore bättre om den planerade bostadsbebyggelsen uppfördes på en annan plats, till exempel i Slakthusområdet eller Årsta, eftersom några fler bostäder på dessa platser inte skulle skapa lika mycket negativa effekter som för aktuellt område i Enskede.

Flera boende lyfter också att det redan pågår ett flertal förtätningsprojekt i närområdet och att det därför är än mer viktigt att bevara parkytan som den är. Flera boende anser också att det

redan idag är för mycket trafik på vägarna och att det saknas plats på bland annat skolor och vårdcentraler.

Flera boende anser att anledningen att planförslaget har lagts fram inte är att tillskapa bostäder utan för den ekonomiska vinningen för staden av markförsäljningen. *Flera boende* påpekar att kommunen enligt PBL ska ta hänsyn till både allmänna och enskilda intressen och anser att de enskilda intressena i denna plan helt negligeras.

Andra boende framhåller att planförslaget inte följer Miljöbalken kap 3 §1 som slår fast att mark- och vattenområden skall användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov..

Några boende anser att fler utredningar behövs över hur området kan hantera fler boende med tanke på brist på plats på vårdcentral och skolor/förskolor.

En boende håller inte med om att det vore önskvärt om Sockenplan förstärktes som ett lokalt centrum.

Många boende anser att planförslaget står i konflikt med styrande dokument, främst Vision 2040 men också översiktsplanens mål om en socialt sammanhållen stad, Byggnadsordningen, Stockholm stads Miljömål och Agenda 2030.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Kontoret har förståelse för att många är negativa till planerna då det innebär exploatering i en park i en känslig kulturmiljö. Att bygga bostäder utan att några närboende påverkas är svårt att genomföra i Stockholm idag. Staden har ett högt uppsatt bostadsmål vilket innebär att alla delar av staden ses över för att nå detta mål. Staden har en övergripande strategisk planering för att värna natur och parkytor samtidigt som bostadsmålen nås. För Gamla Enskede har kontoret gjort bedömningen att parktillgången för boende i området även fortsatt kommer vara god även efter ett genomförande av aktuell detaljplan samt andra detaljplaner i närområdet.

Planförslaget följer gällande översiktsplan och kontoret bedömer inte att genomförandet av planförslaget står i konflikt med Stadens övriga strategiska dokument och mål, Plan och bygglagen eller Miljöbalken. Stockholms stad växer och har ett högt uppsatt mål om antal byggda bostäder för att möta bostadsbristen. Detaljplanen syftar till att medge bostäder i ett kollektivtrafikhärlig och attraktivt läge. I alla projekt finns intressekonflikter som behöver vägas mot varandra. I aktuell detaljplan finns ett allmänt intresse av att skapa drygt 70 nya bostäder vilket behöver vägas mot bland annat påverkan på riksintresse för kulturmiljö, minskad grönyta och störningar för befintliga boende.

År 2030 beräknas Stockholm ha fått 200 000 nya invånare som behöver någonstans att bo. Det finns en stor politisk enighet om att tillväxt är bra för Stockholm. Stadsbyggnadskontoret ansvarar för översiktsplaner och detaljplanering som styr utformning av områden, bebyggelse, parker, grönområden med mera. Ansvar för vård- och skolplatser ligger på andra funktioner inom staden och regionen som dock givits möjlighet att yttra sig över planens innehåll.

I Stockholms översiktsplan är de lokala utvecklingsmöjligheterna för varje stadsdel redovisade. Stadsbyggnadskontoret har genom politiken fått i uppdrag att utveckla de utpekade områdena i översiktsplanen och Sockenplan är utpekad som ett område där viss stadsutveckling kan ske. I utvecklingen av alla stadsdelar i Stockholm har bedömningar gjorts över vilka områden som är lämpliga att utveckla i förhållande till stadens stadsbyggnadsmål.

Arkitektur och gestaltning

Flera boende och Bostadsrättsföreningen Häradsdomaren 2 ifrågasätter arkitekturen och gestaltningen av byggnaderna i planförslaget. Bostadsrättsföreningen Häradsdomaren 2 och flera boende anser att byggnaderna passar dåligt in i stadsmiljön både vad gäller gestaltning och volym och det efterfrågas en bättre anpassning till befintliga byggnaders höga kulturvärden. Främst ifrågasätts parhusen av flera boende vars typologi inte anses passa in i området och att anpassningen vad gäller träfasad och färgsättning inte räcker för att bebyggelsen ska anses vara lämplig på platsen. Gestaltningen av parhusen anses främmande och flera boende anser att de står för nära befintliga villor.

Bostadsrättsföreningen Häradsdomaren 2 och flera boende anser att exploateringsgraden är för hög och att byggnaderna kommer skugga det grönområde som blir kvar samt de befintliga byggnaderna. Flera boende anser att huskropparnas volymer är för stora och oproportionerliga i förhållande till befintlig bebyggelse, att de utgör ett främmande inslag på platsen. Byggnadernas höjd föreslår flera boende ska sänkas. En boende föreslår max två våningar för samtlig bebyggelse. En annan boende föreslår max tre våningar för lamellhuset. En annan boende menar att skalan inte är anpassad till Katolska skolan. En annan boende menar att bebyggelsens volym och skala inte ger en mjuk övergång till befintliga flerbostadshus samt småhusbebyggelsen.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Sedan samrådet har parhusens översta våning studerats vidare för att minska volymen av bebyggelsen så att påverkan på villorna samt grönytan ska minska något. Kontoret anser att platsen kan

bebyggas med en samtida arkitektur enligt planförslaget som tar hänsyn till den känsliga kulturmiljön. Syftet med detaljplanen är att stor omsorg vid den nya bebyggelsen ska läggas vid detaljer för att på så sätt införlivas i den befintliga miljön. Parhusen som ligger söder om villorna regleras att utföras med träfasad som anspelar till villornas gestaltning men på ett nutida sätt. Sedan Gamla Enskede byggdes har staden utvidgats kraftigt och det som en gång var förortsmiljö är idag en mycket mer central miljö. Stadsbyggnadsprojekt i denna del av staden kan ha andra ideal än de som redan är byggda. Detta betyder inte att de befintliga värdena får förvanskas. Stadsbyggnadskontoret anser att valet av lameller i väster i planområdet och parhus i öster ger en mjuk övergång från befintlig bebyggelse.

Kulturmiljö

Kulturförvaltningens stadsutvecklingsenhet (tidigare Stadsmuseet) och många boende anser att den föreslagna bebyggelsen i högre grad behöver anpassas till den befintliga. Stadsutvecklingsenheten anser att föreslagna lamellhus inte bör överstiga tre våningar och ha samma bredd och husdjup som de befintliga lamellhusen för att inte riskera att skymma den blåklassade skolanläggningen norr om planområdet. Stadutvecklingsenheten anser inte heller att föreslagna parhus har anpassats till intilliggande villor vad gäller skala och höjd och att åtgärden riskerar en förvanskning av trädgårdsstadens karaktär.

Samfundet St:Erik samt många boende anser att bebyggelse på platsen inte är lämplig och att all eventuell bebyggelse kommer att påverka riksintresseområdet för kulturmiljövården, trädgårdsstaden Gamla Enskede, negativt. Detta på grund av den nuvarande stadsdelens struktur med en skärm mot gatan och gaturummens gröna karaktär i den ursprungliga stadsplanen. Om planförslaget genomfördes skulle det resultera i en dubbel skärm mot gatan i förhållande till Per Olof Hallmans plan.

Kulturförvaltningens stadsutvecklingsenhet, Samfundet St:Erik samt många boende lyfter också att det aktuella parkstråket är en central idé i tankarna bakom trädgårdsstaden som också är anlagd enligt Stockholmsstilens ideal vilket ger den både miljöskapande och arkitekturhistoriska värden. Kulturförvaltningens stadsutvecklingsenhet anser att det är negativt att parkytan sedan samrådet har reducerats närmast de föreslagna lamellhusen.

Flera boende inom riksintresseområdet Gamla Enskede tycker att det är orimligt att det är svårt att få bygglov för mindre om- och tillbyggnationer för den befintliga bebyggelsen när

Stadsbyggnadskontoret väljer att föreslå en bebyggelse som skiljer sig så mycket från den befintliga bebyggelsens skala och karaktär.

Samfundet St:Erik samt många boende påpekar att den aktuella ytan borde ingå i riksintresset för kulturmiljövården Gamla Enskede.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Kontoret har förståelse för den oro många framför gällande en negativ påverkan på områdets känsliga kulturmiljö.

Stadsbyggnadskontoret delar bedömningen att planförslaget till viss del försvårar läsningen av den ursprungliga stadsplanens intentioner men kontoret anser inte att förslaget därigenom får betydande negativ påverkan på riksintresset. Att skolans synlighet i stadsbilden minskar bedömer kontoret också till viss del vara negativt för platsens kulturmiljövården. För att skolan skulle fortsätta vara synlig från Sockenplans cirkulationsplats under den lövfria delen av året skulle det västra lamellhuset behöva sänkas med minst två våningar, vilket inte bedöms realistiskt för projektet och skolans begränsade betydelse för stadsbilden. Även vid en sådan sänkning skulle skolbyggnadens arkitektur inte komma till sin rätt, och förståelsen för skolbyggnadens funktion och ursprungsplanens tanke om placering skulle trots det minska. Efter samrådet har dock takpåbyggnaden på lamellhuset studerats och med den nya regleringen i plankartan möjliggörs en mer uppbruten volym som i högre grad medger utblickar i området.

Stadsbyggnadskontoret har förståelse för att den nya bebyggelsens gestaltning väcker känslor. Den nya bebyggelsen kommer att utgöra en ny årsring i området och skiljer sig därför på vissa sätt från den befintliga. Syftet med detaljplanen är att stor omsorg vid den nya bebyggelsen ska läggas vid detaljer för att på så sätt införlivas i den befintliga miljön. Parhusen som ligger söder om villorna regleras att utföras med träfasad som är tänkt att vara en vågig träpanel som bryter ned husens skala och refererar till en klassicerande dekorativ träbyggnadstradition som finns i Gamla Enskede.

De delar av parken som blir kvar bevaras där så är möjligt, med en ökad användbarhet och programmering. Naturslänten behålls och ger ett respektavstånd runt skolan. Gångstråket från Hemmansvägen mot Sockenvägen och gångvägen söder om skolan behåller till stor del sin karaktär. En av grundidéerna för den nya programmeringen av de fickparker som skapas är trädgårdsstadens ideal, med varierad och omväxlande natur. Vad gäller den något utökade kvartermarken norr om lamellhusen så har denna yta lagts till för att möjliggöra uppförandet av de nya husen utan att allmän parkmark kommer till skada.

Stadsbyggnadskontoret delar bedömningen att en ny lokalgata påverkar stadsbilden och kulturmiljövärden på platsen. En ny lokalgata är dock nödvändig för de nya byggnadernas angöring. Under planprocessen har avvägningar gjorts mellan bevarandet av parkmark samt trafiksäkerhet vilket resulterat i gatans nuvarande utformning.

Landskapsbild/ stadsbild

Kulturförvaltningens stadsutvecklingsenhet påpekar att det finns en risk för allt för mycket hårdgjord yta kring husen vilket bör undvikas. Några boende anser att bebyggelseförslaget frångår den tänkta planering som trädgårdsstaden utgår ifrån, där egnahemshusen har placerats nära gatan med trädgårdarna mot nästa trädgård för att skapa avstånd mellan husen. Flera boende anser också att man frångår en princip om att det ska vara 4,5 avstånd från tomtgräns till ny bebyggelse.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Stadsbyggnadskontoret har placerat den föreslagna bebyggelsen med ett medvetet respektavstånd till befintlig bebyggelse och med ambitionen att skapa så mycket offentlig yta i anslutning till byggnaderna som möjligt. Lamellerna regleras utan förgårdsmark mot den nya lokalgatan för att bibehålla så mycket parkmark som möjligt. Parhusen är något indragna från gatan vilket möjliggör för förgårdsmark med plantering mot gatan.

Avståndet om 4,5 meter till tomtgräns gäller för icke bygglovspliktiga tillbyggnader. För byggnationer som kräver bygglov utgår bygglovsgivningen från gällande detaljplan. I detaljplan kan kommunen bestämma placering av byggnadsverk, dess läge på tomten och i förhållande till andra fastigheter.

Olägenheter för grannar

Många boende anser att både boende i lamellhusen och villorna kommer bli påverkade av insyn som de nya byggnaderna medför vilket av de boende anses integritetskränkande och otryggt. Flera boende påpekar att byggaktörens arkitekt under samrådsmötet redovisade hur insynsproblematisering har hanterats för den planerade bebyggelsen men inte hur bebyggelsen i sin tur påverkar insyn för de som redan bor på platsen.

Flera boende oroar sig också över en värdeminskning av befintliga villor och lägenheter till följd av planförslaget.

Flera boende anser att de föreslagna radhusen skulle medföra att boende i villorna får sina tomter och byggnader skuggade i för hög utsträckning, med avsaknad av solljus som påverkar trädgårdarnas växtlighet. En boende oroar sig för att den föreslagna bebyggelsen

kommer att orsaka minskat ljusinsläpp i dennes lägenhet. *En boende* påpekar att solstudien inte visar påverkan vid tillräckligt många tillfällen under året.

En boende påpekar att ett byggprojekt som pågår under lång tid och som ligger så nära befintliga bostäder kommer påverka närboende mycket negativt, inte minst psykiskt.

Några boende är oroliga för att en av de föreslagna fickparkerna kommer ligga intill deras tomter och att den planerade grillplatsen kommer att bli en störning för dem.

Några boende hänvisar till en dom i MÖD där ett bygglov upphävdes för en takterrass eftersom den gav insyn över grannens uteplats. *De boende* påpekar samtidigt att domar i MÖD är prejudicerande. *En boende* påpekar att uthyrning av fastigheter via t.ex Airbnb ökar vilket enligt den boende får konsekvensen att villagrannar blir uttittade inte bara av en familj, utan av olika sällskap.

En boende påpekar att denne planerat att installera solpanel och anser att den planerade bebyggelsen kommer att omöjliggöra detta.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Att bygga bostäder utan att några närboende påverkas är svårt att genomföra i Stockholm idag. I alla projekt finns intressekonflikter som behöver vägas mot varandra, i aktuell detaljplan finns ett allmänt intresse av att skapa 70 nya bostäder vilket behöver vägas mot bland annat påverkan på riksintresse för kulturmiljö, minskad grönyta och störningar för befintliga boende. Vad gäller insyn för fastigheterna norr om planförslagens bebyggelse har parhusens översta våning omarbetats inför granskningen och takterrass tillåts inte för den södra delen av takytan. Inför granskningen togs solstudier fram för fler tidpunkter under året och för de befintliga villatomterna norr om de föreslagna parhusen konstateras att delvis kommer att skuggas dagtid vid vår- och höstdagjämning. Även under augusti skuggas de befintliga tomterna norr om planområdet, då främst under sen eftermiddag och kväll. Befintliga byggnader kommer inte att skuggas under dagtid i väsentlig grad för de studerade tidpunkterna.

Stadsbyggnadskontoret anser att påverkan på de aktuella fastigheterna vad gäller skuggning, ljusinsläpp och den förändrade utsikten för boende i omkringliggande bostäder är acceptabel.

Stadsbyggnadskontoret bedömer inte att de föreslagna parkerna kommer att orsaka störningar för närboende. För förtydligande om säkerhetsrisker för grillplatsen se rubriken "Hälsa och säkerhet".

Stadsbyggnadskontorets ambition är att ge förutsättningar för en attraktiv boendemiljö som många kommer att vilja bo i. Värdet på bostäder styrs av en rad olika makro- och mikroekonomiska faktorer och kontoret ser inte att den föreslagna bebyggelsen skulle leda till en värdeminskning av fastigheterna i området.

Luftkvaliteten i området är och förväntas förbli fortsatt god. Den nya lokalgatan förväntas generera små trafikmängder. Gatan kommer dels att ha en vändplan så att det inte går att köra genom området och dels ha en fartdämpande avsmalning i korsningen mellan Mellanparkens gång- och cykelväg för att öka tryggheten.

Staden ansvarar för utbyggnad av allmän plats och byggaktör ansvarar för utbyggnad av kvartersmark. Respektive byggaktör ansvarar för att sprängningsarbeten och övriga frågor gällande byggtid hanteras för att minimera störning. I en stad som växer är det ofrånkomligt att det tillfälligt blir störningar i människors närområden för en tid. Förhoppningsvis finns lösningar om situationen inte är hållbar för den enskilda boende under tiden som byggnation pågår.

Parker och grönområden

Flera boende anser att parken ska vara kvar då den är mycket omtyckt och används av många boende till vardags samt att parken utgör en viktig del i trädgårdsstadens karaktär. Många av de boende anser att parken är viktig för lek och rekreation, både för skolbarnen i Katolska skolan men även boende som använder ytan för picknick, solning, bollsport, hundpromenader och scen för utomhusteater m.m. Flera boende anser att parken borde rustas upp och utvecklas istället för att bebyggas eftersom den behövs när flera platser i området förtätas och många fotbollsplaner försvinner i området och grönområdena blir färre vilket ökar belastningen på de grönytor som blir kvar.

Flera boende menar att grönområden som detta saknas i området och påpekar att platsen är det enda plana grönområdet i stadsdelen. En boende anser att skogsbacken söder om Katolska skolan kommer att ligga i ständig skugga. Nätverket BUMS samt en boende anser att påverkan på skogsbacken i samband med uppförandet av den nya bebyggelsen är mycket större än det som framgår på plankarta och planbeskrivning. Fickparkerna anser flera boende inte kan ersätta den park som tas i anspråk och menar att det som är kvaliteten med platsen är den öppna ytan och det gröna promenadstråk som finns idag. En boende påpekar att den fickpark som föreslås i planområdets östra hörn riskerar att bli otrygg och

locka till sig oönskade aktiviteter då den blir relativt insynsskyddad. *Flera boende* påpekar att de lekparkar som finns i området blir mer och mer monotona och att oprogrammerade ytor som denna behövs i Gamla Enskede.

En boende påpekar att området kommer att bli mörkt med otrygghetskänsla som följd, särskilt vid passage mellan Hemmansvägen mot Sockenplan. *Några boenden* menar att spontan utevistelse och rörelse bli svårare att åstadkomma om parkytan försvinner. *Andra boenden* påpekar att de som valt att bo där gjort det för att det är stadsnära men med mer grönytor och djurliv.

Flera boenden lyfter den aktuella situationen med restriktioner för att umgås inomhus på grund av covid- 19 och anser att grönytan behöver bevaras för att människor ska ha möjlighet att träffas utomhus.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Stadsbyggnadskontoret instämmer i att det är en negativ konsekvens av detaljplanen att stora delar av den öppna gräsyten försvinner. Kontoret gör dock bedömningen att parktillgången i närområdet även fortsatt kommer att vara god. Naturslänten i norr ska bevaras till största del. Inför granskningen utökades kvartersmarken något norr om lamellhusen för att byggnationen av dessa ska ske på egen mark. För eventuell påverkan utanför detta område behöver byggaktör söka tillstånd från trafikkontoret. Solstudier för det aktuella planförslaget visar att naturslänten blir skuggad mitt på dagen under del av vår och höst. Mellanparken får goda solförhållanden, bortsett från kvällstid under sommarhalvåret, när skuggor från lamellhusen når parken. Kontoret anser att denna påverkan är acceptabel.

Stadsbyggnadskontoret delar bedömningen att det är viktigt att hänsyn tas vid utformningen av allmän platsmark för att minska otrygghet och grundstenar i stadens arbete med detta handlar om god belysning, möjlighet till överblick och känslan av att vara sedd av närboende. Kontorets bedömning är att utformningen av de kvarvarande parkytorna kommer att bidra till en ökad trygghet och att den nya gatan med entréerna till de nya husen vända mot gatan kan göra att denna kan komma att upplevas som tryggare att passera längs än dagens gångstråk genom området.

Inom stadsutveckling finns nästan alltid olika intressekonflikter. I aktuellt projekt finns en konflikt gällande målet att skapa fler bostäder i ett kollektivtrafikhärläge mot intresset att bevara plan parkmark med uppvuxna träd och vissa naturvärden. I och med programmeringen av de nya fickparkerna, med en väl gestaltad och genomtänkt planering av växtlighet och funktioner, bedömer kontoret att platsen även fortsatt kan komma att användas som kvarterspark med rekreativa inslag.

Natur och klimat

Flera boende anser att platsen är viktig för djurlivet och att det ofta är harar och rådjur i området. *En boende* påpekar att istället för att bebygga grönytor som inte visar på större biologisk mångfald kan man utveckla mångfalden och förbättra de ekologiska värdena. *Några boende* lyfter att planen påverkar ekhabitat samt livsvillkor för pollinatörer negativt och anser att staden istället borde utveckla dessa.

En boende påpekar träd och grönytors betydelse för temperatursänkningar inom staden, vilket bör tas i beaktan när man väljer att föreslå byggnationer på små och stadsnära ytor.

Bostadsrättsföreningen Häradsdomaren 2 vill inte att träden längs med deras fastighet tas ned. *Rektor vid St:Eriks katolska skola* anser att planen borde redovisa platsens betydelse som spridningskorridor för djur.

En boende anser att den föreslagna grönkompensationen inte är tillräcklig kompensation för de ytor som försvinner i parken. *En annan boende* vill veta hur planförslaget ryms inom ramen för grönytefaktor för kvartersmark.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

De naturvärden som staden har bedömt finns på platsen och planens konsekvenser redovisas i planbeskrivningen. Kontoret delar bedömningen av att det är en negativ konsekvens av planen att en stor del av grönytan och vissa naturvärden försvinner.

De nya fickparkerna som anläggs är tänkta att gynna områdets insekts- och djurliv. Den större ek som finns inom planområdet har undersökts av arborist och har försetts med en skyddsbestämmelse i plankartan. Arboristen gör i sitt underlag bedömningen att ekens livsvillkor inte kommer att påverkas negativt om bilagda riktlinjer för skyddsåtgärder för träd följs.

Stadsbyggnadskontoret delar bedömningen att träd och grönska är viktiga för temperaturreglering i stadsmiljön. De träd som måste fällas i och med byggnationen föreslås ersättas med nya träd som stärker naturmarkskaraktären. Men en väl gestaltad och genomtänkt planering av växtlighet och funktioner bedöms området fortsatt kunna bidra till fungerande ekosystemtjänster.

Grönkompensation planeras i form av förstärkning av grönytor i detaljplanens närområde. Exploateringskontorets landskapsarkitekter ser över behov och lämplighet för olika åtgärder och vad som bör prioriteras.

GYF - grönytefaktor för kvartersmark - är ett av stadens många verktyg i arbetet med att skapa god bebyggd miljö.

Överenskommelse om arbetet med grönytefaktor sker mellan byggaktör och exploateringskontoret vid beslut om markanvisning. Vid markanvisning för aktuell plan var GYF-verktyget inte

framtaget och beslutat inom staden och har därför inte använts i projektet.

De stora lövträden, främst lönnar, strax söder om det aktuella planområdet har rötter och grenar som går in i området för den planerade nya angöringsvägen. För att kunna anlägga gatan enligt förslaget samt sköta underhållet kommer de delar av träden som står på stadens mark att behöva beskäras. Staden har anlitat en arborist för att undersöka hur träden skulle påverkas av dessa arbeten. Staden strävar efter att utföra beskärningen av träden så varsamt som möjligt men det har identifierats att det finns risk för att träden kan ta skada av åtgärderna.

Fastighetsägare/tomträttshavare har själva rätt att genomföra de nödvändiga beskärningarna av träden på stadens mark, vilket exploateringskontoret också kommunicerat till de berörda. Staden via exploateringskontoret för gärna en dialog med fastighetsägare/tomträttshavare om beskärning och eventuell kompensation vid framtida utbyggnad.

Social hållbarhet och jämställdhet

En boende menar att förslaget bryter mot planeringsinriktningen att All stadsplanering ska vara socialt värdeskapande då förslaget inte skapar några nya sociala värden utan snarare tar bort värden, och minskar lokalsamhällets möjlighet till att stärka den sociala hållbarheten, närhet till mötesplatser och tillgång till offentliga rum för spontana eller planerade kulturaktiviteter.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Stadsbyggnadskontoret har gjort bedömningen att trots att grönytan minskar till följd av planförslaget kommer parkområdet som blir kvar att fortsatt kunna användas som kvarterspark med rekreativa inslag, med ett större fokus på barn.

Barnperspektiv

S:t Eriks katolska skola och flera boende är oroliga över vad planförslaget har för konsekvenser för barnen i skolan som använder parken för lek och gymnastiklektioner. S:t Eriks katolska skola m.fl. menar att fördelarna planen ger inte kan väga upp de negativa konsekvenser förslaget har för barnen, barnens föräldrar och personal. De menar att barnperspektivet inte har tagits på allvar då skolan har en egen skolgård som enbart ger 6 kvm friyta per barn och Boverkets rekommendation är 30 kvm friyta per barn. Det är anledningen till att skolan nyttjar parken för att möjliggöra lek och utevistelse så som fotboll, brännboll, volleyboll, tävlingar, skidåkning och andra vinteraktiviteter. Skolan anser att en försämring av tillgängligheten till fria ytor i skolans närområde inte är förenligt med barnperspektivet eller Barnkonventionen. De anser också att det saknas en sammanvägning av vilken miljöpåverkan förslaget har, som väger in barns behov av miljöer och utevistelse.

En boende påpekar att barnkonsekvensanalysen har allvarliga brister. *Många boende* är oroliga att den nya gatan ska medföra mer trafik och att miljön blir osäker för de barn som kommer passera området framförallt på väg till skolan men också Enskede IP och Sockenplan. *Flera boende* befarar att bilar kan komma att ta den nya vägen som en smitväg vilket skulle innebära en risk för de barn som rör sig i området.

En boende menar att parken planerades för att ge barn utan trädgård möjlighet till lek och att tillgodose det generella behovet av rekreation för den katolska skolan som nyttjar ytan för lek och gymnastiklektioner. *Nätverket BUMS* hänvisar till forskning om barns utemiljö och påpekar vikten av naturliga miljöer som plats för barns lek och utveckling vilket anlagda lekplatser inte kan ersätta. *Nätverket* påpekar att denna park är viktig för områdets och skolans barn. *Flera boende* menar att möjlighet för spontan aktivitet på trygga platser är viktigt för barns hälsa. *En annan boende* är orolig över att planförslaget kommer innebära att barn i området kommer tillbringa mer tid inomhus.

En boende anser att planförslaget påverkar barn direkt och indirekt i deras livsmiljö och därför går emot FN:s Barnkonvention.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Kontoret håller med om att utemiljön i anslutning till hem, förskola och skola är viktig för barn och unga i vardagen och att det är en negativ konsekvens av detaljplanen att en plan grönyta försvinner från området. Den ersätts dock med parkområden som programmeras för barn i olika åldrar, varav en planeras centralt i området i nära anslutning till skolan, för barn i skolålder. Parkdelen som kallas för skogsbacken föreslås fortsatt vara oprogrammerad för möjlighet till spontanlek för skolbarnen. Enligt Boverkets rekommendationer i "Gör plats för barn och unga! En vägledning för planering, utformning och förvaltning av skolans och förskolans utemiljö" bedöms att ett rimligt mått utifrån antalet barn kan vara 30 m² friyta per barn i grundskolan. Skolgården är ca 2700 m² och skolan har ca 270 elever (2018) och den kvarvarande slänten i parken, närmast skolan är ca 4800 m² vilket tillsammans ger nära 30 m² per elev. För organiserad idrott finns närliggande Enskede IP, som används av andra skolor för idrottsundervisning. Stadsbyggnadskontoret har gjort bedömningen att parktillgången i området även fortsatt kommer att vara god och närmaste större parkområde dit man kan komma utan att korsa större gator är Margaretaparken, väster om planområdet. Stadsbyggnadskontoret delar inte bedömningen att föreslagen bebyggelse enligt detaljplanen går emot FN:s barnkonvention. Gällande oro för barn och den nya gatan, se ställningstagande under rubriken Gata och trafik.

Gata och trafik

Trafikkontoret ser positivt på att nya bostäder planeras i kollektivtrafiknära läge som uppmuntrar till hållbart resande.

Trafikkontoret påpekar att den nya vändplanen bör utformas med gångbanor på bägge sidor för en genare koppling.

Trafikkontoret uppmärksammar också att den nya angöringsgatan planeras vara under stadens minimiått på 5,5 meter körbanan.

Trafikkontoret anser att illustrationslinjer för allmän platsmark ska tas bort från plankartan.

Många boende anser att området redan idag är omgärdat av hårt trafikerade vägar och inte behöver mer trafik.

En boende anser att gatan är onödig och tar upp för mycket plats.

En annan boende påpekar att lamellhusen får trafik på bägge sidor om huset. *Många boende* oroar sig för ökad trafik i området och *flera boende* ser risker för att den nya angöringsgatan ska bli en smitväg från Nynäsvägen.

Många boende och *rektor vid St Eriks katolska skola* anser att det är negativt för de barn som rör sig till närliggande skolor att en ny gata med biltrafik behöver korsas. *En boende* anser att de gång- och cykelstråk genom parken som används av barn och ungdomar på väg till och från dag- och kvällsaktiviteter på Enskede IP, helt försvinner med byggnationen.

En boende vill se utvärderingar för risker och hälsokonsekvenser av den nya gatan i området.

Trafikkontoret önskar motivering kring hur parkeringstalen tagits fram och ett tydliggörande av vilka mobilitetstjänster som möjliggör ett lågt parkeringstal. *Trafikkontoret* ställer sig positivt till att det planeras för cykelfaciliteter som främjar hållbart resande och anser att parkeringstalet för cykel behöver förtydligas och anpassas efter stadens cykelparkeringstal vid nyproduktion. *Trafikkontoret* ser en trafiksäkerhetsrisk med föreslagen parkering på kvartermark i anslutning till allmän platsmark då backrörelser blir följden samt att det finns en skola i närområdet och önskar att en alternativ lösning tas fram. *Trafikkontoret* anser att även parkering för rörelsehindrade löses inom garage med anledning av risk för backrörelse över gångbana och önskar att planbestämmelsen tas bort.

Trafikkontoret anser att backrörelsen vid parhuset närmast gång och cykelväg hamnar i stark konflikt med den upphöjda hastighetsdämpande åtgärd som planeras och vill vara delaktiga i det fortsatta arbetet med utformningen av denna plats.

En boende anser att parkeringstalet är för lågt satt och att detta kommer orsaka trängsel på befintliga p-platser i området.

En annan boende anser inte att förslaget innehåller några parkeringar för lamellhusen och att detta kommer att orsaka stor brist på parkeringsplatser längs med befintliga vägar.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Den föreslagna gatan är nödvändig för att boende till de nya byggnaderna ska kunna angöra vilket inte är möjligt med enbart den befintliga infrastrukturen. Gatan kommer generera små trafikmängder då det är en mindre lokalgata som ska serva de nya bostäderna och som avslutas med en vändplan. För att öka säkerheten för skolbarnen och andra som rör sig i området har en fartdämpande avsmalning föreslagits i korsningen med Mellanparkens gång-och cykelväg. Avsmalningen utgörs av ett lågt, marktäckande buskage i kombination med ett träd som är högt uppstammat, så att sikten inte skymms. Det finns inga lokaler eller målpunkter utmed gatan, och gatan görs med minimimått och avsmalning. Därför bedöms gatan inte bli attraktiv för hämtning/lämning till skolan.

I utformningen av den nya angöringsgatan har olika aspekter vägts mot varandra. För den aktuella utformningen har avvägningar gjorts för att hålla nere hastigheten på gatan samt för att spara parkmark. Körbanan görs smal, 5 meter, för att hålla nere hastigheten och för att signalera att man befinner sig nära bostäder och andra vistelsezoner och att en lägre hastighet behövs. Då körbanan är smalare än utgångspunkten i stadens riktlinjer betyder det att det behövs ett samspel mellan trafiken på gatan. Det går att mötas i mitten. Att ha gångbanor på bägge sidor om vändplan och körbana för genare kopplingar har i denna plan valts bort för att hålla nere måtten och minska ytan parkmark som tas i anspråk.

Gång-och cykelkoppling mellan Hemmansvägen och Sockenvägen behålls. För utformningen av planerad gång- och cykelbana som är planerad till ett läge nära föreslagen parkering för det västliga parhuset så har dialog med Trafikkontoret förts och parkeringsplatsen flyttas närmare fasad för att öka avståndet mellan parkeringen och gångbanan.

Parkering för lamellhusen planeras i garage under mark. Stadsbyggnadskontoret håller med om att alltid försöka minimera backande rörelser ut mot gata. I detta fall gäller det en lågt trafikerad gata där det inte finns någon lösning som inte skulle medföra ytterligare påverkan på det grönområde som blir kvar. Stadsbyggnadskontoret kommer därför inte ändra radhusens föreslagna parkeringsplatser eller p-platser för rörelsehindrad mellan lamellhusen.

Stadsbyggnadskontoret följer riktlinjerna "Modell för projektspecifika och gröna parkeringstal". Modellen innebär att flexibla och projektspecifika parkeringstal tillämpas i den meningen att antalet parkeringsplatser som byggs anpassas efter den specifika situationen i varje projekt. Området ligger kollektivtrafikhärblikt vilket minskar behovet av bil för de kommande boende. Byggaktörerna kommer att genomföra flera åtgärder med bland annat bilpool vilket syftar till att hålla nere behovet av antalet parkeringsplatser. Kontoret kommer att i planbeskrivningen förtydliga vilka åtgärder som krävs för att uppnå maximal rabatt enligt stadens riktlinjer för gröna P-tal.

Plankartans illustrationslinjer är inte juridiskt bindande och stadsbyggnadskontoret anser att plankartan idag innehåller den mängd illustrationslinjer som krävs med hänsyn till planens syfte. Två linjer som illustrerar upphöjningen vid Mellanparken har dock tagits bort för att inte försvåra läsningen av plankartan.

Vatten och avlopp

Stockholm vatten och avfall (SVOA) påpekar att det finns en avloppsledning tvär igenom planområdet som ska bevaras och skyddas under utbyggnaden. För denna finns det en begränsning av anslutningsnivåer och det rekommenderas inga anslutningar lägre än +18,05. Detta innebär att avloppsvatten från källarvåningar ska pumpas upp till anslutningsnivån +18,05. Lägsta vattentryck i förbindelsepunkt motsvarar +48 m vilket vid normalt anordnande av installationer kan innebära att intern tryckstegring erfordras för tappställe över nivån +65 m. Det förslås nya ledningspaket i nya vägen och alla servisanslutningar sker mot den. Planområdet ansluter till nyanlagda ledningar. SVOA påpekar att dämningnivån vid stora regn hamnar på 18,05 enligt beräkningar. För att undvika översvämningar genom servisledningen så ska inga anslutningsnivåer vara lägre än + 18,05. SVOA påpekar också om att servisledningen för skolan kommer i konflikt med stödmur och behöver läggas om samt att det behövs en mindre omläggning av den befintliga avloppsledningen för att kunna installera en brunn för anslutning av nya ledningar.

Stockholm Vatten och Avfall ser positivt på att det planeras rum för återvinning och sopor för flerbostadshusen och att dessa ska uppfylla stadens riktlinjer gällande tillgänglighet. Stockholm Vatten och Avfall vill understryka att utrymme för samtliga förpackningsslag bör planeras in, samt även plats för grovavfall. Fastighetsägaren ska möjliggöra omhändertagande av hushållens grovavfall, antingen via soprum eller uppställningsplats för container.

Stockholm Vatten och Avfall förordar att det även möjliggörs för matavfallsinsamling för att uppnå målen i stadens avfallsplan och

miljöprogram. Angöring och framkomlighet bör säkerställas tidigt. Gatan fram till hämtställe bör vid nybyggnationer vara utformad så hämtfordon kan köra runt utan att behöva vända. Tillfartsväg och eventuell vändplan ska ges tillräckligt med utrymme för tunga fordon. *Stockholm vatten och avfall* anser att körbanan bör vara minst 5,5 meter bred om körning i båda riktningarna förekommer. *SVOA* lyfter vikten av att planera dragvägen mellan soprum och hämtplats i ett tidigt skede.

SSBF påpekar att brandpostnätet behöver byggas ut för den planerade bebyggelsen och önskar att detta nämns i planbeskrivningen.

En boende påpekar att det nuvarande vattenavloppssystemet är gammalt och således inte dimensionerat för nya bostäder i området.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Stadsbyggnadskontoret noterar synpunkterna. Dessa möjliggörs i plankartan. Vad gäller körbanans bredd så har för den aktuella utformningen gjorts avvägningar för att hålla nere hastigheten på gatan samt för att spara parkmark. Körbanan görs smal, 5 meter, för att hålla nere hastigheten och för att signalera att man befinner sig nära bostäder och andra vistelsezoner och att en lägre hastighet behövs. Kontorets bedömning är att körytans bredd möjliggör möte mellan transporter och personbil.

Planbeskrivningen uppdateras med information om utbyggnad av brandpostnätet.

För bedömning av kapacitet och behov av utbyggnad för anslutning av vatten och avlopp av den planerade bebyggelsen ansvarar Stockholm Vatten och Avfall. Stockholm Vatten och Avfall är delaktiga under granskning av planförslaget samt vid projektering.

Hälsa och säkerhet

Trafikförvaltningen lyfter i sitt yttrande att utbyggnad av tunnelbana i närområdet kommer att pågå och att det är viktigt att aktuell byggaktör hanterar bullernivåer så att kostnaderna för begränsning av störningar under byggtiden inte ökar. Flera boende oroas över störande ljud under och efter byggtid.

Trafikförvaltningen påpekar att det är viktigt att aktuell byggaktör samordnar sina lösningar med regionen för de villkor som regionen har för grundvattennivåer kan innehållas. Flera boenden påpekar att befintliga hus i området är känsliga för sättningar och sänkningar av grundvattennivåer och vill se tydligare utredningar av risker som uppkommer vid byggnationer samt vem som har ansvaret för eventuella skador som uppkommer.

Flera boende tror att planen kommer medföra negativa hälsoeffekter för de boende. *En boende* hänvisar till forskning och studier som visar på att minskad grönska och natur i människors vardag påverkar hälsan negativt. *En annan* lyfter att grönytor är viktiga för folkhälsan. *En boende* menar att livskvalitén försämras för de boende om området bebyggs.

Många boende anser att den nya vägen innebär kraftigt ökad trafik som ökar buller, utsläpp och osäkerhet framförallt för barn som vistas i området. *Flera boende* vill se tydligare utredningar av risker och hälsokonsekvenser av ökade utsläpp och ökat buller som en ny bilväg i området för med sig.

En boende påpekar att de befintliga lamellhusen kommer att vara omringade av gator både söder och norrut vilket påverkar det bullerstörda läget intill Sockenvägen än mer. *En boende* är orolig för brandrisken för den planerade grillplatsen i parkområdet närmast Handelsvägen.

En boende anser att det föreligger risk för översvämning om den nya bebyggelsen uppförs och vill veta vem som bär ansvar för eventuella vattenskador och översvämningar.

En boende kräver besiktningar och mätningar under projektets gång. *Några boende* menar att det saknas information om risker för grundvattensänkning och vibrationer i marken till följd av förslaget och menar att man bör utreda detta ytterligare.

Flera boende undrar vem som ansvarar för återställning och kompensation om någon påverkan sker på befintliga fastigheter. *En boende* vill ha en garanti från kommunen som säkerställer att befintliga hus inte skadas i och med byggnationen och undrar vem som tar ansvar om skador skulle upptäckas efter lång tid.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

I en stad som växer är det ofrånkomligt att det tillfälligt blir störningar i människors närområden. Viss störning är oundviklig vid byggprojekt.

Vid utbyggnaden av närliggande planer och projekt ansvarar respektive byggaktör för hantering av buller under byggtiden. För aktuell plan kommer byggaktören att ta fram en handlingsplan för hantering av buller under byggtiden. Aktuell byggaktör förbinder sig även att ta även ta kontakt med Trafikförvaltningen för att utreda eventuella behov av samordning.

Luftkvaliteten i området är och förväntas förbli fortsatt god. Den nya lokalgatan förväntas generera små trafikmängder. Gatan kommer dels att ha en vändplan så att det inte går att köra genom området och dels ha en fartdämpande avsmalning i korsningen mellan Mellanparkens gång- och cykelväg för att öka tryggheten.

Inför granskning har ytterligare underlag för att utreda förutsättningar för grundläggning och stabilitet tagits fram. Enligt underlaget finns ingen risk för ras, skred eller erosion vid adekvat projektering. En planbestämmelse har lagts till som reglerar att grundvattennivå ej får påverkas. Ansvar för projektering samt påverkan på grundvattennivåer ligger hos aktuell byggaktör.

Grillplatser på allmän platsmark utformas så att risken för brandspridning är låg. Grillplatsen kommer att vara avgränsad av obrännbart material och omgärdas av en yta med grus eller liknande.

Även påverkan på översvämningsrisken i området har studerats inför granskning. Enligt framtaget underlag som bifogas planen kan översvämningsrisk hanteras genom utförande av diken eller liknande åtgärd mellan föreslagna parhus. En planbestämmelse har införts på plankartan som villkorar bygglov för bostadsbebyggelse med uppförandet av åtgärder för översvämningshantering.

Övriga frågor

Hyresgästföreningen vill påminna byggaktören om fönster med ett lägre u-värde än 0,9 bör väljas. Hyresgästföreningen anser också att det saknas information kring vilket ventilationsystem, inomhusklimat, filter och värmeåtervinning som ingår i nybyggnationen.

En annan boende ifrågasätter stadens hantering av ärendet då byggaktören redan marknadsför projektet trots att det inte vunnit laga kraft ännu.

Flera boende anser att illustrationerna av förslaget är missvisande och inte ger en helhetsbild av hur byggnationen kommer att påverka området.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Plan- och bygglagen innehåller en begränsning av kommunens möjligheter att i detaljplan ställa krav på byggnadsverks tekniska egenskaper.

Stadsbyggnadskontoret har inte möjlighet att styra över hur en byggaktör marknadsför projekt under pågående planprocess.

Inför granskning har flera illustrationer och sektioner tagits fram för att visualisera den planerade bebyggelsen i relation till den befintliga. Stadsbyggnadskontoret anser att dessa illustrationer visar en korrekt bild av befintlig och planerad bebyggelse.

**Stadsbyggnadskontorets sammanvägda
ställningstagande**

Stadsbyggnadskontoret bedömer att tillskottet av cirka 70 nya bostäder sker i ett attraktivt och kollektivtrafikhänsynsfullt läge. En befintlig grönyta bebyggs delvis och kvarvarande parkområde föreslås utvecklas med bland annat lektyr för barn. Kontoret bedömer att tillgången till parker i området Gamla Enskede även fortsättningsvis kommer vara god. Att staden växer innebär konsekvenser för de boende i omgivningen vad gäller ljusförhållanden, insyn och tillgång till grönyta men kontoret bedömer att det allmänna intresset av fler bostäder väger tyngre än enskilda intressen hos närboende samt de natur- och rekreationsvärden som försvinner.

Från de inkomna synpunkterna har fler intressekonflikter identifierats, framförallt mellan de som bedömer att platsen är lämplig för bebyggelse och de som värnar om grönytor och kulturmiljön och därför är emot projektet. Kontoret bedömer att föreslagen bebyggelse inte har en betydande negativ inverkan på de kulturmiljövärden som finns i planområdets omgivning och att det slutgiltiga förslaget innebär en god anpassning till den befintliga bebyggelsen.

Stadsbyggnadskontoret föreslår stadsbyggnadsnämnden att godkänna förslaget till detaljplan och överlåta det till kommunfullmäktige för antagande.

Kontoret föreslår att förslag till detaljplan antas.

Anna Lina Axelsson
planchef

Matilda Toft
stadsplanerare